

KVIZ VJERSKOG ZNANJA

Zašto i kako?

Zašto i kako je nastala knjiga „Kviz vjerskog znanja“?

Dugo godina svoga svećeničkog života proveo sam kao vjeroučitelj djece, mladih i odraslih, vršeći službu kapelana, župnika i voditelja hrvatske katoličke misije u Hannoveru u Njemačkoj. Na našim svećeničkim sastancima često se raspravljalo o pastoralnim problemima, posebno o vjeronauku sa krizmanicima. Pristupanjem krizmi mladi bi već trebali poznavati sadržaj svoje vjere. Međutim za mnoge se to ne bi moglo reći. Svi ti problemi još više dolaze do izražaja na našim hrvatskim katoličkim misijama u inozemstvu, zbog toga što djeca slabo poznaju hrvatski jezik. Razgovarajući s njihovim roditeljima vidio sam i njihovo slabo poznavanje vjerskog sadržaja.

Jedne godine polazeći na godišnji odmor ponio sam sa sobom par knjiga među njima i knjigu *Das Buch der 1000 Quizfragen*. Zabavljajući se i provjeravajući svoje znanje došao sam na ideju da bi bilo dobro i vjerski sadržaj ponuditi u obliku kviza.

Odmah sam se dao na posao. Radio sam i materijal provjeravao u radu s krizmanicima pripremajući ih na krizmu. Napisao bi pitanje na školsku ploču i protumačio ga. Zatim bi napisao tri odgovora, a oni su trebali izabrati odgovor za koji su mislili da je ispravan i dati obrazloženje. Posebno je bilo zanimljivo kada su se razilazili oko pravilnog odgovora. Na kraju bi i ja potvrdio pravilan odgovor i dao obrazloženje. Na kraju sata bi im podijelio tekst sa obrađenim pitanjima i zamolio bi ih da kod kuće ista pitanja postave svojim roditeljima. Ustanovio sam da im je mnogo zanimljivije od klasičnog vjeronauka. Gradivo su mnogo su lakše usvajali, a i meni je također bilo lakše.

Kada sam se vratio u domovinu u Stari Grad na Hvaru, na uvid sam dao tekst svom bivšem profesoru koji mi je bio starješina. Poslije par dana došao mi je u sobu i rekao da mu se jeko sviđa i da bi to trebalo tiskati. Rekao sam mu da ja za to nemam novca. Jednostavno je uzvratio: „Daj to u tisk, samostan će pokriti troškove tiskanja.“ Nakon mjesec dana knjiga „Kviz vjerskog znanja“ je izašla u javnost. Oni koji su po njoj pripremali krizmanike bili su jako zadovoljni. Neki svećenici, pripremajući zaručnike za ženidbu, davali bi im Kviz da malo obnove svoje vjersko znanje.

Uvodna riječ

Dragi čitatelji!

U rukama imate knjigu *Kviz vjerskog znanja*. Vjerujem da vas je zainteresirao sam njezin naslov. Nikakvo čudo! Kvizovi su obično zanimljivije emisije na televiziji. Oni su najlakši i najzanimljiviji način učenja. Što ima ljepše nego učiti ugodno se zabavljajući? Uz kviz se lijepo zabavimo, pritom provjeravamo svoje znanje i, obično, nešto novo i korisno naučimo. Svi se psiholozi slažu u tomu da se kroz igru najlakše i najbolje uči.

Nešto slično kviz emisijama postojalo je mnogo prije nego se pojavila televizija. Bile su to razne pitalice, zagonetke, rebusi, križaljke itd. ono što danas nazivamo enigmatikom. Vjerujem da ste svi na jedan ili drugi način sudjelovali u nekom kvizu, igri ili provjeri znanja. Pritom ste se vjerojatno nerijetko iznenadili kako na neka pitanja niste znali odgovoriti. Sve obično izgleda lako i poznato dok se pitanje Vama ne uputi. Kroz takve igre čovjek je obnavljao svoje znanje iz raznih područja ljudske djelatnosti i stjecao nova saznanja, proširivao svoje znanje.

Kao dugogodišnji vjeroučitelj bio sam svjestan činjenice da ljudi najlakše i najbrže uče stvari ako im se one izlože na jednostavan i zanimljiv način. Iz prakse je poznato da ljudi, stari i mladi, najlakše usvajaju gradivo koje im se izloži u obliku televizijskih kviz emisija.

Razgovarajući s odraslima nerijetko sam sa žalošću morao ustanoviti kako ljudi malo poznaju svoju vjeru. Mnogi ne poznaju ni ono što spada u osnovnu izobrazbu običnog vjernika. To me je saznanje potaklo da se prihvatim posla na pisanju svojevrsnog vjerskog kviza. Iskreno se nadam da ćete se svi, bez obzira na životnu dob, rado zabaviti pitanjima sadržanim u ovom kvizu. To je najbolje i najzanimljivije raditi u društvu, u krugu obitelji ili prijatelja. Pokušajte! Otkrit ćete da je to ne samo zabavno nego i korisno. Stvorit ćete ugodno, zanimljivo i zdravo obiteljsko i prijateljsko ozračje.

Na jednu bih vas činjenicu ipak želio upozoriti. Kviz vjerskog znanja nije vjeronaučni priručnik niti ga on može zamijeniti. On nije ni katekizam, niti sadrži sve ono što obrađuje katekizam za odrasle, ali će svima dobro doći.

Knjiga je podijeljena u 7 dijelova 1. O Bogu i božjoj objavi, 2. O Isusu Kristu, 3. O Crkvi i sakramentima, 4. Iz povijesti Crkve 5. Blagdani i svetkovine. 6. Dopuna odgovorima (opširniji odgovori za neka pitanja). 7. Rječnik ili leksikon osnovnih riječi i pojmova koje bi prosječno izobražen vjernik morao poznavati.

Želio bih da ova knjiga, svima kojima dođe u ruke, bude poticaj za produblјivanje vjere. Ona može biti korisna u radu s višim razredima vjeronauka, odraslih vjernika, u radu s molitvenim skupinama i drugim udrugama vjernika.

Autor

O Bogu i Božjoj objavi

1. Tko je ili što je Bog?

- a) Neka nevidljiva sila.
- b) Slijepa sudbina koja sve obuhvaća.

- c) Savršeno duhovno i razumno biće, početak i Stvoritelj svega što postoji.

Ispravan odgovor je c)

Promatrajući svijet oko nas i sami sebe ne možemo govoriti o nekakvoj bezličnoj nevidljivoj sili koja u svijetu postoji, niti o nekoj slijepoj sudbini koja bi sve obuhvaćala.

Čitav svijet nas upućuje na jedno savršeno razumno počelo, na Boga. Objava i vjera nam otkrivaju da je Bog: sveznajući, svemogući, stvoritelj svega na nebu i na zemlji, svega vidljivog i nevidljivog i da je on naš dobri Otac koji se brine za nas i kome se u svojim potrebama možemo uvijek obratiti te mu iskazivati čast i hvalu.

2. Što u pravom, u strogom smislu riječi znači stvoriti?

- a) Napraviti nešto sasvim novo.
- b) Izumiti nešto čega prije nije bilo.
- c) Nešto iz ničega dovesti u postojanje.

Ispravan odgovor je c).

Prije stvaranja postojao je samo Bog. Sve osim Boga ima dakle svoj početak. Samo on može nešto zaista stvoriti iz ničega. Dovoljno je da nešto hoće.

Njegova je riječ stvaralačka: « I reče Bog: Neka bude svjetlost!» I bi svjetlost. (Post 1,3)

Čovjek može nešto zamisliti, a zatim svoju zamisao ostvariti služeći se mnogim već postojećim stvarima i pomagalicama. Čovjek dakle u pravom smislu riječi ne stvara već proizvodi ostvarujući svoje ideje i planove.

3. Što je priroda?

- a) Priroda je sve što nas okružuje.
- b) Čitav materijalni svijet sa silama i zakonima koji u njemu djeluju.
- c) Svijet koji opažamo osjetilima.

Ispravan odgovor je – a), b) i c).

Promatrajući prirodu, svu njenu ljepotu i raznolikost, red koji u njoj vlada i zakone po kojima ona živi, razvija se i raste, budi u nama razna pitanja. Otkuda u njoj zakoni (prirodni zakoni)? Tko je uspostavio sav taj red koji u prirodi postoji?

Znamo da samo razumno biće može donositi zakone i uspostavljati red. Čovjek to nije jer je i sam podvrgnut zakonima prirode i redu u njoj. Tko je dakle autor tog velebnog djela koje se zove priroda? Pitanje je to koje stoji pred nama i na koje tražimo odgovor.

4. Što je čovjek?

- a) Živo razumno biće.
- b) Duhovno biće.
- c) Religiozno biće.

Ispravan odgovor je a), b) i c).

Čovjek je duhovno i razumno biće, biće sazdano od duše i tijela. «Jahve Bog napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša» (Post 2,7).

Jer ga je Bog stvorio na svoju sliku, čovjek je Bogu sličan po svojoj duši, razumu, slobodnoj volji i stvaralačkoj moći. Stvoren na sliku Božju čovjek je po svojoj naravi i religiozno biće. Kao takav ne može bez Boga i traži Boga. To pokazuje čitava njegova povijest. Dokaz tome su razna vjerovanja i tolike religije od onih primitivnih do povijesnih religija.

5. Kako čovjek može upoznati Boga?

- a) Ako promatra red i zakone u prirodi.
- b) Ako promatra prirodu oko sebe.
- c) Ako traži uzrok i svrhu svoga postojanja.

Ispravan odgovor je a), b), i c).

Čovjek kao razumno biće ima mogućnost logičnog zaključivanja. Promatrajući pojave i učinke on svojim razumom može otkriti uzroke pojava. Isto tako može doći i do uzroka svega postojećeg i zaključiti da prvi uzrok svega jest razumno biće – Bog. Čovjek zna da iza svakoga zakona pa i onoga o zaštiti životinja i zakona o ljudskim pravima stoji razumno biće – čovjek. Isto tako čovjek može zaključiti da iza prirodnih zakona, kojima se i sam mora pokoravati, postoji jedno razumno biće koje ga neizmjeno nadvisuje. To razumno biće jest Bog. Uz ovakvo zaključivanje ima i drugih kojima se također može doći do spoznaje o prvom razumnom biću koje je prije svega i po kome je sve postalo.

(Dodatak, str. 56.)

6. Dakle postoje dokazi kojima možemo svakoga uvjeriti i svakome dokazati da Bog postoji?

- a) Ne, ne postoje nikakvi dokazi.
- b) Da, postoje sigurni dokazi.
- c) Postoje sigurni dokazi kojima možemo dokazati samo razumsku utemeljenost naše vjere u Boga.

Ispravan odgovor je c).

Ma koliko čovjek imao čvrstu vjeru, ma koliko on poznao klasične dokaze o Božjoj opstojnosti, on ipak nikoga ne može uvjeriti da Bog postoji. Vjernik može samo pokazati razumsku opravdanost vjere u Boga i svojim životom svjedočiti za njega. (*Dodatak, str. 56.*)

7. Ako Bog postoji tko je njega stvorio?

- a) Bog je sam sebe stvorio.
- b) Nitko! Bog je vječan tj. oduvijek i zauvijek.
- c) Boga je postojao prije svih vjekova.

Ispravan odgovor je b).

Po svojoj naravi Bog je vječan, svemoguć, sveznajući, u svemu savršen i bez ikakve mane ili nedostatka. Bog sam u sebi ima razlog svog postojanja. Sve ostalo ima razlog postojanja u nečem ili nekom drugom pa i čovjek.

8. Ako Bog postoji gdje je on?

- a) Na nebu.
- b) Na zemlji.
- c) U svim djelima svojim.

Ispravan odgovor je a). b). i c).

Budući da je djelo Božje sve što postoji, Bog je svugdje i prisutan. Bogu se ne možeš nigdje sakriti: ni na zemlji, ni pod zemljom, ni u svemiru. Uvijek je s tobom i ti na njega uvijek možeš računati.

9. Ako je Bog svuda prisutan, zašto ga ne možemo vidjeti?

- a) Zato što se od nas skriva.
- b) Zato što je nevidljiv poput zraka.
- c) Zato što je duhovno biće.

Ispravan odgovor je c).

Bog je čisti duh, čisto duhovno biće, bez tijela. Zato je Bog nevidljiv tjelesnim očima. Možemo ga spoznati našim razumom i snagom vjere živjeti u njegovoj blizini. U Bogu živimo, mičemo se i jesmo i nemirno je srce naše dok u njemu ne otpočine, rekao je sveti Augustin.

10. Što je Biblija ili Sveto pismo?

- a) Najstarija knjiga na svijetu.

- b) Zbirka knjiga koje Hebreji i kršćani smatraju svetim, od Boga nadahnutim knjigama.
- c) Zbirka priča, pjesama, legendi i molitava.

Ispravan odgovor je b).

Biblija je sveta knjiga za Hebreje i kršćane. Za Hebreje samo Biblija Staroga zavjeta, a za kršćane Biblija i Staroga i Novoga zavjeta sadrži jedinstvenu poruku SPASENJA.
(*Dodatak, str. 56.*)

11. Tko je autor Biblije?

- a) Sam Bog, jer je jednostavno diktirao svoje djelo.
- b) Autor Biblije je čovjek kome je Bog saopćio samo ideje.
- c) I Bog i čovjek.

Ispravan odgovor je c).

Bog je prvi i glavni autor Biblije. Biblija je njegova riječ upućena čovjeku. I sveti je pisac, uz Boga, također autor Biblije. On Božju objavu, riječ Božju koju mu Bog upućuje, prenosi na svoj način, svojim stilom, koristeći se spoznajama svoga vremena. Više je ljudi, svetih pisaca i proroka, pod Božjim nadahnućem, prenosilo Božju riječ. Zato u Bibliji imamo više književnih vrsta, od povijesnih do pjesničkih knjiga.

12. Kako se dijeli Biblija?

- a) Biblija se dijeli na Stari i Novi zavjet.
- b) Na Bibliju starog, srednjeg i novog vijeka.
- c) Na staru i novu.

Ispravan odgovor je a).

Biblija Staroga zavjeta sastoji se od 46 knjiga koje obuhvaćaju vrijeme od stvaranja svijeta, tj. počinje Knjigom postanka, a završava Knjigom proroka Malahije.

S Isusovim rođenjem započinje Novi zavjet. Novi zavjet obuhvaća 27 knjiga: 4 evanđelja koja su napisali evanđelisti: Matej, Marko Luka i Ivan; Djela apostolska, 14 poslanica sv. Pavla, 1 sv. Jakova, 2 sv. Petra, 3 sv. Ivana i 1 sv. Jude apostola. Sveto pismo Novoga zavjeta završava knjigom: Otkrivenje ili Apokalipsa sv. Ivana apostola u kojoj Ivan u svom viđenju opisuje «novo nebo i novu zemlju».

13. Kako je Bog stvorio čovjeka?

- a) Stvorio ga je sebi slična, tj. na svoju sliku.
- b) Bog se poslužio evolucijom živih bića.
- c) Umijesio ga od zemlje pa mu stvorio dušu.

Ispravan odgovor je a).

«Na svoju sliku stvorio Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvorio, muško i žensko stvorio ih» (Post 1,27). Čovjek je sličan Bogu po svojoj razumnoj, neumrloj duši, slobodnoj volji i stvaralačkoj moći. On je kruna Božjeg stvaralačkog djela i kao takav pozvan je u zajedništvo s Bogom. Zato čovjeku pripada dostojanstvo osobe i kao takav čovjek je sposoban komunicirati s Bogom i Bogu iskazivati čast i zahvalnost.

(Dodatak, str. 57.)

14. Je li Bog stvorio i vraga, sotonu ?

- a) Bog ne čini i ne stvara ništa što je zlo, ništa nesavršeno.
- b) Bog je sve stvorio pa i zle duhove, tj. vragove i sotonu.
- c) Bog nije stvorio ni sotonu ni vragove. Bog je stvorio samo dobre duhove – anđele.

Ispravan odgovor je a) i c).

Prije nego li je Bog stvorio čovjeka, stvorio je čista duhovna bića – anđele. Stvorio ih je sličnima sebi i obdario ih razumom i slobodnom voljom. Neki od njih su se uzoholili, odmetnuli se od Boga, suprostavili mu se i postali njegovi neprijatelji, đavoli, vragovi, zlodusi.

(Dodatak, str. 57.)

15. Ako je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku zašto čovjek čini tolika zla?

- a) Zato što je čovjek po svojoj naravi zao.
- b) Zato što ga je Bog prepustio njegovim zlim sklonostima.
- c) Zato što je čovjek dopustio da se u njemu razvije klica zla umjesto klice dobra koje je također prisutno u njegovoj naravi.

Ispravan odgovor je c).

Bog je zaista čovjeka stvorio na svoju sliku, slična sebi. Jer je bio u takvom zajedništvu s Bogom, uživao je puninu sreće, blaženstva, ljubavi i mira (živio je u raj). A jer ga je stvorio na svoju sliku, Bog ga je obdario i slobodnom voljom.

I čovjek se našao u situaciji da upotrijebi svoju slobodu i da se opredijeli. Zao duh, đavao (zmija iz Biblije) probudio je u čovjeku želju: biti kao Bog i umjesto Boga određivati što je dobro a što zlo (u Bibliji usred raja zabranjeno voće). Čovjek se slobodno opredijelio za ono što je bilo protiv volje Božje. I danas je čovjek odgovoran za svoja djela za koja se slobodno odlučuje. Nažalost, suprotno volji Božjoj, on se i danas često opredijeli za ono što je zlo.

16. Kako su se zvali prvi ljudi?

- a) Adam i Eva
- b) Abraham i Sara
- c) Josip i Marija

Ispravan odgovor je a).

Prema Rječniku biblijske teologije Adam ne označava uvijek prvog čovjeka već čovjeka općenito i to kolektivno značenje u Bibliji čak prevladava. U pučkom govoru Židova Adam je zemljani stvor, onaj koji je načinjen od zemlje. (Vidi Rječnik biblijske teologije, str. 12.)

U Katekizmu Katoličke Crkve na str. 108. pod naslovom Čovjek u raj u stoji: «Crkva vjerodostojno tumači simbolizam biblijskog jezika u svjetlu Novoga zavjeta i predaje učeći da su naši praroditelji Adam i Eva bili postavljeni u stanje «svetosti i izvorne pravednosti» (u raj).

17. Što je istočni grijeh?

- a) Grijeh koji se dogodio na istoku.
- b) Grijeh koji su počinili prvi ljudi Adam i Eva.
- c) Grijeh iz kojega proistječu svi drugi grijesi.

Ispravan odgovor je b) i c).

Napastovani od Zloga prvi ljudi su se suprostavili Bogu i u svojoj oholosti htjeli sami umjesto Boga biti mjera dobra i zla. Tako su izgubili svoje zajedništvo s Bogom, svoju sreću i mir. Strah je ušao u njih. Sada se skrivaju pred Bogom jer su postali grješni i smrtni ljudi.

Taj grijeh se zove **istočni grijeh**. Istočni grijeh je iskvario ljudsku narav te je ona postala grješna pa čovjek zbog toga mora i umrijeti. Zbilo se nešto kao kad u zdrav organizam uđe neki opasni virus pa čovjek oslabi, razboli se, ili čak umre.

Zbog tog prvog grijeha ljudska je narav postala grješna i podložna patnji i samoj smrti. Svi se rađamo s takvom grješnom naravi i zato smo svi grješni i smrtni ljudi.

18. Što uopće znači Raj zemaljski u kome su živjeli prvi ljudi?

- a) Stanje prvotne svetosti i potpune sreće u zajedništvu s Bogom.
- b) Prekrasan vrt, pravi perivoj u kome su živjeli prvi ljudi.
- c) Život na zemlji u kojem imamo svega u izobilju.

Ispravan odgovor je a).

Slikom raja ili edenskog vrta izražava se upravo to stanje prvotne čovjekove pravednosti, svetosti, prijateljstva i zajedništva s Bogom i njegove potpune sreće u kojoj nije poznavao ni patnju, ni bol, ni smrt.

Izgubiti raj, biti istjeran iz raja, znači prekid zajedništva s Bogom, znači gubitak prvotne pravednosti, svetosti, gubitak blaženstva i sreće te podnošenje patnje, boli i smrti.

19. Je li zbog grijeha Bog čovjeka sasvim odbacio?

- a) Da, jer čovjek mora umrijeti, Bog ga je sasvim odbacio.
- b) Nije ga sasvim odbacio, ali ga je otjerao od sebe.
- c) Ne, Bog nije odbacio čovjeka.

Ispravan odgovor je c).

Bog nije odbacio čovjeka. Odmah poslije njegova pada, poslije njegova grijeha, obećao mu je Spasitelja koji će čovjeku omogućiti povratak Bogu koji ga je stvorio.
(Dodatak, str. 57.)

20. Kako su se zvali sinovi Adama i Eve?

- a) Ezav i Jakov
- b) Kain i Abel
- c) David i Jonatan

Ispravan odgovor je b).

Grijech prvih ljudi, istočni grijeh, ranio je i samu ljudsku narav koja, rekosmo, postaje grješna. To se odrazilo odmah kod sinova Adama i Eve. Uz ljubomoru i zavist u Kainovu se srcu rodila mržnja prema vlastitom bratu te on diže ruku na njega i ubije ga. Eto kako može pasti čovjek kada se udalji od Boga.

21. Kako se ljudski rod dalje razvijao?

Nakon Adama i Eve i njihovih sinova Biblija ne navodi daljnje rodoslovlje. Ljudski se rod rađao i množio. Ljudi su lutali bez poznavanja Boga i upadali iz jednoga zla u drugo. Sjetimo se Noe i Babilonske kule. Koliko je vremena i generacija prošlo od Noe koga Biblija navodi kao pravednika koji se Bogu svidio, to ne znamo. Noa je bio iznimka u pokvarenom okruženju i među ljudima svoga vremena. Bio je znak i poziv Božji ljudima da se poprave od svoje pokvarenosti.

22. Tko je bio Abraham?

- a) Praotac izraelskog naroda i praotac naše vjere.
- b) Jedan od vođa izraelskog naroda.
- c) Jedan od velikih proroka.

Ispravan odgovor je a).

Abraham je prvi čovjek komu se Bog objavio. Abraham je povjerovao Bogu i Božjim obećanjima. Živio je po volji Božjoj i njegovim nadahnućima. Od Abrahama i njegova potomstva nastao je židovski narod. Tako je Abraham praotac židovskog naroda i praotac naše vjere.

(Dodatak, str. 57.)

23. Zašto je Bog tražio od Abrahama da mu žrtvuje sina Izaka?

- a) Da iskuša Abrahamovu vjeru.
- b) Da ga učvrsti u vjeri.
- c) Da ga pouči kako pravom Bogu ne trebaju ljudske žrtve.

Ispravan odgovor je b) i c).

Bog je, kako navodi Biblija, zaista tražio od Abrahama da mu žrtvuje sina Izaka.

To su pogani činili pred lažnim bogovima, pa i sami Abrahamovi suplemenici.

Tolika je bila vjera i povjerenje Abrahamovo u Boga, da je on bio spreman i na takvu žrtvu.

Bog to ipak nije dopustio. Na taj način Bog je Abrahama poučio da pravom Bogu ne trebaju ljudske žrtve, već vjera, povjerenje i ljubav u dobru i u zlu.

24. Izakovi sinovi bili su:

- a) Ezav i Jakov
- b) David i Golijat
- c) Kain i Abel

Ispravan odgovor je a).

Izak je imao dva sina blizanca: Ezava i Jakova. Ezav je bio prvorodenac, ali je svoja prava prvorodenca vrlo jeftino i nerazborito prodao Jakovu. Tako je Jakov postao baštinik obećanja koja je Bog dao Abrahamu. Dobio je i nadimak Izrael: (što znači: Borac Božji). Zato narod, koji je od njega potekao, poznat je pod imenom Izrael. (Knjiga o Božjem narodu – Dr. Ivan Pavić)

25. Koliko je Jakov imao sinova?

- a) dva
- b) pet
- c) dvanaest

Ispravan odgovor je c).

Jakov je imao dvanaest sinova. Otac je najviše volio Josipa jer je bio dijete njegove starije dobi. Braća su zbog toga bila zavidna, zamrzili ga i htjeli ga se riješiti. Razmišljali su kako da ga pogube. Ipak su se predomislili i za dvadeset srebrenika prodali ga trgovcima, koji su tuda prolazili za Egipat. U Egiptu su trgovci opet prodali Josipa faraonovu dvoraninu, zapovjedniku straže.

26. Tko je bio Josip Egipatski?

- a) Jedan od faraonovih slugu.
- b) Jedan od sinova patrijarha Jakova.
- c) Muž Blažene Djevice Marije.

Ispravan odgovor je a) i b).

Josip je bio nadaren i sposoban čovjek. Bio je vrlo vidovit i zato postao ugledan, čak upravitelj faraonova dvora. Predvidio je da će poslije godina koje su bile vrlo bogate žetvom doći gladne godine. Zato je za vrijeme bogatih godina stvarao ogromne zalihe žita.

Za vrijeme gladnih godina mnogi su dolazili u Egipat kupiti žita. Tako su došla i Josipova braća, koja čak nisu ni prepoznala svoga brata. Josip im se očitovao i oprostio njihov postupak prema njemu. Uskoro su Jakov, njegovi sinovi i njihove porodice došli u Egipat i tu se nastanili.

27. Gdje se dogodio prvi genocid nad jednim narodom?

- a) U Babilonu
- b) U Betlehemu
- c) U Egiptu

Ispravan odgovor je c).

Izraelci su se u Egiptu jako razmnožili. Od dvanaest sinova Jakovljevih i njihovih obitelji nastalo je čitavih dvanaest plemena. Josip je umro, a umro je i faraon koji ga je cijenio. Nastala su nova vremena za Izraelce. Kako su se jako razmnožili, Egipćani su u njima vidjeli opasnost. Počeli su ih progoniti i mučiti najtežim radovima da bi se što manje rađali, ali je njihov natalitet bio sve veći. Poslije novih bezuspješnih pokušaja faraon naredi: «Svako muško dijete koje se rodi Hebrejima, bacite u rijeku! Na životu ostavite samo žensku djecu». (Izl 1,22).

28. Tko je bio Mojsije?

- a) Hebrejski kralj.
- b) Faraonov savjetnik.
- c) Vođa izraelskog naroda.

Ispravan odgovor je c)

Bog je Mojsija izabrao za vođu svog izabranog naroda. Bog ga je poslao da izvede narod iz egipatskog ropstva. Uz Božju pomoć Mojsije je, prolazom kroz Crveno more, izveo narod na slobodu i na brdu Sinaj, kod sklapanja saveza s Bogom, bio posrednik između Boga i naroda. (Dodatak, str. 58.)

29. Što je Mojsije doživio na Sinaju, na Božjem brdu Horeb?

- a) Vidio je čudesan prizor, grm koji gori, a ne izgara.
- b) Doživio je Božju objavu, Bog mu se objavio.
- c) Doživio je posebnu Božju blizinu.

Ispravan odgovor je: a), b) i c).

Mojsije je doživio snažnu Božju prisutnost, kao da sam Bog s njime razgovara i šalje natrag u Egipat da izvede narod iz ropstva. Bog je obećao Mojsiju da će biti s njim. Ohrabren tim

Božjim obećanjem, Mojsije je otišao Faraonu i zatražio da pusti narod na slobodu kako bi mogao služiti svom Bogu..

(Dodatak, str. 58.)

30. Je li Bog zaista dao Mojsiju Deset zapovijedi na kamenim pločama?

- a) Da, Bog je zaista uklesao Deset zapovijedi u kamene ploče i predao ih Mojsiju.
- b) Mojsije je neke vjerske zakone upisane u ljudsku narav objavio i objasnio narodu kao Božje zakone.
- c) Bog je Mojsiju izdiktirao Deset zapovijedi, a Mojsije ih je kao takve zapisao.

Ispravan odgovor je b).

Mojsije se nakon kraćeg zadržavanja na brdu Sinaj vratio narodu i proglasio mu Deset zapovijedi kao Božje zapovijedi. One sadrže obveze prema Bogu i bližnjemu. – Vjera u jednoga Boga, poštivanje imena Božjega i subote kao dana Gospodnjega već je bilo ukorijenjeno u narodu.. Odnos prema roditeljima i drugim ljudima zapisan je kao zakon u samu ljudsku narav i Mojsije s pravom na njih ukazuje kao na Božje zapovijedi.

31. Koji je središnji i najglavniji događaj Staroga zavjeta?

- a) Prelazak preko Crvenoga mora, tj. izlazak iz ropstva na slobodu.
- b) Ulazak u Obećanu zemlju.
- c) Sklapanje saveza s Bogom.

Ispravan odgovor je c).

Središnji događaj Staroga zavjeta je sklapanje saveza između Boga i njegova naroda. Posrednik pri sklapanju saveza bio je Mojsije, a predmet saveza su 10 Božjih zapovijedi.

(Dodatak, str. 59.)

32. Tko je bio Samuel ?

- a) Prvi kralj u Izraelu
- b) Duhovni vođa («sudac») hebrejskog naroda.
- c) Jedan od proroka u Izraelu.

Ispravan odgovor je b) i c).

Nakon Mojsijeve smrti Jošua je uveo narod u Obećanu zemlju. Izraelci nisu imali kralja poput nekih drugih naroda. Boga su smatrali svojim kraljem. Njihovi duhovni vođe nisu htjeli kralja. Bojali su se da bi se kralj mogao uzoholiti te tražiti za sebe časti, žrtve i klanjanje koji se samo Bogu iskazuju. Jedan od takvih duhovnih vođa, koga je Bog izabrao kao svoga glasnogovornika pred narodom, kao svoga proroka, bio je Samuel. Kao mladić bio je u službi čovjeka Božjeg Elija i služio mu u Hramu. Samuelu se Bog javljao u snu. Po uputama Elija, on je, na ponovni Božji poziv, odgovorio: «Govori Gospodine, sluga tvoj sluša». (1 Sam 3,10)

33. Tko je bio prvi kralj u Izraelu?

- a) Salomon
- b) David
- c) Šaul

Ispravan odgovor je c).

Kada je Samuel ostario, starješine izraelske su zatražile od Samuela da im postavi kralja da upravlja narodom. Iako mu se to nije sviđalo, Samuel se pomolio Gospodinu i Gospodin ga je uputio da Šaula pomaže za kralja.

(Dodatak, str. 59.)

34. Što su proroci ?

- a) Ljudi koje je Bog odabrao za svoje glasnogovornike u narodu.
- b) Ljudi koji se bave magijom i vraćanjem.
- c) Ljudi koji proriču budućnost.

Ispravan odgovor je a).

Proroci su, prema Bibliji, ljudi koje je Bog pozivao za svoje glasnike. Oni su objavljivali njegovu poruku. Sami su tvrdili da ih je Bog tako neodoljivo pozivao da mu se nisu mogli oduprijeti (usp. Jr 20, 7-9 i dr.). Bog je stavljao svoje riječi u njihova usta (Jer 1,9), tako da oni nisu mogli šutjeti.

(Dodatak, str. 59.)

35. Kako dijelimo biblijske proroke?

- a) Na glavne i sporedne.
- b) Na velike i male.
- c) Na prave i lažne proroke.

Ispravan odgovor je b).

Četiri su velika proroka: Izaija, Jeremija, Ezekijel i Danijel. Naziva ih se velikima jer su njihove knjige opširnije, za razliku od 12 malih proroka čiji su spisi ili knjige mnogo kraće.

(Dodatak, str. 77. br. 34.)

36. Što to znači Mesija?

- a) Vođa izraelskoga naroda.
- b) Od Boga obećani koga je izraelski narod očekivao kao Spasitelja.
- c) Jedan od proroka u Izraelu.

Ispravan odgovor je b).

«Mesija» je hebrejska, a «Krist» grčka riječ i znače «pomazanik». U Starom zavjetu riječ «pomazanik» najčešće se upotrebljava za kralja, ali i za svećenika. Pojedinci koji su bili pomazani za kralja ili svećenika označeni su kao oni koji primaju «Duha Božjega» za vršenje svoje službe. Tako je Samuel pomazao Šaula, a kasnije i Davida za kraljeve u Izraelu. Proroci su naviještali dolazak Božjeg Pomazanika – Mesije, koji je trebao biti Davidov potomak i donijeti mir i spas Izraelu.

(Dodatak, str. 60.)

ISUS KRIST

37. Što je to evanđelje?

- a) Knjiga o evanđeljcima.
- b) Knjiga iz koje se u crkvi čitaju biblijska čitanja.
- c) Radosna vijest sadržana u 4 evanđelja i drugim novzavjetnim spisima.

Ispravan odgovor je c).

Sama riječ evanđelje dolazi od grčke i latinske riječi koje znače: radosna, dobra vijest. U kršćanstvu je to radosna vijest o spasenju, kraljevstvu Božjemu. Ta radosna vijest zabilježena je u novozavjetnim knjigama, posebno u četirima evanđeljima: po Mateju, po Marku, po Luki i po Ivanu. Ta radosna vijest o našem spasenju objavljena je u osobi, nauci i djelima Isusa Krista.

38. Tko je Isus Krist?

- a) Druga Božanska osoba, Sin Božji, koji je radi nas i radi našega spasenja postao čovjekom.
- b) Jedan od velikih osnivača religija.
- c) Legendarna osoba s početka Nove ere.

Ispravan odgovor je a).

Isus Krist je Bog i čovjek. Kao čovjek rodio se u Palestini gdje je naučavao i naviještao dolazak Kraljevstva Božjega. On je svojom naukom i čudesima pokazao da je mnogo, mnogo više nego čovjek: da je Bog. Isus Krist je druga božanska osoba, Sin Božji koji se utjelovio i postao čovjekom. Kao čovjek bio je nama u svemu sličan osim u grijehu. Kao čovjek umro je na križu, pokopan, ali ga je Bog uskrsnuo od mrtvih. Isus je tako svojim uskrsnućem pobijedio smrt i otvorio nam vrata vječnoga života.

(Dodatak, str. 60.)

39. Kako je Bog postao čovjekom?

- a) Tako da se druga božanska osoba pretvorila u čovjeka.

- b) Da je druga božanska osoba, Sin Božji, začet po Duhu Svetomu, rođen od Djevice Marije i postao čovjekom.
- c) Da je čovjek koji se rodio od Marije primio božansku moć.

Ispravan odgovor je b).

Bog nam je objavio da se Isus utjelovio tako što je kao druga osoba Presvetog Trojstva rođenjem od Marije Djevice uzeo pravu ljudsku narav ne prestavši biti Bog. Tako je imao dvije naravi (božansku i ljudsku), a samo jednu osobu (božansku). (Vidi "Mač Duha" Mala knjiznica GK, "Kovčeg").

40. Zašto se druga božanska osoba, Sin Božji, utjelovio?

- a) Da Bog uspostavi svoju vlast na zemlji.
- b) Iz ljubavi prema nama i radi našega spasenja.
- c) Da bi svima dokazao da postoji samo jedan Bog.

Ispravan odgovor je b).

Sin Božji se utjelovio, tj. "radi nas i radi našega spasenja postao čovjekom." Tu istinu mi svake nedjelje ispovijedamo u Vjeronanju. Po svome Sinu Bog je do kraja iskazao svoju ljubav prema nama. "Bog je tako ljubio svijet, te je dao svoga Sina Jedinorođenca da tko god u njega vjeruje ima život vječni".

41. Gdje se Isus rodio?

- a) u Betlehemu
- b) u Jeruzalemu
- c) u Nazaretu

Isprava odgovor je a)

Isus se rodio u Palestini, u Betlehemu, u vrijeme judejskog kralja Heroda i rimskog cara Augusta. U to se vrijeme po carevoj zapovijedi vršio popis svega pučanstva. Svatko je išao u svoj grad na popis. Tako je i Josip s Marijom, koja je bila trudna, pošao u Betlehem. Dok su bili u Betlehemu došlo joj je vrijeme da rodi. „I rodi sina i položi ga u jasle, jer za njih nije bilo mjesta u gostinju."

(Dodatak, str. 61.)

42. Gdje je Isus živio do svoje 30. godine?

- a) u Betlehemu
- b) u Jeruzalemu
- c) u Nazaretu

Ispravan odgovor je c).

Isus je do svoje 30. godine živio u Nazaretu zajedno s Marijom i Josipom. Budući da je Josip bio drvodjelac sigurno mu je i Isus bio pri ruci kad je to zatrebalo. Bio je to skroman posao ali

je i sveta Nazaretska obitelj bila skromna. Isus je živio zajedno sa svojim vršnjacima kao marljiv, poslušan i pobožan dječak i mladić. (*Dodatak, str. 61.*)

43. Je li Isus bio zaista pravi čovjek?

- a) Ne, Isus je bio čovjek samo prividno, samo po tijelu.
- b) Da, zaista je bio pravi čovjek sa pravom ljudskom naravi.
- c) Ne, Isus se samo ponašao kao čovjek.

Ispravan odgovor je b).

Isus je zaista bio pravi čovjek jer je imao pravu ljudsku narav po kojoj je bio jednak nama u svemu osim u grijehu. Začet po Duhu Svetomu rodio se od Bl.Dj. Marije. Marija i Josip odgajali su ga kao što su i drugi pobožni Židovi odgajali svoju djecu. Vjerojatno su ga, zbog njegovih duhovnih kvaliteta, smatrali posebno nadarenim djetetom, što nije ništa posebno. Kao odrasli čovjek osjećao je potrebu imati prijatelje, osjećao je umor, radovao se s radosnima i plakao s ožalošćenima, boljela ga je nepravda, osjećao je samilost prema bolesnima i slabima, pred svoju smrt i pred onim što ga čeka osjećao je toliki strah da se znojio krvavim znojem. Jedino što nije poznavao jest grijeh.

44. Je li Isus bio pravi Sin Božji ?

- a) Isus je bio samo najsavršenije Božje stvorenje.
- b) Isus je bio samo čovjek po kome je Bog na poseban način djelovao.
- c) Isus Krist je druga božanska osoba, Sin Božji, Bog koji se utjelovio i postao čovjekom.

Ispravan odgovor je c).

Evandjelja svjedoče kako je Isus mnogo puta govorio o Bogu kao svom Ocu, svom božanskom sinovstvu, o svojoj jednakosti s Bogom: “Ja i Otac jedno smo”. Sama djela svjedoče za njega da je Sin Božji, Bog koji je došao na ovaj svijet da nas spasi. Samo je on od ljudi mogao reći: “Ja sam put, istina i život.” “Ja sam svjetlo svijeta. Tko ide za mnom ne će hodati u tami nego će imati svjetlo života”. (Iv 8,12): “Ja sam uskrsnuće i život. Tko vjeruje u mene, ako i umre živjet će.” (Iv 11, 25).

Da je Isus Sin Božji, to na poseban način potvrđuje njegovo uskrsnuće. Apostoli su hrabro navještali i svjedočili Uskrsloga Krista čijim je uskrsnućem dan pravi smisao čovjekovu životu.

Stvoreni smo za život i čeka nas vječni život. Zato se isplati živjeti ma kakav život imali, jer smo na putu prema vječnom životu.

45. Kada je Isus započeo svoje javno djelovanje?

- a) Sa dvanaest godina kada je u Hramu razgovarao s učiteljima.
- b) Kada je na svadbi u Kani Galilejskoj učinio prvo čudo.
- c) Krštenjem na rijeci Jordanu.

Ispravan odgovor je c).

Neposredno prije Isusova javnog nastupa propovijedao je Ivan Krstitelj. Pozivao je na obraćenje. U znak obraćenja krštavao je na rijeci Jordanu i pripremao narod za Mesijin dolazak. Isusu nije bilo potrebno krštenje niti se trebao obraćati. Kod krštenja očitovano je njegovo poslanje. Ivan je pokazao na Nj govoreći: “Evo Jaganjca Božjega, koji oduzima grijehe svijeta.” Čuo se i glas Božji: “Ti si Sin moj, Lubljani, koga sam odabrao.” (Mt 3, 17)

46. Kako je Isus započeo svoje javno djelovanje?

- a) Kada ga je Ivan krstio odmah je počeo propovijedati.
- b) Propovijedanjem i izborom dvanaestorice apostola.
- c) Kada je počeo činiti čudesna.

Ispravan odgovor je b).

Nakon krštenja na rijeci Jordanu Isus se povukao u pustinju. Tamo je ostao 40 dana pripremajući se za svoje poslanje. Tu ga je đavao kušao u namjeri da ga odvraća od njegova poslanja. Nakon boravka u pustinji propovijedao je po Galileji i Judeji čineći čudesne znakove. Mnogi su bili oduševljeni njegovom osobom i njegovim učenjem te postali njegovi učenici. Među njima je odabrao svoje apostole.

47. Tko je bio Ivan Krstitelj?

- a) Jedan od starozavjetnih proroka.
- b) Isusov preteča koji je pozivao ljude na obraćenje.
- c) Jedan od svetaca koji je ustanovio obred krštenja.

Ispravan odgovor je b)

Ivan Krstitelj živio je pustinjačkim životom, propovijedao je pokoru i pozivao na obraćenje. Naviještao je skori dolazak Mesije. One koji su ga slušali i prihvaćali njegove propovijedi krštavao je na rijeci Jordanu. Među njima se našao i sam Isus. Ivan je na Nj pokazao rekavši: “Evo Jaganjca Božjega, koji uzima grijehe svijeta!” Ivan je završio mučeničkom smrću. Pogubio ga je kralj Herod Antipa jer je korio njegov grješni život..

48. Tko su bili apostoli

- a) Isusovi učenici.
- b) Otpadnici od židovske vjere.
- c) Oni koji su vjerni Isusu i njegovu nauku.

Ispravan odgovor je a)

Apostoli su bili dvanaestorica (sveti broj) Isusovih učenika koje je sam Isus pozvao za svoje najuže suradnike (Mt 10,2-4; Mk 3, 16-19; Lk 6, 14-16). To je grupa ljudi koje je Isus osobno pozvao u svoju službu, da ga prate u njegovu životu i propovijedanju. Oni susvjedoci njegove nauke i njegovih djela, njegove smrti i uskrsnuća.

49. Tko su evanđelisti ?

- a) To su četvorica Isusovih apostola koje je Isus prve pozvao u svoju službu.

- b) Naziv za mnoge protestantske i luteranske zajednice.
- c) To su pisci: Matej, Marko, Luka i Ivan koji su napisali evanđelja.

Ispravan odgovor je c)

Evanđelisti su novozavjetni pisci koji su napisali što je Isus učio i što je činio. To su: Matej, Marko, Luka i Ivan. Ti spisi nazvani su evanđelje zato što navješćuju blagovijest spasenja u Isusu Kristu. Iznose Isusove riječi i djela i opisuju njegovu smrt i uskrsnuće.

50. Tko je nazvan Apostolom narodâ ?

- a) Pavao koji je djelovao po poganskom svijetu i tamo osnivao kršćanske zajednice.
- b) Petar komu je Isus rekao : « Ti si Petar, Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju. »
- c) Sv. Ćiril koje je sa svojim bratom Metodom apostolski djelovao među slavenskim narodima.

Ispravan odgovor je a)

Prema Djelima apostolskim, Pavao je počeo naviještati evanđelje po Siriji i Ciliciji(38-44), najprije Židovima, a potom i poganima. Na prvom misijskom putovanju bio je na Cipru i Maloj Aziji (44-47) Na drugom misijskom putovanju Makedoniji, Ateni i Korintu. Na trećem misijskom putovanju bio je u Efezu Korintu i Makedoniji. Mučeničkom smrću završio je u Rimu za vrijeme Neronova progona kršćana.

51. Što je to čudo?

- a) Čudo je znak Božjeg djelovanja.
- b) Nešto što se događa protiv svih prirodnih zakona.
- c) Magijski čini koji nemaju ništa sa znanošću.

Ispravan odgovor je a).

Čudo je događaj koji se ne može razumski objasniti, a pripisuje se Božjem djelovanju. Sveto pismo Novoga zavjeta opisuje mnoga Kristova čudesna djela. Često ih naziva «znakovi» ili «djela» Božja.

52. O čemu je Isus najviše propovijedao ?

- a) O kraljevstvu Božjem.
- b) Dokazivao je da Bog postoji i da je on Sin Božji.
- c) O moralnim zakonima i pravilima.

Ispravan odgovor je a).

Isus je zaista najviše govorio o kraljevstvu Božjem: “Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte Evanđelju!” tj. Radosnoj vijesti o dolasku kraljevstva Božjega (Mk 1, 15). “Isus je obilazio sve gradove i sela, učio je u tamošnjim sinagogama, propovijedao Radosnu vijest o kraljevstvu.” (Mt 9,33) “Moram i drugim gradovima donijeti Radosnu vijest o kraljevstvu Božjem, jer sam radi toga i došao” (Lk 4,43)

53. Što je to zapravo kraljevstvo Božje?

- a) Božja vlast na zemlji.
- b) Kraljevstvo istine, ljubavi, pravde i mira koje se rađa i raste kada čovjek surađuje s Bogom.
- c) Crkva Kristova, njena prisutnost i njena vlast po svoj zemlji.

Ispravan odgovor je b)

Kraljevstvo Božje nije ovozemaljske naravi. "Moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta. Kada bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moji bi se dvorani borili da ne budem predan Židovima, ali moje kraljevstvo nije odavde." Na Pilatovo pitanje: "Dakle, ti si kralj?" Isus je odgovorio: "Da, ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i zato došao na svijet da svjedočim za istinu. Svatko tko je prijatelj istine sluša moj glas." (Iv 18, 36-38)

(Dodatak, str. 61.)

54. Tko su bili farizeji koji su se Isusu toliko suprotstavljali?

- a) Vođe židovskog naroda.
- b) Jedna židovska sljedba ili sekta.
- c) Skupina utjecajnih Židova koja se žestoko opirala Isusu.

Ispravan je odgovor b) i c).

Farizeji su bili židovska sekta ili sljedba kojoj su pripadali pismoznanci i učitelji Zakona. Bili su vrlo utjecajni. Revno su opsluživali Zakon i zbog toga sebe smatrali pravednima i pred Bogom i pred ljudima.

(Dodatak, str. 61.)

55. Zašto je Isus prihvatio tako strašnu muku i smrt?

- a) Jer nije mogao izbjeći takvoj sudbini.
- b) Prihvaćajući muku i smrt, htio je, iz ljubavi prema nama i radi našega spasenja, dati zadovoljštinu Ocu za naše grijehе.
- c) Jer je Bog tako htio.

Ispravan odgovor je b).

S Isusovom žrtvom prestaju sve starozavjetne žrtve kako one za grijehе tako i sve ostale žrtve koje su se u Hramu prikazivale Bogu. Isus je sve te žrtve zamijenio svojom mukom i smrću na križu. U snazi njegove žrtve, koju je prikazao Bogu radi nas i radi našega *spasenja*, nama se opraštaju grijesi i omogućava pristup u Božje Kraljevstvo.

(Dodatak, str. 80.)

Golgota

Na vrhu Golgote križ je uzdignut.

Na križu je Krist,
čovjek i Bog.
Od tada je postalo jasno
Što može učiniti čovjek,
a što Bog.

(Mario R. Marinov – Trenutak za tebe – str. 73.)

56. Što zapravo znači Isusovo uskrsnuće?

- a) Isus je treći dan nakon svoje smrti zaista uskrsnuo od mrtvih i postao naš posrednik kod Boga.
- b) Isus je samo prividno umro, da bi kasnije nestao iz groba.
- c) Isus je ustao živ iz groba i vratio se u prijašnji način života kao Lazar koga je Isus uskrisio.

Ispravan odgovor je a).

Krist je svojim uskrsnućem ušao u slavu svog nebeskog Oca. U zajedništvu sa svojim nebeskim Ocem je i kao Sin Božji, kao Bog i kao čovjek. On se kod Oca zauzima za nas i zagovara nas. Njegovo tijelo nije ostalo u grobu, a niti se nakon uskrsnuća ponovo vratio u ovozemaljski život. Uskrsnuo je na novi život. Njegovo ljudsko tijelo uskrsnućem je doživjelo preobrazbu u uskrslo, nebesko tijelo.

(Dodatak, str. 63.)

57. Što pak znači vjera u uskrsnuće mrtvih i život vječni?

- a) Da se s umrlima događa isto što se dogodilo s Kristom.
- b) Da čovjek svoj život nastavlja preporadanjem u neko drugo biće.
- c) Da završetak ovozemaljskoga života nije i konačan kraj za čovjeka, da je stvoren za život i da će na kraju, o uskrsnuću, uskrsnuti na život vječni.

Ispravan odgovor je c).

Čovjek kao razumno biće nije se nikada mogao pomiriti s time da bi kraj ovozemaljskog života bio gori od kraja života domaće životinje. Domaće životinje, poslije nego smo im odredili kraj života, pažljivo spremamo u hladnjake ili na neki drugi način čuvamo, jer će nam služiti za hranu. Čovjeka, naprotiv, čim umre nastojimo što prije pokopati i prepustiti propadanju u zemlji. Čovjek se time ne miri. Uvijek je vjerovao u nekakav oblik života poslije smrti. Tako je svom životu nalazio dublji smisao od onog za nerazumna bića. Bez te vjere u život poslije smrti, u život vječni, čovjek bi bio najtragičnije biće na zemlji. Osjećao bi se kao osuđenik na smrt i čeka izvršenje presude, jer samo čovjek shvaća što je život, a što smrt.

(Dodatak, str. 63.)

58. Kako to čovjek živi poslije smrti?

- a) Kao reinkarnirani.
- b) Kao i drugi duhovi bez tijela.
- c) Kao čovjek, tj. kao živo razumno biće sa svojom dušom i tijelom, ali tijelom preobraženim za vječni život.

Ispravan odgovor je c).

Sveto Pismo ne tumači posebno kako čovjek živi poslije smrti. Kada govori o uskrsnuću, ono govori o uskrsnuću čitava čovjeka, s dušom i tijelom, ali pri tome misli na onaj posljednji dan – konac svijeta, dan kada će nastati «novo nebo i nova zemlja». Problem je i pitanje kako žive naši pokojni i kako ćemo mi živjeti od časa smrti do one sveopće obnove kod drugog Kristova dolaska. Pitanje je s kakvim tijelom žive naši pokojni, jer pod pojmom «duša» Biblija uvijek podrazumijeva čitava čovjeka. Drukčije nije ni moguće zamisliti čovjeka.

(Dodatak, str. 64.)

59. Tko je Duh Sveti?

- a) Treća božanska osoba, Bog Duh Sveti.
- b) Duh Božji.
- c) Duh Kristov.

Ispravan odgovor je a), b) i c).

Crkva je učenje o Duhu Svetom sažela u Vjeronanju koje svake nedjelje ispovijedamo: «Vjerujem u Duha Svetoga, Gospodina i životvorca; koji izlazi od Oca i Sina. Koji se skupa s Ocem i Sinom časti i zajedno slavi; koji je govorio po prorocima».

Duh Sveti je treća božanska osoba, jedne te iste božanske naravi kao Otac i Sin. On je Duh Oca i Sina i zajedno s njima jedan Bog. Duh Sveti se očituje svojim djelovanjem kroz čitavu povijest spasenja. Njegovo se djelovanje posebno očitovalo kada je u slici ognjenih jezika sišao nad apostole. Sva njihova djela govore o snazi i djelovanju Duha Svetoga.

(Dodatak, Str. 64.)

60. Zašto za Blaženu Djevicu Mariju kažemo da je Majka Božja?

- 1) Zato što je rodila Boga.
- 2) Zato što je rodila Isusa koji je pravi Bog i pravi čovjek.
- 3) Zato što je Isus svojim djelima pokazao da u njemu djeluje božanska moć.

Ispravan odgovor je b).

Marija je ne samo majka Isusa iz Nazareta nego i Majka Božja. Rodila je onoga koji je istovremeno i Bog i čovjek. Druga božanska osoba, Sin Božji, u krilu Bl. Dje. Marije uzeo je ljudsku narav i rodio se kao čovjek. Marija je rodila Isusa, odgajala ga je kao čovjeka i pratila kroz njegov život. Stajala je pod njegovim križem i tu kao supatnica Kristova postala i naša Majka.

(Dodatak, str. 64.)

O CRKVI I SAKRAMENTIMA

---

61. Što je to Crkva?

- a) Crkva je zajednica vjernika.
- b) Crkva je građevina u kojoj se moli Bogu.
- c) Svi kršćani zajedno s Kristom su Crkva.

Ispravan odgovor je c).

Kada gledamo Crkvu, ono što je prvo vidljivo to je njena vanjšina, izgleda kao jedna jaka institucija. Ipak Kristova Crkva je prvenstveno i bitno zajednica vjernika, jedan organizam, tijelo, kojemu je Krist glava a svi vjernici udovi tog otajstvenog tijela.

Duša toga tijela je Duh Sveti, Duh Kristov koji je vodi. Crkva je i građevina Božja kojoj je Krist zaglavni kamen, kamen temeljac, na kojemu čitava građevina počiva. Na tom su temelju gradili apostoli koji su stupovi Crkve Kristove, a svi vjernici ugrađeni su u nju kao kamenje od kojega je sazidana građevina.

62. Kako je nastala Crkva?

- a) Isus je postupno osnivaio svoju Crkvu: svojim propovijedanjem, okupljanjem učenika i odabirom apostola koji će nastaviti njegovo djelo.
- b) Crkvu su osnovali Isusovi učenici.
- c) Crkva je nastala propovijedanjem apostola.

Ispravan odgovor je a).

Isus je svojim propovijedanjem, svojom osobom i čudesnim djelima snažno djelovao na ljude. Divili su mu se. Čudili se otkuda njemu takva moć. Ivan Krstitelj se iz tamnice zanima i pita: «Jesi li ti onaj koji ima doći ili da drugoga čekamo?» (Mt 11, 3). Mnogi su ga slijedili i slušali njegovu nauku. Među njima je Isus izabrao dvanaesticu koje je nazvao apostolima. Njih posebno priprema za zadaću koju će im povjeriti. Postavlja Petra za prvaka među apostolima. Poslije uskrsnuća šalje apostole po svem svijetu da propovijedaju i krštavaju one koji im se žele pridružiti. Dao im je vlast opraštati grijeha. Obećao im Duha Svetoga koji će ih prosvjetliti i poučiti o svemu što im je on govorio. Konačno je silaskom Duha Svetoga nad apostole i Petrovim nastupom rođena Crkva i tako je započela njena povijest.

63. Koja je prava uloga i zadaća Crkve?

- a) Da proširi svoj utjecaj i vlast po čitavom svijetu.
- b) Naviještati evanđelje po čitavom svijetu.
- c) Naučavati Kristovu nauku i voditi ljude k spasenju.

Ispravan odgovor je b) i c).

Isus je došao na ovaj svijet objaviti Boga ljudima, navijestiti ljudima radosnu vijest spasenja, osloboditi nas od vlasti grijeha i smrti, omogućiti nam zajedništvo s Bogom i otvoriti nam pristup u vječni život. To je ono Božje kraljevstvo o kojem je toliko govora u evanđelju i zato je evanđelje radosna vijest o spasenju. Zbog svega toga je Krist i osnovao Crkvu. Njena je glavna zadaća naviještati ljudima evanđelje i voditi ih k spasenju.

64. Kako je tekao razvoj Crkve od Kristova Uzašašća na nebo?

- a) Počela se naglo širiti po čitavom svijetu.
- b) Ona je polako rasla i nailazila na mnoge prepreke.
- c) Ljudi uvijek lako prihvate ono što je novo pa je tako bilo i s Crkvom.

Ispravan odgovor je b).

Nakon Kristova Uzašašća na nebo prva se kršćanska zajednica pomalo organizira. Petar, koga je Isus postavio za prvog među apostolima, vodi malu zajednicu Kristovih učenika. Djela apostolska izvješćuju kako Petar odmah nakon Kristova Uzašašća vodi izbor na kojemu će, umjesto otpadnika Jude, za apostola biti izabran Matija. Ta mala zajednica Isusovih učenika čeka obećanog Duha kojega je Isus obećao. Nakon silaska Duha Svetoga Petar i ostali apostoli započinju neustrašivo propovijedati Krista i svjedočiti za njegovo uskrsnuće. Nakon Petrova govora na Duhove krstilo se i pridružilo Crkvi oko tri tisuće duša. (Dj 2,41) Tako je započela Crkva Kristova svoj hod kroz povijest. (Dodatak, str. 65.)

65. Zašto su rimski carevi progonili kršćane?

- a) Zato što su se usprotivili državnoj religiji, tj. poganstvu.
- b) Jer su bili neprijatelji države i cara.
- c) Jer su svoju vjeru dosljedno živjeli i provodili u djelo.

Ispravan odgovor je c)

Kršćani su izbjegavali sudjelovati u poganskim državnim obredima. Vjerujući samo u jednoga Boga, a ne u njihove bogove, smatrani su ateistima. Kult su iskazivali Kristu koji je njihov jedini Gospodin i Bog i zato nisu ni smjeli iskazivati kult caru. «Iako su za cara molili, nisu se molili caru.»

Rimska država je bila tolerantna prema Židovima i njihovoj jednobožačkoj religiji, jer je bila religija samo Židova. Kršćanstvo je nastupilo kao univerzalna religija. Dok su Židovi vjeru u jednog Boga «Ja sam Gospodin Bog tvoj nema drugih bogova uz mene», držali samo za sebe, dotle su kršćani tu istinu naviještali svima. Ti razlozi i mnoge druge optužbe i klevetanja o njihovim tajnim sastancima i za pogane «ogavnim» obredima, bili su povod za progone. Car Neron je prvi započeo sustavno progoniti kršćane (54-68). Prije njega to su povremeno činile poganske mase. U Neronovim progonima kao žrtve pali su Petar i Pavao. Progoni su trajali sve do Konstantinove pobjede 312.godine.

Konstantin je nakon pobjede *Milanskim programom tolerancije* 313. kršćanima priznao potpunu ravnopravnost s ostalim religijama. (vidi: Pregled povijesti Crkve, August Franzen).

66. Kako je strukturirana Crkva?

- a) Onako kako ju je Krist imao pred očima kada ju je osnivao.
- b) Kao jedna monarhija s monarhom na čelu.
- c) Kao društvo parlamentarnog uređenja.

Ispravan odgovor je a).

Sam Krist je izvor službe u Crkvi. On ju je ustanovio, on joj je dao vlast i poslanje, usmjerenje i svrhu. (Katekizam Kat. Crkve, br. 874).

Isus je izabrao Dvanaesticu. Među njima je na čelo postavio Petra. Apostoli s Petrom na čelu sačinjavaju zbor ili kolegij. Nakon Petra i apostola istu službu ima papa i biskupi. Papa je rimski biskup, nasljednik svetoga Petra, namjesnik Kristov i pastir cijele Crkve, a pripada mu i povlastica neprevrtljivosti.

67. U čemu je Papa neprevrtljiv i nepogrešiv?

- a) Kada donosi svoj sud o problemima u svijetu.
- b) Kada nastupa svečano kao poglavar Crkve i kada proglašava vjersku ili moralnu nauku za čitavu Crkvu.
- c) Uvijek kada govori i propovijeda kao Papa.

Ispravan odgovor je b)

Papa je neprevrtljiv i nepogrešiv kada «ex katedra» tj. svečano kao poglavar Crkve donosi neku vjersku istinu ili moralnu normu koja obvezuje čitavu Crkvu. Tada to čini u ime Božje i pod vodstvom Duha Svetoga.

(Dodatak, str. 65.)

68. Tko su biskupi?

- a) Crkveni veleposlanici.
- b) Nasljednici apostola i pastiri svoje mjesne crkve.
- c) Crkveni velikodostojnici.

Ispravan odgovor je b).

Uz papu, koji je nasljednik svetoga Petra i biskup Rima, postoje i drugi biskupi koje imenuje Papa. Biskupi po svom posvećenju postaju nasljednici apostola, pastiri koji, poput Dobrog Pastira, vode i upravljaju dijelom Božjega naroda na određenom području koje se zove biskupija.

69. Tko su svećenici ili prezbiteri?

- a) Pomoćnici biskupa u njegovoj službi.
- b) Službenici biskupa i biskupije.
- c) Ljudi koji su izabrali duhovni poziv da služe Bogu i svom narodu.

Ispravan odgovor je a) i c).

Svećenici su ljudi koji su izabrali svećenički poziv i koje biskup nakon teoloških studija i potrebnih priprema posvećuje za svećenike. Oni biskupu pomažu u njegovoj trostrukoj službi: propovijedanja, posvećivanja i upravljanja. U sve tri ove službe biskupi imaju najveću odgovornost u svojoj crkvi, ali na svećenike pada najveći teret propovijedanja, poučavanja vjernika svih uzrasta i njihova posvećenja kroz pripremu i dijeljenje sakramenata. Područja biskupije koja su povjerena pojedinom svećeniku zovu se župe, a svećenik župnik. Župama redovito upravljaju biskupijski svećenici, a rjeđe redovnici i to samo uz odobrenje biskupa.

70. Tko su redovnici?

- a) Osobe koje su se odrekle briga ovog svijeta.
- b) Osobe koje su se na poseban način posvetile Bogu i potrebama Crkve.
- c) Osobe koje u nekoj redovničkoj zajednici polažu zavjete: poslušnosti, čistoće i siromaštva.

Ispravan odgovor je b) i c).

Ljudi koji se posvete takvom životu pripadaju nekom *redu*, tj. nekoj određenoj redovničkoj zajednici i zato se zovu redovnici. Žive u zajednicama kao braća (fratres = braća). Ima više vrsta takvih redova ili redovničkih zajednica kao što su: benediktinci, dominikanci, franjevci, koje se naziva i fratrima. Za razliku od nekih drugih redovnika koji nisu fratri kao npr. Isusovci. (*Dodatak, str. 65.*)

71. Tko su redovnice ili časne sestre?

- a) Osobe koje su se kao i redovnici posvetile Bogu i ljudima.
- b) Osobe koje su se povukle iz svjetovnog života da bi se što više stavile u službu bližnjega.
- c) Osobe koje su se razočarale u ljubavi pa otišle u samostan.

Ispravan odgovor je a) i b).

Kao i redovnici tako i redovnice polažu tri zavjeta: čistoću, poslušnost i siromaštvo. I one pripadaju različitim redovima ili kongregacijama. Mnoštvo je takvih redovničkih zajednica. Žive u samostanima kao sestre pa ih zovemo i - časne sestre. Osim redovničkog života u svojim zajednicama djeluju u katehizaciji, pomoćnice su u mnogim vrstama apostolata. Djeluju u misijama kao misionarke, po bolnicama, školama itd...

72. Tko su laici?

- a) To su ljudi koji nemaju nikakve stručne spreme.
- b) To su svi vjernici koji nemaju svetog reda (kao npr. svećenici) i koji ne pripadaju nikakvom redovničkom staležu.
- c) To su oni svjetovnjaci koji redovito idu na misu.

Ispravan odgovor je b).

Laici, u crkvenom smislu riječi, jesu ogromna većina Kristovih vjernika koji svoj život žive kao i svi drugi građani. Oni svojim životom svjedoče za Krista u sredinama u kojima žive i rade. Na svoj način i oni su u službi Crkve i Crkva uvijek računa na svoje vjernike laike. Danas su laici na poseban način uključeni u apostolat kao katehete tj. vjeroučitelji u školama, kao stručno osoblje pri crkvi, u crkvenim ustanovama, u misijama itd...

73. Što su sakramenti?

- a) Obredi koje obavlja svećenik.
- b) Sredstva koja je ustanovio Isus Krist radi našega posvećenja i spasenja.
- c) Svečani obredi u crkvi.

Ispravan odgovor je b).

Sakramenti su vidljivi znakovi nevidljive Božje milosti. To su djelotvorni znakovi koji i daju ono što označuju. Po njima nam se daruje Duh Božji i on djeluje u našim srcima. Sedam je svetih sakramenata. Kod svakoga imamo vidljivi znak ili obred koji označuje posebnu Božju milost kojom nas Bog prihvaća kao svoje ljubljene sinove i kćeri.

74. Što je to milost?

- a) Besplatno pružanje pomoći onomu tko je u nevolji.
- b) Sažaljenje i suosjećanje s drugima u njihovim patnjama.
- c) Sve ono što nam Bog daje i to bez naših zasluga već iz svoje ljubavi i dobrote prema nama.

Ispravan odgovor je c).

Najveća milost Božja prema nama jest upravo to što nas Bog svojim Duhom prihvaća kao svoju ljubljenu djecu, kao svoje sinove i kćeri. Po milosti Božjoj Duh Sveti prebiva u nama i on nas čini da po Kristu, s Kristom i u Kristu budemo jedna Božja obitelj i da kao članovi Božje obitelji i kao djeca Božja iskazujemo hvalu Bogu, svom nebeskom Ocu. Sve ono dobro i lijepo što imamo i što ga činimo jest Božji dar i Božja milost, na čemu trebamo Bogu biti zahvalni, jer bez njega ništa ne možemo učiniti.

75. Što ne spada među sakramente?

- a) sprovod
- b) euharistija (pričest)
- c) krštenje
- d) svećenički red
- e) ordinarijat

Sprovod je crkveni obred i molitve kojima ispraćamo svoje pokojnike s ovoga svijeta. Ordinarijat je ustanova gdje stoluje biskup sa svojim suradnicima.
Dakle, ispravan odgovor je a) i e).

76. Koliko je svetih sakramenata?

- a) tri
- b) deset
- c) sedam

Sakramenti jesu: krštenje, potvrda (krizma), pričest (euharistija), ispovijed (pomirenje), bolesničko pomazanje, svećenički red i ženidba.
Dakle, ispravan odgovor je c).

77. Zašto su potrebni sakramenti?

- a) Da budemo bolji.
- b) Kao što je hrana potrebna našem tijelu, tako su sakramenti potrebni našoj vjeri i našem duhovnom životu.
- c) Da se bolje osjećamo.

Ispravan odgovor je b)

Isus Krist je ustanovio sakramente kao sredstva našega spasenja. Sakramenti su potrebni našoj vjeri i našoj duhovnoj izgradnji. Krist je po njima htio biti trajno s nama, kroz čitav naš život.
(Dodatak, str. 66.)

78. Što je krštenje?

- a) Obred primanja u Crkvu.
- b) Sakrament po kojemu postajemo djeca Božja i članovi Crkve.
- c) Sakrament po kojemu nam se briše istočni grijeh, a odraslima i osobni grijesi, i po kojemu primamo posvetnu milost.

Ispravan odgovor je b) i c).

Isus je ustanovio sakrament krštenja. Reкао je svojim učenicima: «Idite i učinite sve narode učenicima mojim! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga!» (Mt 28, 19). Po sakramentu krštenja primamo nadnaravni život i ulazimo u sinovski odnos s Bogom kao sa svojim Ocem.

79. Što je ispovijed ili sakrament pomirenja?

- a) Ispovijed je kada ispovijedamo grijeh.
- b) Povjerljivi razgovor sa svećenikom.
- c) Sakrament pomirenja s Bogom.

Ispravan odgovor je c)

Isus nakon svoga uskrsnuća daje apostolima vlast opraštati grijeh: «Primiti Duha Svetoga, kojima otpustite grijeh, otpuštaju im se: kojima zadržite, zadržani su im» (Iv 20, 22). Tako je Isus ustanovio sakrament pomirenja. Velik je to dar, velika milost. Da bismo bili dionici te milosti i zadobili oproštenje grijeha treba se za svoje grijeh pokajati, donijeti odluku da ćemo se unaprijed čuvati grijeha i više ne grijehiti, te svoje grijeh iskreno ispovijediti.

80. Što je euharistija (pričest)?

- a) Primanje hostije kod svete mise.
- b) Sakrament u kojemu pod prilikama kruha i vina primamo tijelo uskrsloga Krista.
- c) Sakrament našega sjedinjenja s Kristom.

Ispravan odgovor je b) i c).

Isus je htio biti stalno s nama i među nama. On želi biti naša duhovna hrana, snaga i hrana našoj vjeri. Da to posebno naglasi uzeo je znakove svoje prisutnosti: kruh i vino. Kao što je hrana potrebna za naš materijalni život; tako nam je Krist potreban za naš duhovni život i za našu vjeru.

(Dodatak, str. 88. br. 112. Veliki četvrtak)

81. Što je krizma ili potvrda?

- a) Svečani završetak učenja vjeronauka.
- b) Sakrament kršćanske zrelosti.
- c) Sakrament u kojem primamo dar Duha Svetoga .

Ispravan odgovor je b) i c).

Po sakramentu svete potvrde ili krizme, primamo Duha Svetoga. Po Duhu Svetom i njegovim darovima produbljuje se u nama božansko sinovstvo, čvršće se povezujemo s Kristom, postajem življi udovi njegova otajstvena tijela tj. njegove Crkve. Krizmanici svečano izražavaju svoje opredjeljenje za Krista i za kršćanski život. Da bi ostali dosljedni svojim obećanjima potrebno je da se darovi Duha Svetoga: mudrost, razum, znanje, savjet, jakost, pobožnost i strah Božji u njima razvijaju i rastu.

82. Što je bolesničko pomazanje?

- a) Molitva nad umirućima.

- b) Sakrament koji se obično podjeljuje teže bolesnim ljudima.
- c) Oproštaj s čovjekom koji umire.

Ispravan odgovor je b)

Isus je mnogo suosjećao s ljudima koji pate i koji su bolesni. Mnoge je od njih čudesno ozdravio. Poučen Kristovim primjerom i po Božjem nadahnuću, sveti Jakov piše u svojoj poslanici: «Boluje li tko među vama? Neka sebi dozove crkvene starješine! Oni neka mole nad njim mažući ga svetim uljem u ime Gospodnje, pa će molitva s vjerom spasiti bolesnika! (Jak 5, 14-15)

83. Što je svećenički red.

- a) To je disciplina i način života na koji se obvezuju svećenici.
- b) To je čin kojim se netko odluči za svećenički život.
- c) To je sakrament po kojemu prikladne osobe primaju vlast vršiti svetu službu i slaviti sakramente.

Ispravan odgovor je c).

Kada je Isus na Posljednjoj večeri ustanovio sakrament svete Euharistije tj. sv. misu i sv. pričest, rekao je svojim učenicima: «...Ovo činite meni na spomen...» (Mt 26, 26-28). Tim činom Isus je ustanovio sakrament svećeničkog reda.

84. Što je ženidba?

- a) Odluka muškarca i žene da žive zajedno.
- b) Naravno, prirodno pravo na zajednički život dvoje ljudi.
- c) Ženidba je sakrament po kojemu se muž i žena zavjetuju jedan drugomu, da će jedan drugoga ljubiti i poštivati u sve dane svoje, sve do smrti.

Ispravan odgovor je c).

Isus je posvetio ženidbu, uzdigao ju je na dostojanstvo sakramenta i naglasio njezinu nerazrješivost: «Što je Bog sjedinio, neka čovjek ne rastavlja!» (Mt 19,6)

O posljednjim stvarima: smrt, sud, raj i pakao.

85. Što je to posljednji sud?

- a) Posljednji sud je sud na kraju vremena kada će Bog pravedne nagraditi vječnim blaženstvom, a grješnike odbaciti u pakao.
- b) To je sud kada će Bog osuditi svako zlo i nepravdu ali ne i ljude. Bog je toliko dobar da neće nikoga osuditi na muke i otpremiti u pakao.

- c) To je sud na kraju vremena, kod novog Kristova dolaska, kada će se Krist pojaviti u svojoj slavi kao sudac. Tada će se svatko suočiti s istinom o sebi – to će biti posljednji sud.

Ispravan odgovor je c)

Svaki se čovjek nakon svoje smrti jasno suočava sa svojim stvarnim stanjem i jasno vidi spada li u društvo pravednih ili onih drugih. To je sud svakog pojedinog čovjeka kada čovjek jasno vidi kamo ga je doveo njegov način života.

Opći sud je kraj svijeta, ponovni Kristov dolazak u slavi i veličanstvu nakon kojega će istina, pravda i ljubav kraljevati, a vječno blaženstvo zadobiti svi koji su se ovdje zajedno s Kristom zalagali za istinu i pravdu i živjeli u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Tada će svaka neistina, nepravda i laž biti demaskirana, a njihovi nosioci zauzet će svoje mjesto uz onoga koji je otac laži. Jasno će vidjeti da im nije mjesto u Kraljevstvu Božjem.

86. Što je raj?

- a) Stanje potpune sreće i blaženstva u zajedništvu s Bogom, sa svetima i pravednicima.
b) Jedna lijepa legenda o životu nakon smrti.
c) Prekrasan vrt u kojemu čovjeku ništa ne nedostaje i odakle su nakon grijeha bili istjerani prvi ljudi.

Ispravan odgovor je a)

«Ono što oko ljudsko nije vidjelo, što uho nije čulo, na što ljudsko srce nije pomislio: to je Bog pripremio onima koji ga ljube» (1 Kor 2,9).

Raj nije nikakav vrt ni mjesto gdje bi ljudi živjeli nakon smrti. Nije to bio ni u početku za prve ljude. Raj nije ni neka legenda. Raj je stvarnost o kojoj nam Biblija, direktno ili indirektno, govori na više mjesta. Raj je stanje potpune sreće u vječnom životu u zajedništvu s Bogom i sa svima svetima. To stanje sreće i blaženstva ništa više ne može narušiti. Postižu ga svi koji umiru u Gospodinu, jer nam je Gospodin Isus svojom mukom, smrću i uskrsnućem otvorio pristup vječnoj sreći, vječnom blaženstvu u zajedništvu s Bogom i svetima.

87. Što je čistilište?

- a) Mjesto u kojem ljudi ispaštaju za svoje nesavršenosti i manje grijeha.
b) Mjesto kao predvorje raja.
c) Stanje u kojem čovjek trpi zbog svojih nesavršenosti i manjih grijeha radi kojih ne može odmah u nebesku slavu.

Ispravan odgovor je c).

Nakon smrti čovjek se suočava sa samim sobom i istinom o sebi. Iako je umro u milosti tj. u stanju prijateljstva s Bogom, otkriva još mnoge svoje nesavršenosti zbog kojih još nije prikladan za kraljevstvo nebesko. To je ono što ga muči, ali ta muka je ujedno i čišćenje od nesavršenosti prije ulaska u stanje vječnog blaženstva, u kraljevstvo nebesko.

88. Što je pakao?

- a) Stanje u kojem se čovjek našao svjesno živeći po svojim nagonima i strastima ne mareći za Boga ni za Božje zapovijedi..
- b) Mjesto ognja paklenoga u kojem završavaju veliki grješnici.
- c) Pakao ne postoji jer se protivi Božjoj dobroti.

Ispravan odgovor je a)

Pakao nije mjesto već stanje u kojem se čovjek našao svojom krivnjom. Bog svakom čovjeku pruža dovoljno milosti i poticaja da krene putem pravednosti. Ako netko to trajno odbacuje i krene putem nepravde, zla i grijeha i u tome ostane do kraja postojan, takav na kraju i sam vidi da ne spada u društvo svetih, da mu je mjesto s onima koji su se odmetnuli od Boga i postali zli duhovi.

(Dodatak, str. 66.)

89. Da li sve što je o vjeri i Crkvi rečeno vjeruju i naučavaju sve kršćanske crkve?

- a) Da, jer sve su kršćanske crkve.
- b) Ne, nažalost ne. Sve do sada izneseno nauka je Katoličke Crkve koju u naučavanju vodi Duh Sveti.
- c) Mnogo toga od dosad iznesenog vjeruju i naučavaju sve kršćanske crkve.

Ispravan odgovor je b) i c).

Ima mnogo toga što nas razlikuje kako u pogledu nauke, tako i u pogledu crkvene discipline. Posebno to važi za odijeljene crkve koje su nastale za vrijeme reformacije i poslije nje. Najmanje je tih razlika između Pravoslavne i Katoličke Crkve.

Ima mnogo toga što je zajedničko svim kršćanskim crkvama: vjera u Boga, vjera u Isusa Krista, Biblija tj. objava Božja itd. To što nam je zajedničko treba biti polazište našeg međusobnog uvažavanja, razumijevanja, prihvaćanja; početak svakog dijaloga i približavanja.

IZ POVIJESI CRKVE

90. Postoje: Katolička i Pravoslavna crkva kao i mnoge protestanske crkve. Koja je od njih Kristova Crkva?

- a) Jedino Katolička crkva.
- b) Nijedna. Sve su samo ljudske tvorevine
- c) Sve koje ispunjaju Kristovo poslanje u svijetu.

Ispravan odgovor je c).

Sigurno je da se sve crkve mogu smatrati Kristovim crkvama i da se u svakoj crkvi čovjek može spasiti. I u drugim zajednicama, po ljudskoj savjesti, koja je glas Božji u čovjeku, djeluje Duh Sveti i pomaže ljudima doći do spasenja, jer nisu krivi što nisu upoznali Kristovu Crkvu. Ipak ono što u Vjeronanju ispovijedamo ostvaruje se samo u Katoličkoj crkvi tj. Da je: „jedna, sveta, katolička i apostolska.“

(Dodatak str. 67)

91. Zašto je došlo do raskola u Crkvi tj. Zašto se istočna (Pravoslavna crkva) odijelila od Katoličke crkve?

- a) Zbog čisto političkih razloga.
- b) Zbog mnogih nesporazuma, zbog tvrdoglavosti s jedne i druge strane, kao i zbog političkih prilika.
- c) Zbog suprotnosti u vjeri i crkvenoj disciplini.

Ispravan odgovor je b)

U svakoj zajednici koju sačinjavaju ljudi dolaze do izražaja ljudske nesavršenosti: nerazumijevanje, uskogrudnost, sebičnost, tvrdoglavost itd. Crkva nije samo Božja zajednica. Nju sačinjavaju ljudi pa je u njoj ljudski elemenat ponekad izraženiji od onog božanskog. Upravo zbog tog ljudskog elementa u Crkvi, još u apostolsko vrijeme, dolazilo je do poteškoća oko jedinstva i crkvenog zajedništva. Što se Crkva više širila, dolazilo je i do većih poteškoća na tom području, jer u ono vrijeme, bez ikakvih sredstava za komunikaciju, nije bilo lako međusobno komunicirati i sporazumiti se. Nije se bilo lako ni sastajati kako bi se raspravljalo o nastalim problemima. Zbog toga su se nesporazumi umnažali. Teološke rasprave, prepirke i podvojenosti postojale su mnogo prije Istočnog raskola, do kojega je došlo 1054, a poslije i do Zapadnog raskola s Luterom i protestantizmom.

(Dodatak, str. 67.)

92. Što je to protestantizam?

- a) Protivljenje autoritetu bilo državnom ili crkvenom.
- b) Naziv za kršćanske crkve i vjerske zajednice proizišle iz reformacije.
- c) To je svako učenje koje nije u skladu s naukom Katoličke crkve.

Ispravan odgovor je b)

Protestantizam je skupni naziv za sve vjerske zajednice koje su proizišle iz reformacije, a ne pripadaju ni Rimokatoličkoj ni Pravoslavnoj crkvi. Sam naziv „protestanti“ dolazi od pristaša reformacije koji su protestirali protiv zabrane širenja svojevoljne reforme u Crkvi.

(Dodatak, str. 67.)

93. Je li vjera danas uopće važna za život čovjeka?

- a) Nije važna jer čovjek time ništa ne dobiva.
- b) Vjera je vrlo važna u životu čovjeka jer odgovara na temeljna čovjekova pitanja o smislu života.
- c) Važna je, jer čovjeka potiče na odgovoran i moralan život.

Ispravan odgovor je b) i c).

Bilo kamo čovjek krenuo on treba znati kamo ide, koji je cilj njegova putovanja i kako tom cilju stići. Tako je i sa čovjekovim životnim putem. Koji je cilj moga života? Koji je pravi i konačni cilj ljudskog života kao takvog? Gdje čovjek može postići potpunu sreću ka kojoj je njegova ljudska čežnja usmjerena i kako tu sreću postići? Kako postići dobrotu prema kojoj smo po naravi usmjereni? Zašto moramo umrijeti, a u isto vrijeme u našj naravi je duboka čežnja za životom. Sve religije pokušavaju odgovoriti na ta temeljna ljudska pitanja. Kršćanstvo, kao od Boga objavljena religija, daje odgovore na ta pitanja i zato kršćanska vjera ima posebnu važnost u ljudskom životu. Pogotovo to vrijedi za naše vrijeme u kojem su moguća mnoga otuđenja i zastranjenja.

94. Koja je, među velikim religijama, najstarija religija na svijetu?

- a) Židovska religija
- b) Budizam
- c) Islam
- d) Hinduizam
- e) Kršćanstvo

Ispravan odgovor je d)

Hinduizam (brahmanizam) je najveća religija u Indiji i najstarija od velikih religija svijeta, nastala oko 1500 godina prije Krista. Njihovo vrhovno božanstvo je Brahma, a Vede su hinduističke svete knjige. U današnjoj formi hinduizam je poznat od 4. stoljeća prije Krista.

95. Koje su objavljene religije od ovih velikih religija?

- a) Islam
- b) Židovska religija
- c) Hinduizam
- d) Kršćanstvo
- e) Budizam

Ispravan odgovor je b) i d).

Objavljene su religije samo židovska religija i kršćanstvo.

S Abrahamom, koji je praotac židovskog naroda i praotac naše vjere, uz mnoštvo mnogobolžičkih plemenskih religija, nastaje monoteistička religija čiji je nositelj židovski narod.

Abraham nije tvorac židovske religije. Abrahamu se Bog objavio kao jedini Bog, a poslije će u istom narodu Bog izabrati duhovne vođe svoga naroda tj. proroke, preko kojih će mu uputiti svoju riječ i objaviti svoju volju.

Punina Božje objave događa se po Isusu Kristu koji je kao jedinorođeni Sin Božji „radi nas i radi našega spasenja“ postao čovjekom. S Isusom Kristom i posljednjim od Apostola završena je Božja objava ljudima i predana Crkvi da je njeguje, čuva i naviješta. Tako je kršćanstvo od Boga objavljena religija, koja posjeduje sveukupnu Božju objavu tj. Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta, dok Židovi kao objavu Božju drže samo Stari zavjet.

96. Zašto islam nije objavljena religija?

- a) Zato što je s Isusom Kristom i apostolima završila Božja objava.
- b) Zato što ne mogu biti dvije objave Božje.
- c) Zato što je Muhamed bio tvorac i osnivač islama kao i drugi osnivači neobjavljenih religija.

Ispravan odgovor je a) b) i c).

Islam je jedna od najvećih nekršćanskih i neobjavljenih religija. Njegov tvorac je Muhamed; rođen oko 570. poslije Krista u Meki u Arabiji. Širenje islama po arapskom svijetu je započelo kada je Muhamed sa svojim pristašama osvojio Meku. Sveta knjiga islama je Kur`an, za koju Muslimani vjeruju, da ju je sam Bog doslovno diktirao Muhamedu. U stvari Muhamed je, stvarajući Kuran, uzeo mnoge moralno-pravne propise iz prijašnjih arapskih religija. Po uzoru na židovstvo i kršćanstvo uzima monoteizam kao temelj islamske religije za koju je Bog apsolutna jednota, jedinstvo i snaga.

(Dodatak, str. 68.)

97. Je li svejedno koju vjeru čovjek prihvaća kao svoju vjeru?

- a) Da, sasvim je svejedno, glavno da čovjek nešto vjeruje.
- b) Da, ako čovjek svoju vjeru ozbiljno prihvaća.
- c) Nije svejedno. Već sama činjenica da postoje od Boga objavljene religije i religije koje su djelo ljudskog genija upućuje na to da nije svejedno koju religiju čovjek prihvaća kao svoju.

Ispravan odgovor je c).

Svakako da jedan kršćanin mora poštivati svakoga čovjeka i njegovo uvjerenje, ali kršćanin isto tako nikako ne može reći da je svejedno kojoj vjeri čovjek pripada. Ima dobrih i poštenih ljudi u svim religijama. Isto tako ima dobrih ljudi koji nisu odgojeni ni u kakvoj religiji. O tome nema diskusije: “Neće svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine! ući u kraljevstvo nebesko nego onaj koji vrši volju moga nebeskog Oca.” Dakle i ljudi izvan Crkve mogu postići svoje spasenje ako zaista žive pošteno po svojoj savjesti, jer savjest je glas Božji u čovjeku. Kršćanstvo je ipak najsigurniji put u kuću Očevu – k Bogu. Kršćanin je na poseban način pozvan “vršiti volju Oca koji je na nebesima” i biti zahvalan Bogu na milosti i daru prave vjere. Kršćanin je dužan svojim životom posvjedočiti svoju vjeru u Boga koji je dobri Otac svih ljudi i za Krista koji je jedini posrednik između Boga i ljudi. To posebno vrijedi za jednog katolika.

98. U kršćanstvu ima više crkava. Je li svejedno kojoj crkvi čovjek pripada.

- a) Nije svejedno jer se neke od katoličkog učenja mnogo razlikuju.
- b) Svejedno je jer se u svakoj crkvi čovjek može spasiti.
- c) Nije svejedno jer samo Katolička Crkva ima sva poznata obilježja da je: «jedna, sveta, katolička i apostolska».

Ispravan odgovor je a). i c).

Bilo je govora o tome kako se čovjek može spasiti iako nije upoznao kršćanstvo, iako nije čuo za Krista, ako živi po svojoj savjesti koja je glas Božji u čovjeku. To pogotovo vrijedi za sve odijeljene crkve jer su i one Kristove crkve, kao što su sva djeca djeca svojih roditelja, iako su formirali svoje obitelji i ma koliko se od roditelja udaljili ili ih se čak odrekli. Katolička je crkva sačuvala ona obilježja Crkve koja su naveli veliki crkveni koncili u Niceji 325. i Carigradu 381 u poznatom Nicejsko-carigradskom Vjerovanju koje je prošireno Apostolsko vjerovanje: «Vjerujem... I u jednu svetu katoličku i apostolsku Crkvu» To je ona Crkva kojoj je na čelu bio sv. Petar apostol, a poslije njega svi njegovi nasljednici do današnjeg sv. Oca Ivana Pavla Drugog koji upravlja Crkvom zajedno s biskupima koji su s njim sjedinjeni.

99. Po čemu se Pravoslavna crkva razlikuje od Katoličke crkve?

- a) Previše je tradicionalistička, još uvijek bizantinska.
- b) Nakon velikog Istočnog raskola više nije povezana s Rimskim biskupom tj. s Papom i ne ispovijeda istine vjere koje je Katolička crkva od tada usvojila.
- c) Ima drukčiju liturgiju, a svećenici im se žene.

Pravilan odgovor je b).

Nakon istočnog raskola 1054. nastaje istočna Pravoslavna crkva. Od tada Pravoslavna crkva ne priznaje prvenstvo rimskog biskupa i više nije povezana s Rimom. Sve dogmatske istine koje je Katolička crkva usvojila nakon raskola, Pravoslavna crkva nema među istinama koje oni vjeruju. Ipak sve bitno nam je zajedničko pa se, u odsutnosti katoličkog svećenika katolički vjernici mogu ispovjediti i kod pravoslavnog, ići na njihovu liturgiju i pristupiti sv. Pričesti.

100. Koje su razlike između Katoličke crkve i protestantskih crkava?

- a) Protestantske crkve nemaju ništa zajedničko s Katoličkom crkvom.
- b) Obje su kršćanske crkve i među njima nema velikih razlika osim u liturgiji.
- c) Nažalost postoje velike razlike, posebno glede sakramenata.

Ispravan odgovor je c).

Za Katoličku crkvu najsvetiji sakrament, otajstvo i tajna naše vjere, jest sveta Euharistija po kojoj se Krist i danas utjelovljuje u svijetu. Za katolike je crkveno učiteljstvo tumač vjere i sv. Pisma i nepogrešivo kada se radi o vjerskim i moralnim istinama koje obvezuju cijelu Crkvu.

Katolička crkva ima sakrament svete ispovijedi, svećeničkog reda, bolesničkog pomazanja, krizme ili potvrde i sakrament ženidbe koja je zbog toga i nerazrješivi savez ljubavi. Sve sakramente kao sredstva spasenja Katolička (pa i Pravoslavna) crkva nalazi u objavi, apostolskom djelovanju i predaji. U svemu tome se mnogo razlikujemo od protestanata. Potvrda, ženidba, svećenički red, bolesničko pomazanje za njih su samo sveta i važna djela. Zajednička nam je Biblija, krštenje, i mnoge dogmatske istine.

101. Što je to ekumenizam?

- a) Pokret da se sve odijeljene kršćanske crkve sjedine s Katoličkom crkvom.
- b) Pokret da se dokinu sve razlike između kršćanskih crkava.
- c) Pokret za sve većim razumijevanjem, uvažavanjem i približavanjem među crkvama, te da se na taj način dođe do jedinstva svih Kristovih vjernika.

Ispravan odgovor je c).

Pred svima koji vjeruju u Krista, a međusobno su razjedinjeni, stalno stoji Kristov poziv i molitva: Da svi budu jedno.

Pokret za suzbijanje podjela koje su se stoljećima nakupile među kršćanima stvara se već od 1910, a 1948. osnovan je Svjetski savez crkava kao ekumenski pokret. Ekumenizam i želja za kršćanskim jedinstvom posebno je istaknuto na Drugom vatikanskom koncilu koji se oglasio s Dekretom o ekumenizmu, gdje stoji: «Neophodno je da katolici s veseljem priznaju i cijene istinske kršćanske vrednote koje proizlaze iz zajedničke baštine, a koje se nalaze kod odijeljene braće...»

Duh ekumenizma trebaju njegovati i razvijati svi kršćani, jer je razjedinjenost kršćana, a pogotovo njihova nesnošljivost, sablazan za svijet. Pred svima, pred očima i u srcu, treba biti Kristova molitva Ocu: «Da svi budu jedno. Kao što si ti Oče, u meni, i ja u tebi, tako neka i oni u nama budu jedno, da svijet vjeruje da si me ti poslao.» (Iv 17, 21-22)

Blagdani u katoličkoj crkvi

102. Što je to crkvena godina?

- a) To je vrijeme koje traje od Božića do Božića.
- b) To je isto što i građanska godina, ali sa svim blagdanima i nedjeljama.
- c) Vrijeme od godine dana koje započinje prvom nedjeljom adventa ili došašća.

Ispravan odgovor je c).

Crkvena godina ima tri ciklusa: božićni vazmeni i vrijeme kroz godinu. 1. božićni ciklus (došašće i božićno vrijeme) započinje s prvom nedjeljom došašća i završava s blagdanom Kristova krštenja; 2. vazmeni ciklus (korizma i vazmeno vrijeme) počinje Srijedom Pepelnicom. Kroz korizmu se pripremamo za proslavu velikih otajstava naše vjere i našega spasenja: muku smrt i uskrsnuće Kristovo. Svetkovinom Presvetog Trojstva završava ciklus vazmenog vremena. 3. ciklus, vrijeme kroz godinu, je ciklus koje obuhvaća sve nedjelje izvan božićnog i vazmenog ciklusa.

103. Što je došašće ili advent?

- a) Vrijeme pripreme za doček Nove godine.
- b) To je vrijeme duhovne pripreme za Božić koje traje četiri tjedna.
- c) To je božićno vrijeme s lijepim božićnim običajima.

Ispravan odgovor je b).

Došašće ili advent je vrijeme u crkvenoj godini koje prethodi Božiću. To je vrijeme od četiri adventske nedjelje ili četiri nedjelje došašća kroz koje se duhovno pripremamo za svetkovinu Kristova rođenja.

(Dodatak, str. 88.)

46

104. Što znači «Bezgrješno začeće Blažene Djevice Marije»?

- a) Da je Bog Bl. Dj. Mariju u momentu njezina začeća sačuvao, izuzeo, od Istočnog grijeha
- b) Da je Marija začeta po Duhu Svetomu.
- c) Da je Marija Isusa začela po Duhu Svetomu.

Ispravan odgovor je a).

Dogmatska istina naše vjere jest da je Bog Mariju u momentu njenog začeća sačuvao od Istočnog grijeha s kojim se svaki čovjek rađa. Bog nije dopustio da ona koju je predvidio kao Majku svoga Sina (Majka Sina Božjega po tijelu) i jednog momenta bude u grijehu. Crkva je to vjerovala i prije proglašenja ove istine, a Marija se kod ukazanja u Lurdu i predstavila: «Ja sam Bezgrješno začeće.» Dogmu o Bezgrješnom začeću proglasio je papa Pio IX. 1854. godine Blagdan Bezgrješnog Začeća slavimo 8. prosinca.

105. Što je Božić

- a) Najstariji blagdan u Crkvi.
- b) Svetkovina i proslava Isusova rođenja.
- c) Najveći i najljepši blagdan u Crkvi.

Ispravan odgovor je b).

Ako svima i nije poznat sav sadržaj i značenje tog povijesnog događaja za nas kršćane, svi znaju bar to da kršćani na Božić slave blagdan Kristova rođenja. A što za nas kršćane znači blagdan Kristova rođenja, vrlo je sažeto izraženo u Vjeronanju, koje ispovijedamo kod svake svete mise: «Vjerujem... I u jednoga Gospodina našega Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega. Rođenog od Oca prije svih vjekova. Boga od Boga, svjetlo od svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga. Rođena ne stvorena, istobitna s Ocem, po kome je sve stvoreno. Koji je radi nas i radi našega spasenja sišao s nebesa. I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice i postao čovjekom...» Tu je rečeno sve ono najbitnije što kršćani vjeruju. Tako sažeto i tako puno sadržaja! Nije bilo lako doći do ovako sažetog izričaja naše vjere.

Ipak utjelovljenje Sina Božjega za nas ostaje tajna vjere, ali iako tajna vjere, Božić je za nas velika i draga istina, Istina pred kojom se klanjamo, blagdan i svetkovina kojoj se radujemo, koja nas ispunja svojim mirom, svojom ljepotom i Božjim blagoslovom.

106. Blagdan Svete obitelji

Na što mislimo kada kažemo Sveta obitelj?

- a) Na Boga Oca, Boga Sina, Boga Duha Svetoga.
- b) Na Presveto Trojstvo.
- c) Na Svetu nazaretsku obitelj – Isusa, Mariju i Josipa.

Ispravan odgovor je c).

Blagdan Svete obitelji podsjeća nas na život Svete nazaretske obitelji, na život Isusa, Marije i Josipa u Nazaretu. Sveta nazaretska obitelj treba biti uzor i ideal svake kršćanske obitelji, tj. da žive u istinsko ljubavi prema Bogu koji je izvor svake ljubavi, u međusobnoj ljubavi koja uključuje samozataju, i svog životnog suputnika stavlja na prvo mjesto.

107. Što slavimo svetkovinom – Blažene Djevice Marije Bogorodice?

- a) Blagdan Marijina rođenja.
- b) Slavimo Mariju koja je Kristovim rođenjem postala Majka Božja, Bogorodica.
- c) Blagdan materinstva Blažene djevice Marije.

Ispravan odgovor je b). i c).

Kristovim rođenjem Marija nije postala samo Kristorodica nego i Bogorodica. Ta istina o Bl. Dj. Mariji proglašena je na ekumenskom koncilu u Efezu (Mala Azija) 431. godine, a protiv Nestorijeva učenja o Mariji po kome je ona samo Kristorodica. Mnoštvo vjernika koje je vani čekalo na zaključke koncila, proglašenje istine da je Marija Bogorodica dočekalo je s oduševljenjem. Blagdan Bl. Dj. Marije Bogorodice slavimo 1. siječnja.

108. Što slavimo na blagdan Bogojavljenja?

- a) Poklon triju mudraca Isusu u Betlehemu.
- b) Početak Isusova javnog djelovanja.
- c) Blagdan Božjeg očitovanja svim narodima u likovima triju kraljeva.

Ispravan odgovor je a). i c).

U osobama triju mudraca koji su, vođeni znakom s neba, došli potražiti i pokloniti se Novorođenom, blagdan Bogojavljenja naglašava istinu da je Novorođeni rođen za sve narode, da se Bog po svome Sinu Isusu Kristu objavljuje svim narodima svijeta. Krist je ta zvijezda koja sve ujedinjuje i svima donosi mir. Treba samo slijediti tu zvijezdu kao i oni mudraci s istoka.

109. Što slavimo na blagdan Krštenja Isusova?

- a) Isusovo krštenje po Ivanu Krstitelju na rijeci Jordanu.
- b) Isusovo krštenje u jeruzalemskom hramu.

c) Isusovo prikazanje u hramu.

Ispravan odgovor je a).

Ivan Krstitelj je bio preteča Isusov koji je kao posljednji prorok najavljivao skori dolazak obećanog Mesije i pozivao ljude na obraćenje i pokoru za grijeh. Sve koji su prihvatili njegov poziv Ivan je krstio na rijeci Jordanu. To Ivanovo krštenje nije bilo sakrament krštenja nego znak obraćenja. Kada je Isus došao da bude kršten, Ivan je rekao za njega: «Evo Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta!» Sam glas s neba je potvrdio za Isusa: «Ovo je Sin moj, Ljubljeni, slušajte ga».

Blagdan Krštenja Isusova slavimo u nedjelju nakon Bogojavljenja.

110. Što znači blagdan Prikazanje Gospodinovo – Svijećnica?

- a) Blagoslov svijeća.
- b) Krštenje Isusovo u jeruzalemskom hramu.
- c) Gospodnji blagdan, spomen na događaj kada su Josip i Marija prikazali Isusa u Hramu.

Ispravan odgovor je c).

Blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu je Gospodnji blagdan. Spominjemo se događaja kada su Josip i Marija prikazali Isusa u Hramu. Marija je, četrdeset dana nakon poroda, došla u Hram, i kao vjernica podložila se Mojsijevu zakonu i obredu očišćenja porodilje. Ona koja je Bezgrješno začće i koja je Isusa začela po Duhu Svetomu, rodila i ostala djevica, podlaže se zakonima i propisima i prikazuje svoga sina Bogu kao što propisuje Mojsijev zakon o prvorođencu (vidi Izl 13, 1-2). Hvalospjev, što ga je tom prigodom izrekao starac Šimun, vrlo je lijep i sadrži svu dubinu ovog blagdana.

Blagdan se slavi 2. veljače.

111. Što znači «Navještenje Gospodinovo» ili Blagovijest?

- a) Anđelov navještaj Mariji da je izabrana za majku Sina Božjega.
- b) Anđelov navještaj Mariji da će se začće Gospodinovo u krilu Djevice Marije dogoditi po Duhu Svetom.
- c) Marijin pristanak i odgovor na poruku Božju kada je izrekla svoj: «neka mi bude po riječi tvojoj»!

Ispravan odgovor je a). b). c).

Navještenje Blaženoj Djevici Mariji da će začeti i roditi sina Božjim djelovanjem, po Duhu Svetomu, zaista je bila blaga, radosna vijest. U Katoličkoj crkvi Navještenje Bl. Dj. Mariji je svetkovina i prvenstveno Gospodnji blagdan - Navještenje Gospodinovo ili Blagovijest. Marija je ovdje kao nova Eva. I nebo i zemlja čekaju njezin odgovor. Inicijativa, kao i uvijek dolazi s Božje strane. Čeka se odgovor i pristanak čovjeka. Marija, iako pita anđela «Kako će to biti», ponizno ali odlučno odgovara: «Evo službenice Gospodnje neka mi bude po riječi tvojoj!» Tog momenta Sin Božji u krilu Blažene Djevice Marije prima ljudsku narav. Tu je početak ispunjenja svih obećanja danih ocima po prorocima. Marijinim odgovorom ispunilo

se Izaijino proročanstvo: «Evo Djevica će začeti i roditi sina i dat će mu ime Emanuel – što znači Bog s nama» (Iz 7, 9).

Blagdan Navještenja Gospodinova ili Blagovijesti slavimo 25. Ožujka.

112. Što je Srijeda Pepelnica?

- a) Početak korizme tj. početak pripreve za proslavu muke, smrti i uskrsnuća Kristova.
- b) To je blagdan pepeljanja.
- c) Blagdan blagoslova pepela.

Ispravan odgovor je a).

Čistom srijedom i obredom pepeljanja uz riječi: «Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti» ili «Obrati se i vjeruj Evandjelju», započinjemo vrijeme korizme. To je vrijeme u crkvenoj godini u kojem se pripremamo proslaviti događaje našega spasenja: muku, smrt i uskrsnuće Kristovo. Pepeo je znak prolaznosti i prolaznosti ovozemaljskog života. Pepelnica nas poziva da se oslobodimo oholosti i budemo skromni. Liturgija poziva čovjeka na obraćenje i vjernost Evandjelju, ako želimo biti dionici plodova Kristove muke, smrti i uskrsnuća.

113. Što je nedjelja Cvjetnica?

- a) Cvjetnica je blagdan kada se blagoslivlja cvijeće.
- b) Spomen na svečani Isusov ulazak u Jeruzalem.
- c) Cvjetnica je svečani blagoslov polja.

Ispravan odgovor je b).

Na Cvjetnicu ili nedjelu palama Crkva se svečanim bogoslužjem podsjeća na svečani Isusov ulazak u Jeruzalem. Onaj koji je od Boga obećan kao Mesija, svečano ulazi u Jeruzalem praćen poklicima naroda. Ovim se događajem ostvarilo proroštvo Zaharijino (Vidi: Zah 9, 9-10). Kao spomen na ove događaje Crkva na Cvjetnu nedjelju ili Cvjetnicu blagoslivlja maslinove i palmine grančice, ili pak druge zelene grančice. Vjernici ih nose u svečanoj ophodnji, a nakon mise nose ih svojim kućama.

114. Što slavimo na Veliki četvrtak?

- a) Ustanovu svete euharistije.
- b) Ustanovu svećeničkog reda.
- c) Isusovu posljednju večeru.

Uoči židovskog blagdana Pashe Isus je blagovao posljednju večeru sa svojim učenicima, «Znajući da mu je došao čas kada će otići s ovoga svijeta k Ocu», iz velike ljubavi prema nama htio je otajstveno ostati među nama prisutan, da bude snaga i hrana našem duhovnom životu i našoj vjeri. Zbog toga je ustanovio svete sakramente kao sredstva našega posvećenja i spasenja. Na posljednjoj večeri je ustanovio sakrament euharistije tj. svetu misu i svećenički red. (Dodatak, str. 89.)

115. Što slavimo na Veliki petak?

- a) Križ Kristov.
- b) Veliki post i nemrs.
- c) Muku i smrt Kristovu.

Ispravan odgovor je a). i c).

Na Veliki petak slavimo muku i smrt Kristovu kojom smo spašeni i oslobođeni. Muka i smrt koju je Isus svjesno prihvatio radi našega opravdanja, pomirna je žrtva za naše grijeha. Sam Isus je rekao: «Sin čovječji nije došao da mu služe, nego da služi i da dadne život svoj kao otkupninu za sve.» (Mk 10,45). Zato je na Veliki petak križ u središtu čitave liturgije.

116. Što slavimo na Veliku subotu?

- a) Smrt Kristovu.
- b) Uskrsnuće Kristovo.
- c) Velika subota je treći dan Vazmenog trodnevlja, bdjenje koje završava uskrsnim slavljem.

Ispravan odgovor je c).

Čitav dan ljudi dolaze pred grob Gospodnji, mole se i razmatraju o njegovoj mucu i smrti koju je podnio za nas. Tako se vjernici pripremaju za Vazmeno ili uskrsno bdjenje. A što za vjernike znači Vazmeno bdjenje, najbolje izražava sam Vazmeni hvalospjev koji se svečano pjeva u liturgiji: «Ovo je noć koja svjetlošću stupa rasprši tmine grijeha. Ovo je noć koja danas po svem svijetu one, što u Krista vjeruju, od tmina grijeha i od opačina otima, vraća milosti i pridružuje svjetlosti. Ovo je noć, u kojoj je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih ustao.» Svečani slava Bogu na visini i uskrsni Aleluja izražava našu uskrsnu radost. I Uskrsni blagoslov jela ima ovdje svoj sadržaj i smisao.

117. Što slavimo na Uskrs?

- a) Svetkovinu i proslavu Isusova uskrsnuća.
- b) Blagdan Isusova povratka u život.
- c) Najznačajniju i najveću svetkovinu i spomen Kristova uskrsnuća.

Ispravan odgovor je a). i c).

Uskrs je najveći kršćanski blagdan. Kristovim uskrsnućem čitav je naš život dobio pravi i potpuni smisao. Pred nama i dalje ostaje smrt kao sastavni dio života, ali s njom nije sve gotovo, već smrt postaje početak novog života, vječnog života u kojem više neće biti ni patnje, ni boli, ni smrti. Svojim uskrsnućem Isus je pobijedio smrt i otvorio nam pristup vječnom životu. Zato mi jedni drugima želimo sretan Uskrs sa željom da ovdje živimo u novosti života i postanemo dionici Kristova Uskrsnuća.

118. Što je Presveto Trojstvo?

- a) Najveća i najdublja tajna naše vjere.

- b) Tim se hoće reći da Bog nije sam već da ih je troje.
- c) To je izraz kojim izražavamo vjeru da su Bog Otac, Bog Sin i Bog Duh Sveti tri božanske osobe ali i jedan Bog: Trojedini, Presveto Trojstvo.

Ispravan odgovor je a). i c).

Presveto Trojstvo je teološki izraz kojim se izražava istina o Bogu, da je Trojedini tj. da je Bog jedan, ali da su u Bogu tre božanske osobe: Bog Otac, Bog Sin i Bog Duh Sveti.

Tu nam je istinu objavio sam Gospodin naš Isus Krist. Zato samo kršćani tako vjeruju o Bogu, a između ostalog po tome se kršćanstvo razlikuje od drugih jednobožačkih religija.

Isus je zaista govorio o Bogu kao svom Ocu, ali isto tako je rekao: «Ja i Otac jedno smo.» Govorio je i o Duhu Svetomu koga će Otac poslati u njegovo ime. Zato mi u vjerovanju ispovijedamo: Vjerujem u jednoga Boga... I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenog Sina Božjega... i u Duha Svetoga... koji izlazi od Oca i Sina.»

To je najveća tajna naše vjere. Tajne vjere mi svojim razumom ne možemo do kraja spoznati, ali ih vjerom prihvaćamo kao od Boga objavljene istine. Zato prihvaćamo i klanjamo se trojedinom Bogu: Bogu Ocu, Bogu Sinu i Bogu Duhu Svetomu.

119. Što je Tijelovo?

- a) Svetkovina Presvetog tijela i krvi Kristove.
- b) Svetkovina Isusova utjelovljenja.
- c) Blagdan Kristova čovještva.

Ispravan odgovor je a).

Tijelovo je Svetkovina Presvetog tijela i krvi Kristove. Svetkovina Tijelova nas stavlja pred uzvišenu tajnu naše vjere. U tom blagdanu trebamo promatrati samog Krista od njegova utjelovljenja do njegova predanja za nas na križu. U euharistiji se događa Kristovo utjelovljenje pod prilikama kruha i vina, i on postaje naša hrana u ovozemaljskom životu na putu do vječnosti. U euharistiji se posadašnjuje i na nekrvni način obnavlja Kristova muka za nas i za naše spasenje. Krijepljeni vjerom i sakramentom tijela i krvi Kristove, živimo zajedno s Kristom i idemo mu ususret, do onog konačnog susreta u vječnosti.

120. Što znači svetkovina Uznesenja Bl. Dj. Marije na nebo ili Velika Gospa?

- a) Da je Bl. Dj. Marija uskrsnula od mrtvih.
- b) Da je uzašla nebo.
- c) Da je po završetku ovozemaljskog života uznesena u nebesku slavu.

Ispravan odgovor je c).

«Pošto je završila tijek ovozemaljskog života, Blažena Djevica Marija je dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu». To je istina naše vjere koju je kao dogmu proglasio Pio XII. Ova dogmatska istina ima svoj temelj i u dogmatskoj istini o Bezgrješnom začecu Bl. Dj. Marije. Naime, ona koja je bila izuzeta od Istočnog grijeha, dolikuje se da bude izuzeta i od posljedica toga grijeha.

121. Što slavimo svetkovinom – Svih svetih?

- a) Jednom na godinu sjećamo se svih svetaca koje je Crkva proglasila svetima.
- b) Sve znane i neznane duše koje su postigle slavu nebesku.
- c) Sve one koji su postigli nebesku slavu, a koje Crkva nije proglasila svetima.

Ispravan odgovor je b).

Sam naziv blagdana, Svi sveti, govori nam o tome da se ovim blagdanom ne slavi samo one svece koji su nam poznati iz kršćanskih kalendara, koje je Crkva proglasila svetima, nego i mnoštvo onih koji su postigli vječno blaženstvo i uživaju nebesku slavu. U to društvo svetih i mi smo pozvani i na putu smo da to postignemo, ako idemo za onim tko je rekao: «Ja sam Pu, Istina i Život. Nitko ne dolazi Ocu osim po meni.» (Iv 14, 6).

122. Što slavimo na blagdan Duhova?

- a) Proslavu i spomen-dan Silaska Duha Svetoga nad apostole.
- b) Rođenje i početak povijesti Crkve.
- c) Blagdan kada se sjećamo duša u čistilištu.

Ispravan odgovor je a). i b).

Na blagdan Duhova slavimo silazak Duha Svetoga nad apostole. Silaskom nad apostole Duh Sveti se očitovao kao onaj koji oživljuje, prosvjetljuje, ulijeva snagu. Duh Sveti vodi Crkvu, prisutan je u Crkvi i u dušama vjernika. Njegovo se djelovanje u životu Crkve očituje po njegovim plodovima. Sveti ih Pavao izrijeком navodi: «Plodovi Duha su: ljubav, radost, mir, blagost, dobrotа, vjernost, krotkost, uzdržljivost» (Gal 5,22). Duh Sveti je djelitelj svojih darova vjernima, a njegovi darovi su: mudrost, razum, znanje, jakost, pobožnost i strah Božji. Čovjek je pozvan da darove Duha Svetoga u sebi razvija; da raste u dobi i milosti pred Bogom i pred ljudima.

123. Što slavimo svetkovinom sv. Petra i Pavla?

- a) Proglašenje svetima sv. Petra i Pavla.
- b) Mučeničku smrt sv. Petra i
- c) Dva najznačajnija lika u Crkvi Kristovoj.

Ispravan odgovor je c).

Već od trećeg stoljeća Crkva istim blagdanom slavi sv. Petra koga je Gospodin odabrao da u apostolskom zboru bude «stijena» i Pavla koga je izabrao kao svoje «oruđe izabrano da ponese ime moje pred narode i kraljeve i sinove Izraelove (Dj 9, 15).

Isus je postavio Petra na čelo Dvanaestorice i na čelo čitave Crkve. Daje mu vlast i moć da Crkvu Božju izgrađuje vjerom i propovijedanjem, da je vodi, uči i čuva od zabluda. Pavla je Gospodin na poseban način uvrstio u svoj apostolski zbor. Zbog navješćaja evanđelja među poganima dobio je počasni naslov Apostol naroda.

(Svetkovinu sv. Petra i Pavla slavimo 29. lipnja.)

124. Što slavimo svetkovinom Krista Kralja svega stvorenja?

- a) Pobjedu kršćanstva nad poganstvom.
- b) Krista Kralja svega stvorenja?
- c) Iščekivanje Kristova kraljevstva na zemlji.

Ispravan odgovor je b).

Na svršetku liturgijske godine, odnosno u nedjelju prije došašća, slavimo svetkovinu Krista, Kralja svega stvorenoga. «U njemu je sve stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo Prijestolja, bilo Gospodstva, bilo vrhovništva, bilo vlasti – sve stoji u njemu. On je Glava Tijela Crkve...» Kol 1, 17-19. Svetkovinu Krista Kralja uveo je u Crkvu papa Pio XI. 1925. Kristovo Kraljevstvo je tamo gdje je istina, pravda i ljubav. Svi koji se zalažu za istinu, pravdu i ljubav, zalažu se za njegovo Kraljevstvo. Ono će se u potpunosti ostvariti na kraju vremena, kod ponovnog Kristova dolaska, kada on uspostavi svoje sveopće Kraljevstvo, Kraljevstvo istine, pravde, ljubavi i mira.

Dopuna odgovorima

---

5. Kako čovjek može upoznati Boga?

Sv. Toma Akvinski u svojoj Sumi protiv pogana I. dio piše: «Ima istina o Bogu koje nadilaze svaku sposobnost ljudskog razuma, npr. Da je Bog trojstven i jedan. A ima i takvih do kojih možemo doći i prirodnim (ljudskim) razumom, npr. da Bog postoji, da je jedan i slično. Do tih istina o Bogu došli su filozofi putem dokazivanja vođeni svjetlom prirodnog razuma.»

Toma navodi pet putova kojima se može doći do spoznaje da Bog postoji.

Prvi od tih putova glasi: «Sve što se kreće, prima kretanje od drugoga.» Slijedeći niz svega postojećeg tj. svega što je nastalo, nastalo je i pokrenuto je od nekoga ili nečega drugog. Kako se u tom uzročnom nizu ne može ići u beskraj i u beskonačnost, dolazimo do zaključka da mora postojati prvi pokretač, prvi uzrok koji nema svog uzroka, kojega nitko nije pokrenuo, nego u sebi ima razlog svog postojanja, a to je Bog. Za nas vjernike on je vječni, svemoguć Bog, početak i svrha svega postojećeg. Jasno da ovdje nije potrebno donositi sve ostale dokaze ili putove spoznaje Boga.

6. Dakle postoje dokazi kojima možemo svakoga uvjeriti i svakome dokazati da Bog postoji?

Bog nije predmet dokazivanja, ispitivanja i analize. Vjera u Boga je kao i ljubav ili prijateljstvo. Ljubav i prijateljstvo jest susret dviju osoba, njihovo međusobno upoznavanje, otkrivanje zajedničkih crta i vrijednosti koje čovjeka čovjeku privlače. Tako se rađa simpatija, pa prijateljstvo i ljubav. I vjera je moj susret s Bogom, moj razgovor, prijateljstvo i život u njegovoj blizini. Takva vjera jest Božji dar. Tko Boga iskreno traži, Bog će ga sigurno obdariti darom vjere.

10. Što je Biblija ili Sveto pismo?

Priroda je svojevrsan govor o Bogu. Promatrajući svijet čovjek, svojim razumom može spoznati Boga. Bog se ipak osobno obratio ljudima preko svetih pisaca i proroka. To su bili posebno od Boga odabrani ljudi kojima ja Bog govorio, nadahnjivao ih i vodio da napišu ono što je Bog htio objaviti ljudima. Tako su nastali biblijski tekstovi. Svrha je Biblije da bi ljudi svih vremena bolje upoznali jedinoga pravoga Boga, Stvoritelja svega, vidljivog i nevidljivog, Boga koji svime ravna i upravlja. Boga koji ljubi čovjeka kao svoje najdraže stvorenje i koji želi njegovo spasenje.

Biblija je namijenjena svim ljudima tako da je mogu čitati, razumjeti i prihvatiti i neuki i najučeniji ljudi. Bog nam je tako preko odabranih ljudi progovorio našim ljudskim jezikom. U Novom zavjetu Bog će nam se još savršenije očitovati, ne samo kao naš Stvoritelj nego i kao dobri Otac koji se brine za nas i želi našu vječnu sreću. Progovorit će nam po svome Sinu Isusu Kristu, Riječi svojoj, po kojoj se dokraja pokazao kao Bog koji je Ljubav.

13. Kako je Bog stvorio čovjeka?

U pogledu stvaranja svijeta i čovjeka Biblija se služi jezikom onoga vremena. Na jednostavan, slikovit ali dubok način iznosi istinu: Bog je stvoritelj svega. Stoga prva poglavlja Biblije o stvaranju svijeta i čovjeka ne možemo uzeti u doslovnom smislu već u njima otkrivati Božje stvoriteljsko djelovanje pa i uz pomoć prirodnih znanosti. Kada čitamo biblijski tekst o stvaranju žene, divimo se krasnim slikama i dubokom izričaju teksta. Biblija nam govori o jednakosti muža i žene, o tome kako su oni jedan za drugoga stvoreni, da jedan na drugoga trebaju računati i jedan drugomu biti od pomoći.

14. Je li Bog stvorio i vraga, sotonu ?

Bog je stvorio samo dobre duhove, tj. anđele. Neki su se od njih odmetnuli od Boga i postali zli duhovi, vragovi, đavoli, sotone, zlodusi. Od tada oni nastoje napakostiti Bogu rušeći i uništavajući sve što je Bog stvorio, posebno njegovo najljepše i najvrjednije djelo na zemlji – čovjeka. Đavao čovjeka napastuje i navodi na zlo kako bi ga udaljio od Boga i dobio za sebe. Đavao uvijek počinje tamo gdje je čovjek najslabiji: težnja za bogatstvom, vlašću, čašću i za sebičnim tjelesnim užicima. Kada čovjek u svemu tome pretjera ne birajući ni sredstva ni načine da to postigne, očito da je đavao postigao svoj cilj.

19. Je li zbog grijeha Bog čovjeka sasvim odbacio?

Bog nije odbacio čovjeka.

Bog je stvorio čovjeka za vječni život i vječnu sreću u Kraljevstvu Božjem. I Bog, jer je Bog, ne može odstupati od svojih planova. Bog je čovjeka upozorio da ga čeka smrt ako mu se iznevjeri i ako mu okrene leđa. To neće biti kazna Božja već posljedica takvog čovjekova opredjeljenja. Bog je od početka respektirao ljudsku slobodu i njegov izbor. Ipak prvi plan Božji s čovjekom ostaje. Bog mu odmah poslije grijeha, na koji ga je naveo zloduh, obećava Spasitelja. Tom zloduhu u liku zmije Bog govori: «Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvoga i roda njezina: on će ti glavu satrti, a ti ćeš mu petu vrebati» (Post 3, 15). U toj tajanstvenoj ženi i njenom porodu mi prepoznamo Blaženu Djevicu Mariju i rod njezin, Isusa Krista. On je taj Spasitelj kojega je Bog obećao palom čovjeku.

22. Tko je bio Abraham?

Abraham je jedan od najvećih biblijskih likova. Biblija govori o njemu kao pravednom čovjeku koji je živio oko 2000 godina prije Krista u Uru u Kaldeji, današnji Irak. Vjerojatno je bio nezadovoljan životom i vjerom svojih suplemenika. Razmišljao je o Bogu i tražio izlaz iz svojih sumnji. Jednom je čuo snažan nutarnji glas, neki neodoljivi poziv: «Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog u zemlju koju ću ti pokazati! Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličati i sam ćeš biti blagoslov...» (Post 12 1-2). U uvjerenju da je to glas pravoga Boga kojega je on uporno tražio, punim predanjem i vjerom u obećanja koja su mu dana, napušta sve i ide za onim koji će ga dalje voditi. Takvom vjerom, povjerenjem i predanjem Abraham je postao praotac naše vjere.

Bog daruje Abrahamu sina Izaka u njegovoj starosti i tako se počinju ispunjati obećanja što ih je dao Abrahamu.

28. Tko je bio Mojsije?

Mojsije je bio vođa izraelskog naroda, vjerski vođa i zakonodavac. Izveo je narod iz ropstva egipatskoga na slobodu. Živio je vjerojatno u XIII. st. prije Krista.

Kao muško dijete jedne Hebrejke i Mojsije je trebao završiti u Nilu kao i druga hebrejska muška djeca. Mojsijeva majka pokušala ga je spasiti tako što ga je stavila u jednu košaru i pustila niz rijeku. Faraonova kći, koja se kupala na rijeci, primijeti košaru i u njoj krasno dijete. Shvatila je da je to hebrejsko dijete. Dijete joj se jako svidjelo i odluči ga uzeti sebi. Dade mu ime Mojsije, jer ga je izvadila iz rijeke. Sve je to pratila jedna hebrejska djevojka, zapravo Mojsijeva sestra. Faraonova kći dade dijete djevojci, a ova njegovoj materi. «Uzmi ovo dijete – reče faraonova kći – i odgoji mi ga, a ja ću te plaćati.» Jasno da je Mojsijeva majka odgajala dijete kao prava Hebrejka i upoznala ga sa stanjem njegova naroda. Kada je dijete odraslo, odvede ga majka faraonovoj kćeri koja ga posini. Mojsije je bio vrlo inteligentan i nadaren čovjek. Na faraonovu dvoru postiže najvišu moguću naobrazbu, što će mu kasnije i te kako dobro poslužiti.

Vidio je muke svoga naroda i trpio zajedno s narodom. U nekoj svađi i tuči između jednoga Hebreja i jednoga Egipćanina, stupio je u obranu Hebreja te ubio Egipćanina. Dočuo za to faraon i htjede ga pogubiti. Mojsije je zbog toga pobjegao sa faraonova dvora na Sinaj. Tamo se sklonio kod midjanskog svećenika.

29. Što je Mojsije doživio na Sinaju, na Božjem brdu Horeb?

Mojsije je doživio posebnu Božju prisutnost, kao da mu sam Bog govori u uho.

Bog se javio Mojsiju iz gorućeg grma da pokaže kako i on trpi dok trpi njegov narod: «Vidio sam jade svoga naroda u Egiptu i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove.» (Izl 3,7) Bog u tom viđenju objavljuje Mojsiju svoje ime: Jahve = Onaj koji jest (Ja jesam). Jahve šalje Mojsija da narod izvede iz Egipta. Pri tome mu obećava svoju pomoć: «Ja ću biti s tobom»!

Idi i ovako reci narodu: «Jahve, Bog otaca vaših, Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljev posla me k vama.» (Izl 3, 15). Ohrabren, Mojsije se vrati u Egipat i zajedno s Aronom zatraži od faraona da narod pusti na slobodu. Upozorili su faraona da će Egipat zadesiti velika zla, ako se ogluši na traženje Jahvea, Boga Izraelova. Biblija navodi deset zala

koja su zadesila Egipat. To su, uglavnom, poznate prirodne katastrofe, ali zla su bila vrlo znakovita. Zbog tih teških posljedica faraon je konačno bio prisiljen pustiti narod na slobodu. Mojsije je narod preveo preko Crvenoga mora i doveo pred podnožje brda Sinaj.

31. Koji je središnji događaj Staroga zavjeta?

Sklapanje Saveza s Bogom središnji je događaj Staroga zavjeta. Mojsije je bio posrednik Saveza između Boga i naroda.

«Dode Mojsije i kaza narodu sve riječi Jahvine i sve odredbe. A sav puk odgovori u jedan glas:» «Sve riječi što ih Jahve reče, vršit ćemo.» Tada Mojsije popiše sve riječi Jahvine. A ujutro podrani te podigne žrtvenik na podnožju brda i dvanaest stupova za dvanaest plemena Izraelovih. Zatim naloži mladim Izraelcima da prinesu žrtve paljenice i da žrtvuju Jahvi junce kao žrtve pričesnice. Mojsije uhvati krv; polovinu krvi ulije u posudu, a polovinu izlije po žrtveniku. Prihvati zatim knjigu Saveza pa je narodu glasno pročitao, a narod uzvрати: «Sve što je Jahve rekao, izvršit ćemo i poslušat ćemo.» Mojsije potom uzme krvi te poškropi narod govoreći: «Ovo je krv Saveza koji je Jahve s vama uspostavio na temelju svih ovih riječi.» (Izl 24, 3-8)

Mojsije kao vođa naroda i kao posrednik kod sklapanja Saveza slika je Kristova, posrednika Novoga saveza.

33. Tko je bio prvi kralj u Izraelu?

Šaul je bio prvi kralj u Izraelu. Bog ga je izabrao i poslao Samuela da ga pomaže za kralja. No Šaul se, opijen vlašću, ubrzo iznevjerio Bogu. Bog odstupa od Šaula i uputi Samuela da pomaže Davida za kralja.

Kada je već narod tražio kralja, onda je u narodu Božjem kralj trebao biti vjeran i poslušan Bogu. Takav kralj je bio David. Duh Gospodnji je bio na Davidu i vodio ga da mudro vlada njegovim narodom. David nije bio samo kralj u Izraelu već i prorok, a iz njegova će potomstva doći sam Mesija: Isus Krist. Ali do dolaska Mesije proći će još mnogo vremena.

34. Što su proroci?

Proroci su, prema Bibliji, ljudi koje Bog poziva za svoje glasnike: oni objavljuju njegovu poruku. Sami tvrde da ih Bog poziva tako neodoljivo te se ne mogu oduprijeti (usp. Jr 20, 7-9 i dr.). On stavlja svoje riječi u njihova usta (Jr 1,9) i oni ne mogu šutjeti.

Kralj, svećenik i prorok dugo su vremena bili kao tri osovine izraelskog društva: međusobno različiti po položaju, sposobnostima i utjecaju u narodu, znali su biti i suparnici, ali ipak upućeni jedni na druge i jedni drugima potrebni.

Na prorocima je da ukazuju na pravi put Gospodnji, da upozoravaju na pogreške i zastranjenja. Zbog toga su često krivo gledani i od vladara i od naroda, ali oni su morali govoriti ono što Bog od njih traži. (Vidi Riječnik biblijske teologije – Prorok). Proroci su bili pozvani da u narodu čuvaju vjeru u Boga i nadu u dolazak Mesije.

Kada se govori o prorocima obično se govori o velikim i malim prorocima zavisno o duljini njihovih proročkih spisa. Tako imamo 4 velika proroka: Izaija, Jeremija, Ezekijel i Danijel.

Izaija Značajne su njegove pjesme o Sluzi Jahvinu. Njegova poezija spada u najljepše stranice Staroga zavjeta. Njegovi spisi bogati mesijanskim idejama idu u red najistaknutijih proročkih spisa.

Jeremija je prorok patnik. Pati zajedno sa svojim narodom. Ali je i prorok nade. Hram i sam Jeruzalem mogu biti porušeni, ali moj savez s Jahvom nitko bez mene ne može srušiti. Jeremija poziva narod na obnovu saveza: «obrezanje srca».

Ezekijel je u izgnanstvu budio duh i nadu u svom narodu. Naviješta novi hram i novi Jeruzalem. Značajne su njegove prisporodbe, kao da njima pripravlja Novi savez

Danijel donosi niz apokaliptičkih viđenja i proroštava o Sinu čovječjemu, o Mesiji koji će doći na svijet.. Tješi svoj narod u tjeskobama koje podnosi, jer će se one završiti sigurnom pobjedom kada dođe Sin čovječji i uspostavi Božje kraljevstvo.

Tako veliki proroci pobliže oslikavaju lik Mesije i pripremaju ljude na njegov dolazak.

Mali proroci: Hošea, Joel, Amos, Obadijah (Abadija), Jona, Mihej, Nahum, Habakuk, Sefonija (Sofonije), Hagaj (Agej), Zaharija i Malahija također bi zavrijedili mali osvrt. Ali ova knjiga ne ide za iscrpnim informacijama. Ona je više poticaj za proširivanje vjerskoga znanja i produbljivanje vjere.

36. Što to znači Mesija?

Mesija znači Pomazanik, onaj kojega je Bog obećao kao spasitelja svom narodu.

Zadivljeni Isusovom osobom, njegovom naukom i djelima, njegovi su se slušatelji pitali: «Da on nije Mesija?» Ili «Da ovo nije Sin Davidov?» Židovi su Mesiju zamišljali baš kao moćnog kralja koji će obnoviti kraljevstvo Izraelovo. O tome su maštali i apostoli i sebe vidjeli na povlaštenim mjestima. Zato će Isus pročišćavati takvo njihovo shvaćanje. Govorit će im o tome kako Sin Čovječji, tj. Sin Davidov i Mesija treba trpjeti i biti odbačen, uzdignut (na križ) i umrijeti, ali i treći dan uskrsnuti. «Zar nije trebalo da to Mesija pretrpi i uđe u svoju slavu?» To će Isusovi učenici shvatiti tek poslije njegova uskrsnuća.

38. Tko je Isus Krist?

Isus Krist je druga božanska osoba. Sin Božji koji je postao čovjekom.

Ispunilo se vrijeme da se ostvari Božje obećanje dano prvim ljudima nakon njihova pada. Proroci su za to pripremali narod i naviještali dolazak Mesije. Palestinom vladaju Rimljani. Vlada mir u Rimskom Carstvu, tzv. “Pax Romana”.

Za kralja je postavljen Herod, nasilan i častohlepan čovjek. I političke i religiozne prilike u Palestini bile su takve da se to vrijeme smatralo “mesijanskim vremenom”, vremenom neposrednog dolaska Mesije.

I dogodilo se ono što su proroci naviještali. Bog je poslao anđela Gabrijela u galilejski grad Nazaret k djevici Mariji i javio joj kako je Bog pogledao na nju i milost joj iskazao.

Javlja joj da bi trebala postati majka Sina Božjega: “On će biti velik i zvat će se Sin Previšnjega”, rekao je anđeo i objašnjava Mariji kako će se to dogoditi: “Duh Sveti sići će na te i sila Previšnjega zasjenit će te; zato će se dijete koje ćeš roditi zvati svetim, Sinom Božjim.” U svojoj velikoj vjeri i povjerenju u Boga, po svojoj velikoj skromnosti Marija odgovara anđelu: “Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.” (Lk 1, 26-38). I tada se dogodilo čudo utjelovljenja Sina Božjega.

41. Gdje se Isus rodio?

Isus se rodio u Betlehemu u Palestini – današnji Izrael.

Od tog centralnog povijesnog događaja kojim započinje nova era tj. naša kršćanska era, i danas brojimo godine. Sveti Luka nas o tome izvješćuje u svom Evandjelju, a isto tako i sveti Matej u svom.

Dionizije Mali je pokušao izračunati točnu godinu Isusova rođenja, ali se u računanju malo preračunao. Isus je zapravo rođen 6 ili 7 godina prije, ali se ta mala pogreška zanemaruje i s Isusom zaista započinje novo vrijeme i nova era.

42. Gdje je Isus živio do svoje 30. godine?

Isus je do svoje 30. godine živio s Marijom i Josipom u Nazaretu.

Evandjelja ne govore o Isusovu životu prije njegova javnog nastupa. Samo sveti Luka spominje scenu iz jeruzalemskog hrama, kako “sjedi među učiteljima, sluša ih i postavlja im pitanja. Svi koji su ga slušali divili su se njegovu umu i odgovorima.” (Lk 2, 46-47) I sveti Luka malo dalje donosi: “Tada siđe s njima, (sa Marijom i Josipom) dođe u Nazaret i bijaše im poslušan.” U tih par riječi sadržano je duhovno bogatstvo Isusova djetinjstva i mladosti.

51. Što je to zapravo kraljevstvo Božje?

Isus je pred Pilatom rekao: “Da ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Svatko tko je prijatelj istine sluša moj glas” (Iv 18, 38).

U ovim tajanstvenim Isusovim odgovorima krije se tajna kraljevstva Božjega. U svojim parabolama ili usporedbama Isus ukazuje na karakter kraljevstava Božjega. To su usporedbe: osijaču, Kukolju, o blagu i biseru (Mt 13), o Gorušičnom zrnju, o Velikoj gozbi (Lk 14). Iz ovih usporedbi je jasno da kraljevstvo Božje nije nikakav teritorij, nikakva vlast, pa niti neka zajednica. “Ono je nevidljivo, a znači Božju prisutnost u čovjeku i među ljudima i njegovu aktivnost u korist njihova spasenja. Uključiti se u to znači ući u kraljevstvo Božje, prihvatiti Boga kao najveće dobro i s njim surađivati na vlastitom spasenju i na spasenju drugih ljudi.” (Želim biti kršćanin, Frano Mušura, str. 111.).

52. Tko su bili farizeji koji su se Isusu toliko suprostavljali?

Najvažnija religiozno-politička sljedba ili stranka. Striktno su se držali Mojsijeva zakona i doslovno ga tumačili.

Omalovažavali su i prezirali sve koji na bilo koji način i do u tančine ne opslužuju Zakon i njegove propise. Bilo im je važno baš opsluživanje Zakona kao takvog, bez obzira na unutarnji stav čovjeka. Isus je također poštivao Zakon, ali mu je mnogo važniji bio duh nego slovo zakona. Važno mu je bilo da čovjek svojim životom prihvati duh zakona. Zbog toga će dolaziti u sukob s farizejima i pismoznancima kojima će Isus jednom reći: “Lijepo je o vama licemjerima prorokovao Izaija kad napisao: ‘Ovaj me narod štuje usnama, a srce mu je daleko od mene.’ (Vidi Marko 7,6). Farizeji su bili bijesni na Isusa što je na sebe primijenio tekst proroka Izaije o Mesiji i što “premda je čovjek pravi se Bogom”. Nakon jedne takve prepirke u sinagogi “farizeji iziđu i skupa s herodovcima stvore protiv njega odluku da ga ubiju” (Mk 3,6).

53. Zašto je Isus prihvatio tako strašnu muku i smrt?

Čovjek je po svoj naravi grješan i svaki dan čini manje ili veće pogreške i grijehe. Kao moralno biće po svojoj savjesti čovjek se osjeća kriv pred Bogom i nosi svoju krivnju zbog počinjenih grijeha.

Kako se osloboditi te krivnje, toga grijeha i opet uspostaviti prijateljstvo s Bogom i mir u duši? I kakva bi to žrtva mogla u potpunosti izbrisati uvredu koju malo stvorenje, čovjek, nanosi svome Stvoritelju? Neizmjerana je disproporcija Stvoritelja koga se vrijeđa i stvorenja

koje bi htjelo dati zadovoljštinu. Taj jaz mogao je premostiti i dati pravu zadovoljštinu za grijeh samo onaj koji je jednak Bogu, i da nastupa u ime svih ljudi. To je mogao učiniti samo Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek. Već je prorok Izaija po Božjem nadahnuću najavio: «Sluga moj pravedni opravdat će mnoge i njihovu krivicu preuzeti na sebe» (Iz 53, 11). Na posljednjoj večeri Isus će reći: «Ovo je tijelo moje koje se predaje za vas... ovo je krv moja koja se proljeva za vas...»

Isusa je židovski sud osudio zbog toga što sebe izjednačava s Bogom: «premda je samo čovjek, a pravi se Bogom». Uz druge optužbe to je bio glavni razlog da ga osude i predaju Pilatu i od njega zatraže smrtnu kaznu za Isusa, a smrtna kazna za one koji nisu bili rimski građani bila je smrt na križu. Isus je ostao dokraja dosljedan sebi i svom učenju. Slobodno je prihvatio takvu osudu, muku i smrt - i sve to prikazao Ocu za naše opravdanje – radi nas i radi našega spasenja. Učinio je to nepojmljivom ljubavi prema svim ljudima pa i prema onima koji su ga razapeli. «Oprosti im, Gospodine, jer ne znaju što čine.»

Riječ s Križa

Gospodine, visio si raspet na križu,
kao i mnogi i prije i poslije tebe.
I dok su drugi visjeli zbog grijeha svojih,
ti si visio zbog grijeha svijeta
i radi grijeha mojih.

Tvoja te ljubav dovela na križ,
da umreš bez mržnje i gorčine.
Više nego sama smrt na križu,
zbunjuju me tvoje riječi s križa:
«Oče, oprosti im jer ne znaju što čine».

(Mario R. Marinov, Trenutak za tebe - str. 75.)

54. Što zapravo znači Isusovo uskrsnuće?

Iako Kristovo uskrsnuće jest i ostaje tajna ili otajstvo naše vjere, ono je istinski povijesni događaj. Evanđelja nam o tom događaju vrlo uvjerljivo govore i navode mnoge svjedoke pa se o Kristovu uskrsnuću može govoriti kao o povijesnom događaju.

Nakon zlostavljanja, nakon križnog puta i razapinjanja na križ, Isus je umro u strašnim mukama. Za svaku sigurnost jedan mu je vojnik kopljem probio bok: «Kada dođoše k Isusu i vidješe da je već mrtav, njemu ne prebiše golijeni, nego jedan od vojnika kopljem probode bok pa odmah poteče krv i voda.» (Iv 19, 33-35). Nakon svoga uskrsnuća, koje se zbilo rano u jutro, prvi dan po židovskoj suboti, Uskrsli se najprije ukazao ženama koje su pošle na grob. Tog istog jutra učenici otrčaše na grob provjeriti vijest o uskrsnuću i nađoše prazan grob, a u grobu samo platno u koje je bilo povijeno tijelo Isusovo i ručnik što mu bijaše oko glave. Kroz daljnjih 40 dana Isus se više puta ukazivao svojim učenicima, ali ne samo učenicima nego i mnogim drugima, kako nas izvještava sv. Pavao.

Isus se nije povratio u život kakvim je živio prije smrti, ali nije ni duh bez tijela, jer dopušta da ga učenici dotiču i čak blaguje s njima. Međutim tijelo Uskrsloga jest uskrslo tijelo, proslavljeno tijelo koje ne podliježe zakonima ovoga svijeta. On se iznenada pokaže među svojim učenicima: «Uvečer toga prvog dana u sedmici, dok su vrata gdje bijahu učenici bila zatvorena zbog straha od Židova, dođe Isus, stade pred njih te im reče: Mir vama!» (Iv 20 19-20).

Kristovo uskrsnuće temeljna je istina naše vjere. «Ako pak Krist nije uskrsnuo, uzalud je doista naše propovijedanje, uzalud i naša vjera» (1 Kor 15, 14). Tako govori sveti Pavao. I zaista da Krist nije uskrsnuo, sve bi s njime bilo pokopano. «Ali Krist je uskrsnuo od mrtvih». Uskrsnuće je potvrda njegove nauke i njegovih djela, da nisu samo ljudske nego i Božje riječi i djela, ona su potvrda njegova božanstva. Svojim uskrsnućem otvorio nam je vrata neba, vrata vječnoga života i tako dao duboki i pravi smisao ljudskom životu, životu čovjeka.

55. Što pak znači vjera u uskrsnuće mrtvih i život vječni?

Vjerom u uskrsnuće mrtvih i život vječni čovjek vjernik može ovaj život živjeti s mnogo više optimizma. Patnje i poteškoće koje život svakom čovjeku donosi vjernik svojom vjerom lakše podnosi i odvažnije se s njima nosi. Pred samom smrću, bilo svojom ili svojih najbližih stoji kao pred sastavnim dijelom ljudskog života i s vjerom da je ona prijelaz u novi, vječni život, baš kao što je i rođenje čovjeka prijelaz iz života u utrobi majke u život na grudima i u zagrljaju majke.

Mi vjernici znamo da nas je Bog stvorio na svoju sliku, sličnima sebi. Bogu smo slični ponajviše po razumnoj i neumrloj duši. I nije nas Bog stvorio za smrt, nego za život, jer «on nije Bog mrtvih nego živih». Krist nam je svojim uskrsnućem to potvrdio i otvorio pristup vječnom životu u zajedništvu s Onim koji nas je i stvorio za život. Zato je Krist naš Spasitelj. Spašava nas od grijeha, krivnje, i smrti. Mi trebamo prihvatiti Krista kao svog Spasitelja i u svome spasenju aktivno sudjelovati, jer nas je Bog stvorio bez nas, ali nas neće spasiti bez nas.

56. Kako to čovjek živi poslije smrti?

Dakle, kako žive naši pokojnici? O kakvom se tijelu radi? Biblija o tome ne daje nikakvih konkretnih podataka. Prihvaćajući sve što nas Crkva uči o životu poslije smrti, možemo o tom problemu razmišljati, posebno danas i u ovo naše vrijeme.

Poznato je da se čovjek od svoga djetinjstva pa sve do svoje smrti neprestano mijenja, obnavlja se svaki atom njegova tijela, ali čovjek je i dalje ista osoba koju mi možemo prepoznati iako dotičnog čovjeka nismo vidjeli već 20 godina. Dakle usprkos tomu što se godinama čovjek toliko mijenjao, pred nama je ista osoba. Čovjekova duša, njegov duh, njegova životna snaga, po Božjim zakonima koji su u njegovoj naravi, nosi sve te promjene, a taj čovjek ostaje ista osoba. Zašto ne bi bilo moguće da čovjekova duša odmah nakon smrti, a po volji i djelovanju Božjem, bude nositeljica još jedne promjene tijela prikladnog za novo stanje u kojem čovjek živi nakon svog ovozemaljskog života. Mnogo teologa o ovom problemu danas ovako razmišlja s uvjerenjem, da je ovakvo razmišljanje razumski opravdano i da nema ništa što bi bilo protivno nauci crkvenog učiteljstva.

57. Tko je Duh Sveti?

Iako se iz Staroga zavjeta može naslutiti govor o Duhu Svetomu: «Duh Božji je lebdio nad vodama.» (Post 1,2). Duh Sveti je počelo svakog živog bića; on preobražava blato zemaljsko u prvo razumno, slobodno i živo biće. Nakon općeg potopa Duh Sveti je skriven u onoj tajanstvenoj golubici, koji lebdi nad obnovljenom prirodom kao nositelj mira i života.

Iako se i u tekstovima Staroga zavjeta dade otkriti govor o Duhu Svetomu, tek nam Novi zavjet govori o njemu kao trećoj božanskoj osobi. Silaskom Duha Svetoga nad apostole, apostoli su postali kao novi ljudi, prosvijetljeni, neustrašivi vjesnici i propovjednici uskrsloga Gospodina Isusa. Silaskom Duha Svetoga nad apostole i Petrovim nastupom Crkvi

je pristupilo i krstilo se oko tri tisuće osoba. Tako je silaskom Duha svetoga nad apostole započela povijest Crkve koju će Duh Sveti voditi kroz svu njenu povijest.

58. Zašto za Blaženu Djevicu Mariju kažemo da je Majka Božja?

Mariju nazivamo Majkom Božjom jer je po njoj sam sin Božji primio ljudsku narav i postao čovjekom.

Anđeo Gabrijel navijestio je Mariji da bi trebala biti majka «Sina Previšnjega» koji će biti začet po Duhu Svetomu: «sila Previšnjega zasjenit će te; zato će se dijete koje ćeš roditi zvati svetim, Sinom Božjim.» (Lk 1, 30 – 36). Marija, koju je Bog u svom božanskom promislu pripremio za takvu ulogu odgovorila je ponizno i «poslušnošću vjere» (Rim 15): «Evo službenice Gospodnje; neka mi bude po tvojoj riječi» (Lk 1, 37). «Crkva ispovijeda da je Marija zaista **Bogorodica** i mi joj se obraćamo kao **Majci Božjoj**, jer onaj kojeg je začela po Duhu Svetomu kao čovjeka i koji je uistinu postao njezin Sin po tijelu, jest vječni Očev Sin, druga osoba Presvetog Trojstva» (Katekizam Kat. Crkve br. 496). Zbog uloge koju joj je Bog dodijelio, Bog ju je već u momentu začeća očuvao od svake ljage grijeha, i od samog istočnog grijeha. Zato Crkva slavi blagdan **Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije**. Marija je rođena od svojih roditelja: sv. Joakima i sv. Ane, ali je, za razliku od nas, u momentu začeća imala tu privilegiju da bude izuzeta od istočnog grijeha. Zaista ne bi bilo dostojno da ona koja će biti Majka Sina Božjega po tijelu i jednog trenutka bude u grijehu.

Zbog te iste privilegije Crkva vjeruje da je Marija: «Pošto je završila tijek ovozemaljskog života, dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu». To Crkva naučava kao istinu naše vjere i slavi posebnim blagdanom, blagdanom **Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo**. Po Mariji je Sin Božji postao čovjekom i zbog toga je ona Majka Božja, Majka Crkve i naša nebeska Majka. U svemu slika i uzor Crkve.

62. Kako je tekao razvoj Crkve od Kristova Uzašašća na nebo?

Isus je izabrao dvanaesticu apostola i pripremao ih da nakon njegova odlaska s ovoga svijeta nastave njegovo djelo: naviještati ljudima Radosnu vijest spasenja. Poslat će ih da krste i poučavaju o svemu što im je on govorio. Postavio je Petra kao prvog među apostolima. Tako je Petar postao glava apostolskog zbora. Poslije Petra tu će ulogu vršiti njegovi nasljednici, tj. sveti oci pape, dok će biskupi biti nasljednici apostola. Kako se zajednica širila apostoli su za svoje pomoćnike birali prikladne ljude koji će im pomoći u službi propovijedanja i dijeljena sakramenata. Polagat će na njih ruke i zarediti ih za svećenike. Uz svećenike izabrat će i đakone koji će također biti u službi zajednice.

Zajednica je u početku mirno djelovala u Jeruzalemu. Mnogi su ih suvremenici smatrali nekom židovskom sektom, jer su prakticirali židovske običaje i pobožnosti. S vremenom su se pokazale velike razlike koje ih odvajaju od židovstva. Židove to sve više smeta, posebno njihova vjera u Krista, propovijedanje i širenje njegove nauke. Zbog toga su uslijedili sukobi i progoni (kamenovanje sv. Stjepana). Prognani iz Jeruzalema, prvi kršćani šire kršćanstvo po Palestini, a uskoro i po čitavom Rimskom Carstvu, posebno djelovanjem sv. Pavla. Izgleda da je već tada sv. Petar dospio do Rima i tamo osnovao crkvenu općinu.

65. U čemu je Papa neprevarljiv i nepogrešiv?

Kada Papa proglašava neku istinu za čitavu Crkvu, tada to čini u ime Božje i pod vodstvom Duha Svetoga. Papa takve istine nikada ne donosi sam neovisno od biskupa i vjere čitave Crkve. Redovito se o tim stvarima raspravlja sa svim katoličkim biskupima. Vjerske istine koje Papa proglašava, čitava Crkva to redovito drži i vjeruje i prije proglašenja. Istu

nezabludivost posjeduje zbor biskupa na čelu s Papom. Osobito to važi kada, biskupi sakupljeni na općem saboru zajedno s papom, donose odredbe ili iznose nauku u stvarima vjere i morala. Vjernik sve to treba prihvatiti vjerničkom poslušnošću.

68. Tko su redovnici?

Svi redovnici ulaze u pojedine redovničke ili fratarske zajednice preuzimajući evanđeoske savjete, tj. polažu zavjete: poslušnost, čistoću i siromaštvo. Svaki od redova ima svoju specifičnost, ne samo po odjeći nego i po svom usmjerenju, po specifičnoj vrsti apostolskog djelovanja unutar Crkve. Neki redovnici nisu pod jurisdikcijom biskupa tako da biskup ne može s njima raspolagati niti ih premještati iz samostana u samostan. Oni pak ne mogu djelovati kao župnici ako ih biskup dotične biskupije ne postavi za župnika.

Svi redovnici redovito su i svećenici, ali ima redovnika koji nisu svećenici. Oni su braća suradnici. Suraduju u raznim vidovima apostolata i brinu se oko materijalnih dobara zajednice.

75. Zašto su potrebni sakramenti?

Krist nas svojim Duhom i svojom milošću prati u svim stadijima našega života.

Tako po sakramentu krštenja, bilo kao djeca ili kao odrasli, postajemo na poseban način djeca Božja i članovi Crkve.

Krist je htio biti s nama u našem životu, htio je biti naša životna hrana, kruh života i zato je ustanovio sakrament svoje stvarne prisutnosti među nama. Na Posljednjoj večeri, uoči svoje muke, uzeo je kruh u svoje ruke i rekao: «Uzmite i jedite ovo je moje tijelo koje se predaje za vas.»

Mladi, prije nego postanu punoljetni i da bi kao kršćani postali punoljetni i zreli, primaju sakrament svete potvrde (krizme).

Kada dvoje ljudi žele stupiti u brak, Gospodin njihov zajednički put u život blagoslivlja sakramentom ženidbe koja postaje svet i nerazrješiv savez ljubavi.

Krist je svoje apostole učinio svećenicima kada im je na Posljednjoj večeri rekao: «ovo činite meni na spomen» i tako ustanovio sakrament svećeničkog reda.

Da bi skinuli sa sebe teret grijeha i zadobili ponovo mir u svojoj duši Krist je ustanovio sakrament svete ispovijedi.

I kada nas zadese veće nevolje, kao što je neka teža bolest, Krist je uz nas i pomaže nam nositi naš životni križ po sakramentu bolesničkog pomazanja.

86. Što je pakao?

Spoznaja da je sve promašio i sve izgubio i to svojom krivnjom. Svijest da je mogao postići vječan život u zajedništvu s Bogom i vječnu sreću sa svima svetima, ali da je sam izabrao potpuno kriv put i da više nema povratka, to je pakao, to je ta vatra na kojoj se peče, to je tama i škrgut zuba, kako se slikovito izražava Biblija. Ne možemo prigovarati Bogu što postoji nešto tako strašno. Mnogi već na ovom svijetu stvaraju pakao za druge. Koliko je nevinih žrtava, koliko nepravdi, zločina...? Zar na kraju vječnim blaženstvom nagraditi nevine žrtve i zločince? Zar u vječnom životu izjednačiti sve one poštene i svete koji su čitav život nastojali živjeti u ljubavi prema Bogu i blišnjemu, s onim koji su do kraja svoga života živjeli i postupali u duhu pakla? Ne! Ovaj život je priprema i put za život vječni. Svatko je kovač svoje sreće ovozemaljske i vječne.

88. Postoje: Katolička i Pravoslavna crkva kao i mnoge protestantske crkve. Koja je od njih Kristova Crkva?

Krist je svakako htio jednu Crkvu i on moli «da svi budu jedno», da bude vidljiviji znak spasenja, vidljivi znak Isusa Krista koji je jedini Spasitelj svih ljudi. Krist je zaista htio da ona bude jedna po čitavom svijetu. Dao je svojoj Crkvi sredstva po kojima se postiže posvećenje i spasenje, a to su sakramenti. Na žalost kroz povijest je, zbog kojekakvih razloga, došlo do podjele, do razbijanja jedinstva Crkve. Tako su nastale različite crkve: Od katoličke crkve se najprije odvojila Pravoslavna (Istočni raskol), a na Zapadu, s Lutherom, protestantiizam i mnoge protestantske crkve.

Kada djeca napuste svoje roditelje i formiraju vlastite obitelji, oni ipak zadrže mnogo toga od duha, tradicije i običaja roditeljskog doma i to ponesu sobom. Nešto se slično kroz povijest dogodilo i Crkvi koju je Krist osnovao.

89. Zašto je došlo do raskola u Crkvi tj. zašto se istočna (Pravoslavna crkva) odijelila od Katoličke crkve?

Problema oko različitih shvaćanja, stavova i ne samo u nekim sporednim stvarima bilo je još i u apostolsko vrijeme, a i poslije tog vremena.

Nove poteškoće su nastale kada je car Konstantin prenio svoju prijestolnicu iz Rima u novi Rim u Kostantinopolis-Carigrad (današnji Istanbul). Patrijarh novog Rima ima sve veći utjecaj na Istoku. Zbog političkog položaja i značenja Carigrada u Rimskom carstvu, carigradski patrijarh gradi svoj primatski položaj baš na tim političkim činjenicama. Zapadni patrijarh – papa, gradi svoj primat na religijskim osnovama, na primatu kojeg je sam Krist povjerio Petru: «Ti si Petar - Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju...»

Na Istoku su snažno isticali ono što ih razlikuje od Rimske crkve, a sa strane Rimske crkve bezuvjetno je zahtjevan primat jer je to naslijeđeno od samog svetog Petra, što do tada nije ni bilo diskutabilno. Nije došlo do pravih razgovora da bi se spor riješio, već su jedni druge izopćili iz Crkve. Dogodilo se to 16. srpnja 1054.

Političke prilike još više su doprinijele podijeli dva već različita svijeta. Zapadna se crkva slobodnije razvijala jer car na nju nije imao toliki utjecaj kao za vrijeme Konstantina. Na Istoku su patrijarsi usko povezani sa svjetovnom vlašću. Od tada svaka crkva ide svojim putem iako im je uglavnom sve zajedničko.

90. Što je protestantizam?

Stanje u Crkvi srednjega vijeka bilo je zaista žalosno. Mnoge zloupotrebe u svim strukturama Crkve bile su više nego očite. Sve je zvonilo na uzburku. Reforma je u Crkvi bila nužno potrebna i sa svih se strana pozivalo na reformu. Budući da u Crkvi nije došlo do potrebne reforme, dogodila se reformacija. Na čelo reformacije je došao Luther i kao utjecajna osoba postao otac i vođa reformacije. Žestoko je napadao Crkvu i njene institucije kao i nauku Crkve: nauku o sakramentima, o opravdanju, odbacio papinstvo i Crkvu kao instituciju.

Pozvan je da opozove krivo učenje, ali on to nije učinio već je još oštrije Papu i Crkvu. Za njega je sve to đavolsko djelo. Poveo je čitavu pobunu protiv Crkve i Rima. Poslije svega, 3. siječnja 1521. izopćen je iz Crkve.

Iz reformacije su se rodile mnoge reformističke crkve i vjerske zajednice kojima je zajedničko bilo jedino boba protiv Rimokatoličke Crkve. Tako je protestantizam razbio jedinstvo Crkve na Zapadu. Ta žalosna razjedinjenost ostala je do danas.

94. Zašto Islam nije objavljena religija?

Muhamed je u Kuran i islam uvrstio mnogo toga iz židovske religije i kazivanja iz Staroga i Novoga zavjeta. Muslimani vjeruju da je Muhamed posljednji prorok s kime se završava sva Božja objava.

Pet je glavnih dužnosti muslimana: pet puta na dan obavljati obredne molitve (namaz), postiti U mjesecu ramazanu, davati izvjesni doprinos za sirotinju, hodočastiti bar jedanput u Meku (hadž) te Sveti rat (džihad) tj. sudjelovanje u borbi protiv neprijatelja. Kada je riječ o džihadu mnogi tumače da se tu radi o duhovnoj borbi protiv zla i grijeha. Međutim upravo se taj propis često koristi u političke svrhe i u oružanim sukobima te se ljude dovodi do samog fanatizma, što potvrđuju mnogi tragični događaji.

101. Što je došašće ili advent

Kristovim rođenjem dogodilo se ono što je Bog obećao već prvim ljudima nakon njihova pada u grijeh (Istočni grijeh). Obećao im je Spasitelja koji će im omogućiti ponovno postizanje zajedništva s Bogom što su ga grijehom izgubili. Proroci su naviještali dolazak obećanog Spasitelja, Mesije. Ivan Krstitelj je, kod krštenja na rijeci Jordanu, pokazao na njega: «Evo Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta!» Kod Isusova krštenja čuo se glas s neba koji reče: «Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, koga sam odabrao!»

Narod koji je stoljećima čekao njegov dolazak nije ga prepoznao. «svojima dođe, a njegovi ga ne primiše.» Nije odgovarao njihovim očekivanjima. U došašću ili adventu svega se toga spominjemo. To vrijeme od četiri nedjelje naša je duhovna priprema za blagdan Kristova rođenja. Vrhunac te pripreme je posljednji dan došašća – Badnjak. Badnjak u došašću ima posebno značenje. Prate ga mnogi lijepi sadržajni običaji koji se već stoljećima njeguju.

112. Veliki četvrtak

Poslije nego je u pustinji čudesno nahranio mnoštvo, onima koji su ga sutradan tražili Isus je rekao: «...»Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko jede od ovoga kruha, živjet će uvijek. Kruh koji ću ja dati tijelo je moje – za život svijeta.» Da ostvari svoj naum, da bude naša hrana, odlučio je to učiniti u predvečerje židovskog blagdana Pashu.

Židovima je blagdan Pashu bio uspomena na oslobođenje iz egipatskog ropstva. Pashalna se večera svečano slavila: uz molitvu, zahvaljivanje Bogu na iskazanim dobročinstvima, pjevalo se i blagovalo. I Isus je sa svojim učenicima blagovao Pashu. Znao je da će s ovoga svijeta poći Ocu i da je došao taj čas. Isus je svojim učenicima govorio da ih neće ostaviti same i da će uvijek biti s njima. Zato je za večerom ustanovio sakrament svoje stvarne prisutnosti među učenicima i u svojoj Crkvi. Za vrijeme večere: ... uze kruh te zahvali, razlomi ga i reče:

“Ovo je tijelo moje koje je za vas. Ovo činite meni na spomen!” Isto tako uze i čašu, poslije večere, te reče: “Ova je čaša Novi savez u mojoj krvi. Ovo činite, svaki put kad je pijete, meni na spomen!” Tako je Isus uoči svoje muke i smrti ustanovio svetu Euharistiju, svetu misu i pod prilika kruha i vina ostavio nam svoje tijelo za hranu našem duhovnom životu i našoj vjeri, hranu koja je za vječni život. Upućujući apostlima riječi: “Ovo činite meni na spomen”, učinio ih je svojim svećenicima, ustanovio svećenički red. Apostoli, njihovi nasljednici tj. biskupi kao i svećenici nastaviti će činiti ono što je Isus činio na Posljednjoj večeri.

Rječnik

koji bi svaki vjernik trebao usvojiti

ABRAHAM

Abrahama Biblija naziva: ocem Izraela, uzorom vjere i Božjim prijateljem. Kršćanstvo u njemu vidi svog oca u vjeri. Abrahamov je život bio život vjere, povjerenja i predanja u volju Božju. Bio je spreman radije sve žrtvovati nego li se Bogu iznevjeriti.

ADORACIJA

Vrijeme koje vjernik provodi u molitvi i razmatranju pred Križem.

ADVENT ili došašće

Vrijeme u crkvenoj godini. Traje četiri tjedna prije Božića kao duhovna priprema za svetkovinu Kristova rođenja.

ADVENTISTI

Adventisti su članovi kršćanskih sekta koji vjeruju u skori Kristov dolazak. Nastale su u 19. stoljeću. Osnovao ih je William Miller u Americi koji je u više navrata predskazivao konac svijeta i drugi Kristov dolazak. Umjesto nedjelje svetkuju subotu. Bibliju doslovno tumače i drže se starozavjetnih propisa pa se uzdržavaju od određenih jela i alkohola. Najpoznatije i najbrojnije od ovih sekta su: subotari i Jehovini svjedoci.

AGAPE

Bratska gozba prvih kršćana i često povezano s euharistijom.

AGNOSTICIZAM

Agnosticizam je jedan od svjetonazora koji stoji na stanovištu da se objektivni svijet ne može spoznati, da apsolutne istine nema. Agnostici niti nijeću niti priznaju Boga. Po njima je Bog samo moguća hipoteza, a ne sigurna stvarnost i o tome je besmisleno raspravljati.

ALBA

Alba je duga bijela haljina koju svećenik nosi ispod misnice.

ALELLUJA

Radosni poklik, dolazi iz hebrejskog jezika i znači: hvalite Gospodina. U kršćanskom bogoslužju ovim se poklikom izražava hvala Bogu. Aleluja je i radosni poklik uskrsnulom Kristu.

AMBON

Ambon je mjesto u crkvi odakle se naviješta i tumači Božja riječ.

AMEN

Usklik kojim završavaju kršćanske molitve, a izražavaju potvrdu molitvi = tako je, neka bude tako.

ANARHIJA

Anarhija je bezvlaste, nered svake vrste, stanje društva bez autoriteta i u kojem vlada bezakonje.

ANĐELI

Duhovna bića, čisti duhovi, koji se klanjaju i hvale Boga u nebeskoj slavi. Bog ih je stvorio sličnima sebi. Anđeli su osobna, duhovna i besmrtna bića, stvorenja koja posjeduju slobodnu volju. Oni su dakle čisti duhovi, a nazivamo ih anđelima zbog njihove službe. Anđeli su vjesnici, glasnici Božji: « .... posla Bog anđela Gabrijela u galilejski grad imenom Nazaret...» (Lk 1, 26).

ANTIKRIST

Protivnik i mrzitelj Krista, koji bi se trebao pojaviti prije novog Kristova dolaska na kraju svijeta, da mnoge ljude zavede, prevari i odijeli od Krista.

APOKALIPSA (OTKRIVENJE)

Otkrivenje sv. Ivana zadnja je knjiga Novoga zavjeta. Napisao ju je sv. Ivan apostol. Tu je opisana vizija o posljednjim stvarima, o novom svijetu, «novom nebu i novoj zemlji».

APOKRIFI

Riječ je grčkog porijekla, a znači skriven, tajan. To su židovski i starokršćanski spisi koji imaju određenu sličnost sa starozavjetnim i novozavjetnim spisima. Autori apokrifa su redovito nepoznate osobe, a sami spisi podmetnuti su pod tuđa imena. Crkva takve knjige nije uvrstila u popis svetopisamskih knjiga (u kanonske knjige) već ih je proglasila apokrifima, iako su oni bili vrlo prošireni i rado čitani.

APOSTOLI

Dolazi od grčke riječi, a znači poslan, poslanik, glasnik, vjesnik. U prvoj crkvi označava dvanaestoricu (sveti broj) koje je sam Isus pozvao da budu njegovi pratioci i učenici kojima će kasnije povjeriti da nastave njegovo djelo.

ASKEZA

Dolazi od grčke riječi, a znači: vježba, odricanje. Kroz askezu čovjek se odriče navezanosti na ovozemaljska dobra i njihovo posjedovanje kako bi se više posvetio Bogu i braći ljudima.

ASTROLOGIJA

Dolazi od grčke riječi a znači zvjezdoslavlje ili zvjezdogatanje. Po položaju zvijetda prema zemlji otkrivala se sudbina svijeta i čovjeka. Mnogi i danas tome pridaju važnost. Biblija govori o Božjoj providnosti i slobodi čovjeka stvorena na Božju sliku, stoga se u židovstvu i kršćanstvu astrologija odbacuje kao praznovjerje.

Astrologiju se ne smije miješati sa Astronomijom koja je zvjezdoznanstvo: znanost koja proučava nebeska tijela i zvijezde.

ATEIZAM

Dolazi od grčke riječi, a znači bezboštvo, poricanje Boga. Ateizam niječe Božju opstojnost ili mogućnost njegove spoznaje. Postoji razlika između teoretskih i praktičnih ateista. Praktični ateisti, polazeći od teoretskog ateizma, uopće se ne pitaju o Božjoj opstojnosti niti za njega ima mjesta u njihovu životu.

Antiteizam je agresivni i borbeni ateizam (prakticiran u komunističkoj ideologiji i praksi).

ATRIJ

Predvorje bazilike ili crkve. I danas se atrij naziva ukrašeno predvorje značajnijih građevina.

AUREOLA

Zlatni krug oko glave jednog sveca. Obično se upotrebljava u slikarstvu kao oznaka za sveca.

BADNJAK

Badnjak je dan uoči Božića i dan najneposrednije pripreme za svetkovinu Kristova rođenja. U različitim krajevima gdje žive Hrvati još uvijek su uz Badnjak sačuvani mnogi lijepi običaji puni ljudske topline, otvorenosti i zajedništva, dakle svega onoga što na Božić dolazi do vrhunca.

BAJRAM

Bajram je u islamu naziv za dva glavna blagdana. Ramazanski bajram i Kurban-bajram kada se kolju žrtvene životinje.

BALDAHIN

Baldahin je tkanina razapeta iznad oltara ili biskupskog prijestola, često je ukrašena i pričvršćena na četiri stupa. U procesijama se nosi pokretni baldahin. Baldahini iznad oltara često su od kamena ili mramora, obično umjetnički oblikovani.

BAPTISTERIJ

U kršćanskoj arhitekturi baptisterij je uz crkvu izgrađena kapela za slavlje krštenja. U početku, kada se krštenje vršilo uranjanjem, u središtu je bio bazen. Danas se ne grade baptisteriji već krstionice obično okruglog oblika, a krštenje se redovito obavlja polijevanjem vodom. Iako se danas krštenje ne vrši uranjanjem u vodu, ono je ipak prvi oblik krštenja.(usp. Red krštenja).

BAZILIKA

Crkve koje imaju poseban stil po uzoru na rimske bazilike. Obično su to trobrodne ili višebro-odne lađe. Redovito su poznatije i arhitektonski vrijednije crkve.

BENEDIKTINCI

Najstariji monaški red. Osnovao ga je sv. Benedikt iz Nursije u 5. stoljeću. Benediktinski red je bio vrlo zaslužan za obnovu i reforme u Crkvi i za zapadnu kulturu kao takvu.

BIBLIJA

Biblija je zbirka knjiga koje su nastale oko 1000 godina prije Krista i 100 godina poslije Krista. Za Hebreje i kršćane to su svete, od Boga nadahnute knjige. Sadrže objavu Božju, tj. sve ono što nam je Bog objavio i što je potrebno za naše spasenje. Hebreji imaju samo knjige Staroga zavjeta. Kršćani pak dijele Bibliju na Stari i Novi zavjet. Stari zavjet sadrži objavu Božju do Isusa Krista, a Novi zavjet sadrži Isusov život i njegovu nauku zabilježenu od četiri evanđelista: Mateja, Marka, Luke i Ivana, zatim Djela apostolska, poslanice apostola: Pavla, Petra, Ivana, Jakova i Otkrivenje svetoga Ivana.

BISKUP

Visoki crkveni dostojanstvenik, nasljednik apostola. Biskup je poglavar određenog područja koje se zove biskupija.

BISKUPIJA

Biskupija je veće ili manje područje kojim upravlja biskup. Biskupiju sačinjavaju dekanati, a njih opet župe kojima upravljaju svećenici-župnici, biskupovi pomoćnici u upravljanu i dušobrižništvu.

BOGOSLOVIJA

Bogoslovija je crkvena ustanova, učilište u kojem se uče bogoslovni i drugi predmeti. Često u sklopu učilišta žive studenti teologije pa se ta ustanova zove bogoslovno sjemenište, a nerijetko i bogoslovija .

BOGOSLUŽJE

Pod pojmom bogoslužje prvotno se misli na glavne bogoštovne čine neke monoteističke religije; služba Božja. U kršćanstvu je to liturgija.

BRATOVŠTINA

Bratovštine su različita laička udruženja pri Crkvi. Sudjeluju na raznim crkvenim svečanostima i blagdanima, u procesijama i drugim aktivnostima. Bratovštine pomažu svojim članovima u raznim njihovim potrebama. Svojim kršćanskim životom i aktivnošću u svim vrstama karitativne djelatnosti bratovštine su pridonijele duhovnom životu naroda.

BUDA

Buda je osnivač budizma. Rodio se 560 g. prije Krista. Odrekao se bogatstva i obitelji i posvetio religioznom razmišljanju te počeo propovijedati svoju nauku.

BUDIZAM

Budizam je filozofsko-religijsko učenje koje uči jednakost ljudi. Život je patnja prouzročena željom za užitkom. Treba se odreći želje za užitkom i tako se osloboditi patnje. Savršenstvo takvog života je *nirvana*. Naučava seljenje duša, koje prestaje ulaskom u nirvanu koja je stanje najvećeg savršenstva.

CARITAS

Caritas je latinska riječ, a znači ljubav. Ovdje se misli na Caritas kao karitativnu ustanovu i njenu djelatnost. Caritas kao karitativna djelatnost međunarodna je organizacija katoličke crkve koji djeluje i pomaže siromašnima, ugroženima, potrebnima ...

CELIBAT

Celibat znači beženstvo. U Rimokatoličkoj crkvi celibat je obvezan za svećenike. To je crkvena disciplina koja je dosta rano uvedena u Crkvu. Za redovnike i redovnice obvezan je već po samom redovničkom pozivu i po zavjetu čistoće.

CENZURA

Cenzura znači kontrola. Odnosi se prvenstveno na sredstva društvenog priopćavanja: novine, časopise, knjige, radio, TV itd. Nekada, a posebno u totalitarističkim režimima, bila je dosta prisutna kontrola da bi se spriječilo sve što nije po volji vlastima.

CIBORIJ

Ciborij je nadgradnja nad oltarom kao što je onaj u bazilici sv. Petra u Rimu. Ciborij se naziva dio liturgijskog posuđa, kalež s poklopcem za čuvanje posvećenih hostija u svetohraništu (tabernakulu).

CRKVA

U prvom redu označava zajednicu vjernika koji vjeruju u Isusa Krista i okupljaju se u njegovo ime. Riječ crkva označuje i građevinu u kojoj se okupljaju vjernici da slave euharistiju ili neke druge liturgijske čine.

ČISTILIŠTE

To je stanje u kojem se nalaze pokojnici koji su umrli u milosti Božjoj, tj. bez teškog grijeha, ali prije ulaska u nebesku slavu trebaju se još očistiti od svojih nesavršenosti i lakih grijeha. To čekanje na ulazak u vječnu radost to je patnja, muka i vatra čistilišta.

ČUDO

Čudo je događaj koji se znanstveno ne može protumačiti. Za religioznog čovjek čudo je znak da je tu Bog na djelu. To posebno vrijedi za Isusova čudesna djela.

DEKALOG (Deset Božjih zapovijedi)

Deset Božjih zapovijedi ili Dekalog su zapovijedi koje je Mojsije iznio pred narod kao Božje zapovijedi. Bog ih je od početka ljudskog roda upisao u ljudsku savjest. Deset zapovijedi u Bibliji su predmet saveza između Boga i čovjeka: Ako budete vršili ove zapovijedi «Ja ću biti vaš Bog, a vi moj narod!» Sav je narod odgovorio: «Sve što je Gospodin rekao izvršit ćemo i poslušat ćemo!» Iste zapovijedi i danas stoje pred čovjekom jer su upisane u ljudsku narav kao Božje zapovijedi.

DEKANAT

Dekanat je dio teritorija jedne biskupije. Svaka se biskupija sastoji od više dekanata, svaki dekanat od nekoliko župa. Voditelj dekanata je dekan.

DIJALOG

Razgovor u kojem se sugovornici međusobno uvažavaju, nastoje jedan drugoga što bolje razumjeti; razgovor u kojem sugovornici ne nameću svoje stavove već nastoje zajednički tražiti istinu, najbolje rješenje problema, zajednički stav itd.

DIJASPORA

Dijasporom se nazivaju veće skupine jednog naroda koje su iselile iz svoje domovine i nastanili se po drugim zemljama.

DIPTIH

Diptih je oltarska slika izrađena u dva dijela, iz dva krila, kao kod dvokrilnih prozora npr.

DISPENZA

Dispensa znači oprost kojim određena ustanova zakonski ovlaštena udjeljuje oprost od neke zabrane, zapreke i tome slično. Tako se npr. maloljetnoj osobi, uz određene uvjete ali s dispentom dopušta sklopiti brak.

DOGMA

Dogma je vjerska istina koju su vjernici dužni vjerovati, jer ju je kao istinu za čitavu Crkvu, proglasio najviši crkveni autoritet U tom slučaju, papa ili crkveni sabor pod vodstvom su Duha Svetoga i tako proglašenu istinu vjernik obvezno treba vjerovati.

DOGMATIZAM

Učenje, mišljenje ili tvrdnja i tome slično što sve obvezuje, kao da je od Boga objavljeno, iako je samo ljudsko razmišljanje i zaključivanje. Takvog dogmatizma svuda može biti, a posebno je bio prisuta totalitarnim režimima.

DOMINIKANCI

Dominikanci su redovnici koje je osnovao sv. Dominik 1215. Da bi se što efikasnije suprostavili hereticima, sv. Dominik je posebno insistirao na studiju, a sam red je osnovao kao Red propovjednika.

DOŠAŠĆE

Došašće ili advent je vrijeme u crkvenoj godini u kojem se vjernici duhovno pripremaju za Božić, za blagdan Kristova rođenja. Traje kroz četiri tjedna prije Božića.

DUH

Duh je sinonim za dušu, za duhovnost čovjeka, za sve ono što čovjek po svom karakteru posjeduje. Tako za dobra čovjeka kažemo da je duša od čovjeka. U pučkom pripovijedanju, neka prikaza, posebno prikaza umrlog čovjeka. U kršćanskoj religiji Bog je duhovno biće. Bog je stvorio duhovna bića koje zovemo anđeli, tj. dobri duhovi. Oni anđeli koji su se odmetnuli od Boga postali su zli duhovi: vragovi i đavoli (sotone).

ĐAKON

Đakon je jedna služba u Crkvi. Biskup za tu službu posvećuje posebno odabrane ljude da u Crkvi vrše onu službu koja nije striktno vezana uz svećeničku službu. Đakon je također jedan od stupnjeva u svećeništvu. Puninu svećeništva ima biskup koji za svoje pomoćnike posvećuje svećenike i đakone.

ĐAVAO

Đavao je zli, nečisti duh. Stvoreni kao anđeli, ali su se odmetnuli od Boga i postali zli duhovi koji da napakoste Bogu, nastoje na razne načine zavesti čovjeka, udaljiti ga od Boga.

EGZODUS

Egzodus znači izlazak. Prvotno je naziv za Knjigu izlaska iz Biblije Starog zavjeta koja opisuje izlazak Izraelaca iz Egipta pod vodstvom Mojsija. U prenesenom značenju označava se svako masovno iseljavanje jednog naroda iz njegove domovine.

EGZORCIZAM

Zaklinjanje demona i duhova određenim molitvenim obrascima uz služenje posvećenim predmetima da bi se istjerali iz opsjednutih osoba. Različiti su stupnjevi nasrtaja zlog duha na čovjeka. Zaposjednuće, opsjednuće, fizičko napadanje, zlostavljanje i uznemiravanje. Samo biskup može nekoga svećenika ovlastiti da primjeni takav obredni postupak.

EKUMENIZAM

Ekumenizam je pokret za ujedinjenje svih kršćana i svih kršćanskih crkava kao, i za približavanje drugim religijama. Ekumenski pokret posebno je oživio na Drugom vaticanskom koncilu i nakon njega.

ENCIKLIKA

Enciklika je papinsko okružno pismo, okružnica, kojom se papa služi u svojoj učiteljskoj službi i enciklikom iznosi svoje mišljenje o pojedinim aktualnim problemima. Enciklike nose

ime po početnim riječima teksta, a redovito su pisane latinski, npr.: *Pcem in teris, Centesimus annus*.

EUHARISTIJA

Euharistija je žrtva novoga saveza – sveta misa – koju je Isus ustanovio na posljednjoj večeri sa svojim učenicima kada je nad kruhom izgovorio one otajstvene riječi: «Uzmite i jedite ovo je tijelo moje koje će se za vas predati. Ovo je krv moja koja će se za vas proliti.»

EUTANAZIJA

Eutanazija je ublažavanje nepodnošljivih bolova zbog bolesti od koje čovjek umire. Liječnik smije ublažavati bolove i smrt, ali ne i skratiti život ili ubrzati smrt. Namjerno ići za skraćivanjem života teškog bolesnika zbog njegovih muka ili ubrzati njegovu smrt bila bi izravna eutanazija i zato moralno nedopustiva. Izravna eutanazija je ubojstvo bolesna čovjeka.

EVANDELJE

Riječ evanđelje dolazi od grčke riječi i znači «radosna vijest», «dobra vijest», «blaga vijest» a odnosi se na Isusove riječi i djela: «sve što je Isus činio i učio». Dakle, jedno je evanđelje koje su prenijeli evanđelisti Matej, Marko, Luka i Ivan.

EVANGELIK

Evangelik je pripadnik evangeličke crkve. Danas se uglavnom tako nazivaju protestanti pa se tako crkve zovu: Evangelička luteranska crkva ili Evangelička reformirana crkva.

EVOLUCIJA

Po Općem religijskom riječniku, 'evolucija je postupni nastanak složenih anorganskih, organskih, društvenih i duhovnih oblika iz preddhodnih i jednostavnijih; u užem smislu, razvoj viših vrsta iz nižih'.

Kršćanstvo nema ništa protiv tog učenja, ako se prihvaća da je Bog početak i stvoritelj svega, pa i zakona po kojima se događa evolucijski razvoj. Po tome bi kraj evolucio bio u vječnom životu i u zajedništvu s Bogom.

FANATIZAM

Fanatizam je slijepa i strastvena odanost nekom čovjeku, političkoj ili vjerskoj osobi, nekom pokretu ili ideji kao npr. komunizmu, što smo ga svi dobro osjećali. Svaki je fanatizam nesnošljiv i neprijateljski raspoložen prema onima koji drukčije misle.

FARIZEJI

Najutjecajnija židovska politička i religiozna stranka ili sljedba, rigorozni čuvari židovskih običaja i Mojsijeva zakona. Zbog njihove uskogrudnosti i nedosljednosti Isus im je znao uputiti oštre riječi.

FARIZEIZAM

Farizeizam je način ponašanja ili čak stil života, kada se netko pretvara te jedno govori, a drugo radi.

FILANTROP

Za nekoga tko je čovjekoljubac, tko voli ljude i tko je uvijek spreman drugome pomoći i žrtvovati se za bližnjega kažemo da je filantrop.

FIRMA

Dolazi od latinske riječi *firmare*, a znači utvrditi, učvrstiti, potvrditi. *Vidi potvrda*

FRANJEVCI

Franjevci su redovnici koje je osnovao sveti Franjo Asiški. Red sv. Franje je potvrđen 1209. Zbog unutarnjih nesporazuma oko strogosti opsluživanja redovničkog života nastale su tri zasebna reda: mala braća (opsevanti), konventualci, kapucini. Poslije nastaju i Trećoredci. Svi oni nastoje slijediti duh i karizmu sv. Franje.

FUNDAMENTALIZAM

Fundamentalizam je radikalno pozivanje na osnove, temelje, izvore, religioznog učenja. Njih se doslovno shvaća i insistira na doslovnom, tradicionalnom tumačenju. Danas je poznat islamski fundamentalizam.

FEMINIZAM

Feminizam je pokret žena za njihovu ravnopravnost u društvu.

GENEZA

Geneza prva knjiga u Starom zavjetu – Knjiga postanka, koja na svojevrsan način opisuje postanak svijeta. Sadrži objavljenu istinu, da je Bog sve stvorio, a ne kako je što nastalo. Tu je istina o postanku čovjeka: Bog ga je stvorio na svoju sliku, sebi slična.

GLAGOLJICA

Glagoljica je staro pismo što ga je sredinom IX. st. vjerojatno složio sv. Ćiril. Kako bi lakše djelovao među slavenskim narodima, nije upotrijebio ni latinsko ni grčko pismo već je za staroslavenski jezik sastavio posebno pismo, danas poznato kao glagoljica.

GLOBALIZACIJA

Globalizacija kao izraz dolazi od francuske riječi *global* a znači: cjelokupan, ukupan, sveukupan. Danas to više nije tako jednostavna riječ jer je postala izraz za jedan novi pogled na svijet u komu sve postaje globalno, unificirano, svijet u kojem neće biti razlika. Nešto slično je htio i komunizam. Da li je to neka nova materijalistička ideologija? Ili možda stara ideologija u novoj ambalaži?

GRIJEH

Grieh je kidanje veze s Bogom. Griehom se čovjek izobličuje, narušava svoju sličnost s Bogom. Kršenje Božjih zapovijedi ili moralnih normi, pokazuje kako je i u kolikoj je mjeri čovjek pokidao svoje veze s Bogom.

HABIT

Habit je odjeća ili haljina koju nose redovnici i redovnice. Već sam habit ili redovnička haljina pokazuje o kojim je redovnicima riječ. Tako npr. dominikanci imaju bijeli habit, franjevci (mala braća) kafene boje, franjevci konventualci crne boje...

HEDONIZAM

Hedonizam je etički pravac ili stil života kada je čovjeku stalo samo do materijalnih naslada i užitaka.

HEREZA

Učenje koje je suprotno službenom učenju Crkve. Dosljedno tome heretikom se naziva onoga tko tako javno nastupa.

HIJERARHIJA

Stupnjevanje po vlasti, časti, dostojanstvu itd. U Crkvi tako imamo hijerarhiju i hijerarhijsko uređenje Crkve: Papa, kardinali, nadbiskupi, biskupi.

HODOČAŠĆE

Putovanje ili pješaćenje u neko sveto mjesto. Obično se obavlja: iz pobožnosti, za pokoru, za neku posebnu milost ili kao zahvala za primljene milosti.

HOSTIJA

Od pšeničnog brašna pečeni kruh koji se u svetoj misi posvećuje i snagom posvećenja postaje tijelo uskrslog Krista.

HUMANIZAM

Humanizam je svjetonazor u kojem je čovjek mjerilo svih vrijednosti. Kroz povijest je imao različite preinake. Tako danas razlikujemo: *antički h.*, *srednjovjekovni h.*, *prosvjetiteljski h.*, *znanstveni h.* koji stoji na stanovištu da se u traženju sreće čovjek mora osloniti na samoga sebe. Da to ostvari treba upotrijebiti sve svoje sposobnosti i sva raspoloživa sredstva.

Tu je još i *ateistički humanizam* koji uzdižući čovjeka odbacuje sve nadnaravno. **Kršćanski humanizam** nastoji uskladiti naravno i nadnaravno, ljudsko i božansko. On uzima sve ono što je u raznim humanizmima pozitivno i unosi nadnaravnu dimenziju bez koje nema pravog i istinskog humanizma.

IDEALIZAM

Idealizam je jedan smjer u filozofiji i jedan pogled na svijet kojemu je duhovna stvarnost primarna.

Jedan pogled na svijet koji se sastoji u tome da se sve podredi nekom idealu, jednom idealnom svjetonazoru ili čistom besprijekornom stilu života.

IDOL

Obično neki kip ili neki predmeti koji predstavljaju višu silu. Često i sami takvi predmeti postanu predmeti obožavanja. Idol nekomu može postati i neka poznata osoba: politički vođa, filmska zvijezda itd.

IDOLOLATRIJA

Iskazivanje kulta, štovanja prema idolu - predmetu ili osobi.

IKONA

Slike istočnog kršćanstva, bizantinsko slikarstvo, prikazuje uglavnom likove Marije, Isusa, apostola, evanđelista, svetaca i proroka. Slike su rađene posebnom tehnikom najčešće na drvu sa zlatnom pozadinom.

IKONOSTAS

Ikonostas je pregrada koja, u pravoslavnim crkvama, dijeli svetište od prostora za vjernike. Obično je izrađena od drva i ukrašena ikonama.

IMENDAN

Imendan je dan kada čovjek vjernik slavi svog nebeskog zaštitnika tj. sveca čije ime nosi, a koji se toga dana slavi u Crkvi. Imendani su se prije češće slavili nego rođendani, a djeci su se davala svetačka imena da im oni budu zaštitnici i uzori u životu.

INDIFERENTIZAM

Indiferentizam znači ravnodušnost prema religiji, posebno prema religijskoj praksi, ili pak potpunu odsutnost svakog osjećaja za religiozno, uopće ga ne zanima ono što je religiozno.

INDIVIDUALIZAM

Individualizam je stav ili stil života onoga kojemu je najviše stalo, ili čak jedino stalo, do njegovih osobnih interesa i koji pri tome zanemaruje zajedničke potrebe i interese zajednice.

INSPIRACIJA – vidi nadahnuće

ISPOVIJED ili pomirenje

Ispovijed je sakrament u kojem nam Bog po svećeniku oprašta grijeh. Čovjek prije ispovijedi ispituje sebe i svoju savjest što je sve sagriješio, kaje se za svoje grijeh i stvara odluku da će nastojati više to ne činiti. Nakon toga pred svećenikom ispovijeda svoje grijeh i prima odrešenje.

ISPOVJEDAONICA

Ispovjedaonica je posebno uređen prostor u crkvi u kojem vjernici pred svećenikom ispovijedaju svoje grijeh.

ISUSOVCI

Katolički red – (redovnici) što ga je osnovao Ignacije Lojolski. Zovu se još i Družba Isusova. Nemaju posebno redovničko odijelo već uobičajen talar kao kod biskupijskih svećenika.

JAHVE

Jahve je glavno Božje ime u Bibliji, a znači onaj koji jest, koji naprosto jest – vječni.

JEHOVCI (Svjedoci Jehove)

JEZUITI (Vidi – Isusovci)

JUDAIZAM (vidi židovstvo)

JURISDIKCIJA U katoličkoj Crkvi jurisdikcija je vlast vođenja i upravljanja crkvenom zajednicom. Tako svaki svećenik mora imati jurisdikciju biskupa za upravljanje jednom župnom zajednicom.

JUTARNJA

Jutarnja molitva je dio časoslova koji se moli u Katoličkoj crkvi.

KABA

Kaba je glavno islamsko svetište u Meki. To je kockasta građevina u koju je ugrađen Crni kamen. Muslimani se okreću prema Kabi kada obavljaju svoje molitve.

KADIONICA

Kadionica je od kovine izrađena posuda s izdignutim šupljikavim poklopcem. Služi pri kađenju kod bogoslužja. U posudu se stavi žar na koji se pospe tamjan i zatim se vrši kađenje.

KALEŽ

Dio crkvenog posuđa za službu Božju. Obično je to od plemenitog metala ukrašena čaša u kojoj svećenik prinosi vino kao žrtveni dar kod svete mise.

KAPELAN

Kapelan je svećenik koji je dodijeljen župniku kao pomoćnik, ili mu je povjerena služba dušobrižnika u bolnici, vojarni ili služba duhovnika u nekoj zajednici časnih sestara.

KAPUCINI

Kapucini su franjevački reformirani red. Nastojali su živjeti strogo po uzoru na sv. Franju. Njihovo službeno ime je Red manje braće kapucina. Odijelo je kao i kod Reda manje braće, tj. smeđe boje i s dosta dužim kapucom.

KARDINAL

Poslije pape kardinal je najuglednija osoba u Katoličkoj crkvi. Kardinal je član kardinalskog zbora. Kardinale imenuje sam papa. Oni biraju papu i njegovi su savjetnici. Neki su nastanjeni u Rimu, a većina ih upravlja svojim biskupijama.

KARIZMA

Božji dar kojim Bog obdaruje pojedinu osobu. U katoličkoj Crkvi ima više takvih osoba kao npr. sv. Antun Pustinjak, sv. Dominik, sv. Franjo Asiški i mnogi drugi.

KARIZMATIK

Karizmatik je osoba koja je primila posebne Božje darove.

KARIZMATSKI POKRET

Karizmatiski pokret je duhovni pokret. Zagovara i njeguje duhovne darove koji su se manifestirali u prvoj Crkvi kao dar: jezika, liječenja... Karizmatiski pokret u Katoličkoj crkvi danas biva sve prisutniji i masovniji.

KARMELIĆANI

Karmelićani su redovnici, monaški red, koji je na Karmelu utemeljio Bethold Kalabrijski po uzoru na pustinjake. Posebno su se posvetili molitvi i kontemplaciji te štovanju Bl. Dj. Marije. Uz redovnike karmelićane postoji i ženski Red redovnica - karmelićanke.

KATAKOMBE

Katakombe su ranokršćanske podzemne grobnice. To su uski i dugi hodnici sa ponekim proširenjima za obavljanje pogreba i drugih obreda.

KATEDRALA

Katedrala je stolna, biskupska crkva. Obično je to najistaknutija crkva jednoga grada. Obilježava je i biskupska stolica ili katedra.

KATEKIZAM

Katekizam je knjiga za pouku vjernika. Obrađuje glavne isitne i sadržaje kršćanske vjere. Danas postoje razni katekizmi za sve uzraste vjernika, od onog najjednostavnijeg za malu djecu do onih najpoznatijih, za odrasle: *Novi katekizam i Katekizam katoličke crkve*.

KATEKUMEN

Katekumen je osoba koja se priprema za primanje sakramenata kršćanske inicijacije.

KATEKUMENAT

Katekumenat je vrijeme pripreme za sakramente kršćanske inicijacije (krštenje, potvrda, euharistija). S vremenom je, u pastoralnom djelovanju, skoro sasvim iščeznuo. Obnovljen je nakon Drugoga vatikanskog koncila.

KATOLIK

Katolik je sljedbenik Katoličke crkve. Prema obredu i crkvenoj tradiciji dijele se na katolike zapadnog obreda – rimokatolike i katolike istočnog obreda – grkokatolike.

KLAUSTAR

Klaustar je unutrašnje samostansko dvorište. Obično je sa sve četiri strane nadsvođeno sa nadsvođenim trjemovima na stupovima. U središtu se obično nalazi bunar ili cisterna i vrt s ukrasnim biljem i cvijećem.

KLAUZURA

Klauzura je dio samostana određen za redovnike. U te prostore zabranjen je ulaz osobama drugog spola. Osim ove postoji i stroga (papinska klauzura) za neke redovnice koje čitav život žive zatvorene u samostanu.

KLER

Kler je duhovni stalež kojemu pripadaju biskupi, svećenici i đakoni. Danas se klerikom postaje primanjem reda đakonata. Klerik može biti samo muška osoba. Kler se dijeli na svjetovni (biskupski svećenici) i redovnički (različite vrste redovnika ili fratara).

KONCIL

Koncil je crkveni sabor biskupa i teologa. Na koncilu se obično raspravlja o aktualnim problemima crkvenog nauka i discipline.

KONKLAVE

Okupljeni kardinali radi biranja novog pape. Konklave počinje deseti dan nakon Papine smrti. Kardinali glasuju sve dok jedan od kandidata ne dobije 2/3 glasova. Bijeli dim iz dimnjaka je znak da je novi Papa izabran.

KONKORDAT

Konkordat je ugovor između Svete stolice i neke države kojim se uređuju odnosi između Crkve i države.

KONVENTUALCI

Konventualci su ogranak Franjevačkog reda. Franjevački se red uslijed rasprava oko nasljedovanja sv. Franje, posebno oko siromaštva, podijelio u tri redovničke zajednice. Konventualci su slijedili blaže propise o siromaštvu. Zadržali sva glavna svetišta franjevac. U Hrvatskoj imaju jednu provinciju.

KORIZMA

Korizma je vrijeme u crkvenoj godini koje prethodi Uskrsu. Traje pet tjedana, odnosno 40 dana. To je vrijeme pokore i duhovne sabranosti tj. vrijeme pripreme za blagdan Uskrsa.

KRIPTA

Prostorija i kapela ispod glavnog oltara. Kod nekih crkava kripta je velikih dimenzija pa služi i za bogoslužje.

KRIŽ

Za sve kršćane križ je simbol i znak Božje ljubavi prema nama. Koliko nas je samo Bog ljubio kada ni Sina svoga nije poštedio nego ga je za sve nas žrtvovao. Zato, bio on ovakav ili onakav, samo ako je kršćanski, treba ga poštivati kao znak po kojem smo spašeni i oslobođeni, jer je Krist na njemu položio svoj život za naše opravdanje.

KRIŽNI PUT

Križni put je u Katoličkoj crkvi posebna pobožnost u kojoj se kroz 14 postaja razmatra muka Kristova. Pobožnost križnog puta u današnjem obliku uveli su franjevci za vrijeme križarskih ratova. Pobožnost se ubrzo raširila po cijelom svijetu. I danas se pobožnost križnoga puta rado obavlja, posebno kroz korizmu.

KRSTIONICA

Krstionica je mjesto ili crkveni prostor u kojem se slavi sakrament krsta.

KRŠTENJE

Krštenje je u Katoličkoj i Pravoslavnoj crkvi jedan od 7 svetih sakramenata. Krštenje kao sakrament imaju i anglikanci i protestanti. U Katoličkoj crkvi danas krštenje obično obavlja polijevanjem vodom po glavi krštenika uz riječi krštenja: N. Ja te krstim u Ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Krštenje redovito obavlja svećenik, a u hitnim slučajevima, u slučajevima smrtne opasnosti, i svaki vjernik.

KRUNICA

Posebno draga molitva katoličkim vjernicima u kojoj se razmatra život Isusov kroz: radosna, žalosna i slavna otajstva. Nastanak molitve svete krunice ili ružarija pripisuje se svetom Dominiku. Zato je Dominikanski red posebno njeguje, propagira i širi. Sv. otac papa Ivan Pavao 2. u najnovije vrijeme uveo je novu pedeseticu: Otajstvo svjetla.

KUM

Kum ili kuma su uzori vjere i vjerskog života kod sakramenta krštenja i potvrde. Nažalost pomalo se izgubio taj prvotni smisao kumstva tj. da svojim primjerom i riječju potiče svoje kumče na dosljedan život po vjeri.

KURAN

Kuran je sveta knjiga muslimana. Po islamskom učenju sadrži Božju objavu Muhamedu posredstvom meleka Džibraila.

KURBAN

Kurban znači - krvna žrtva. U islamu je to obred klanja žrtvenih životinja. Žrtvuju devu, govedo, ovcu ili kozu. Žrtvovanjem životinja završava ramazanski post.

KUŠNJA

Vanjska prigoda pred kojom se čovjek nađe u dilemi učiniti ili ne učiniti nešto. Kušnje uvijek uvjetuju čovjekovu slobodnu odluku već prema tome koliko je kušnja jaka. Pozitivna strana kušnje je u tome što u njoj čovjek može vježbati svoju volju u odbacivanju zla i prihvaćanju dobra.

LAIK

U kršćanstvu laik je vjernik koji nije svećenik, koji ne pripada kleru. Poslije Drugog vatikanskog koncila laici sve više djeluju u poslanju i apostolatu Crkve.

LEGALIZAM

Pretjerano uvažavanje zakona, kao da je zakon sam sebi svrha. U Isusovo vrijeme takvo shvaćanje zakona bilo je posebno izraženo kod farizeja.

LEGENDA

Najčešće su se legende pričale o nekim svecima. Uz povijesne crte iz njihova životopisa često su se dodavale nadnaravne, čak i nevjerovatne crte i crtice.

LIBERALIZAM

Liberalizam je pokret i učenje. Ističe individualnu slobodu, slobodu svjetonazora i laicizaciju društva. U svom svjetonazoru, odnosom prema religiji, liberalizam je došao do antiklerikalizma i antireligioznosti. Zbog toga je naišao na oporbu kršćanskih crkava i osude sa strane Katoličke crkve.

LITANIJE

Litanije su molitve zazivnog karaktera. Zazive izgovara predmolitelj ili ih pjeva zbor, a zajednica na njih odgovara.

LITURGIJA

U kršćanstvu, javni i službeno odobreni bogoslužni čini; kršćansko bogoslužje. U katolicizmu obuhvaća euharistiju i primanje sakramenata, zatim liturgiju riječi, liturgiju časova. U istočnom kršćanstvu liturgija označuje samo euharistiju.

LUTHER

Luther (1483-1546) osnivač je protestantizma u Njemačkoj i jedan od vođa reformacije. Bio je redovnik augustinskog reda i profesor u Wittenbergu, gdje je javno izvjesio svojih 95 teza. Suđeno mu je u Rimu zbog krivovjerja i 1521. ekskomuniciran (isključen) iz Crkve.

MADONA

Jedan od talijanskih naziva za Bl. Dj Mariju posebno u slikarstvu (Madona s djetetom).

MAGIJA

Vjervanje u postojanje natprirodnih sila na koje čovjek može utjecati raznim čarima i obredima za postizanje određenih dobrih ili štetnih ciljeva.

MANA

Hrana kojom su se Izraelci, nakon izlaska iz Egipta, hranili kroz 40 godina života u pustinji.

MATERIJALIST

Materijalist je čovjek kojemu nije stalo do duhovnih i moralnih vrijednosti, a odviše je zaokupljen gomilanjem materijalnih dobara.

MATERIJALIZAM

Materijalizam je filozofsko materijalistički pogled na svijet i čovjeka, nijeće postojanje duše i njenu besmrtnost te ga se redovito povezuje s ateizmom.

METROPOLIJA

Metropolija je crkvena pokrajina koja obuhvaća nekoliko biskupija.

METROPOLIT

Metropolit je biskup koji je na čelu jedne metropolije.

MILOST

Pod kršćanskim pojmom milosti podrazumijeva se nadnaravni dar ili darovi što ih Bog dobrohotno udjeljuje ljudima bez njihovih zasluga.

MILOSTINJA

Milostinja je dobrohotan ili dobrovoljan dar što ga čovjek daje bližnjemu u njegovoj potrebi. Milostinja je i sakupljanje novčanih priloga u crkvi za vrijeme mise.

MINISTRANT

Ministrant je svećenikov poslužitelj u bogoslužju. Obično tu službu vrše mladi, a danas ponegdje i odrasli ljudi.

MISA

Sveta misa ili euharistijsko slavlje je glavni obred kršćanske liturgije. Ona je posadašnjenje Isusove posljednje večere i njegove smrti na križu, ali na nekrvni način. Dva su glavna dijela svete mise: služba riječi (čitanja, homilija i molitva vjernika) i služba žrtve.

MISAL

U katoličkoj liturgiji misal je knjiga u kojoj su sabrani svi tekstovi (osim čitanja) koji se upotrebljavaju u misnom slavlju.

MISIJE

Naviještanje Radosne vijest, Evanđelja, onima do kojih ono još nije doprlo. Takvo navještanje prate i mnoge karitativne djelatnosti. Misijama se zove posebna duhovna obnova župne zajednice koje obično traju po tjedan dana.

MISIONAR

Misionar je osoba, obično svećenik, kojega je crkvena vlast opunomoćila propovijedati onima koji još nisu poznali kršćanstvo.

MISNICA

Misnica je dio svećeničkog ruha koje svećenik za vrijeme mise nosi iznad duge bijele haljine (albe).

MISTERIJ (Vidi – otajstvo)

MITRA

Papa, biskupi i kardinali nose na glavi mitru kao znak njihova dostojanstva i vlasti. Trokutastog je oblika i ukrašena raznim simbolima, a otraga su dvije vrpce.

MODERNIZAM

Modernizmom je nazvan pokušaj usklađivanja crkvene nauke i života Crkve sa zahtjevima modernog vremena.

MOLITVA

U svim religijama molitva je izraz poštovanja ili prošnje upućene nekome ili nečemu svetome i božanskome. Postoje različite vrste i različiti stilovi molitvasva.

MOLITVENIK

Molitvenik je manja knjiga ili knjižica koja sadrži različite molitve za privatnu upotrebu vjernika. Obično se u njima donose i misni obrasci za praćenje svete mise.

MOLITVENA GRUPA

Grupa ljudi koji se tjedno sastaju i zajedno mole zove se molitvena grupa. U novije vrijeme takvih je grupa sve više. Obično ih vodi neki svećenik.

MONAH

Istočno kršćanski redovnik koji se posvetio asketskom i kontemplativnom životu. Isti se naziv upotrebljava za katoličkog redovnika kontemplativnih redova (benediktinci, trapisti, kartuzijanci...).

MONOTEIZAM

Monoteizam je vjera u jednog Boga koji je osobno biće i različit od svijeta.

MORMONI

Mormoni su članovi sekte koja sebe naziva Crkva Isusa Krista svetaca posljednjeg dana. Njihovo učenje sadržano je u Mormonskoj svetoj knjizi (*Book of Mormon*).

MUHAMED

Muhamed (570-630) utemeljitelj je islama. Iza sebe nije ostavio nikakvih pisanih tekstova. Sveta knjiga Kuran sadrži zapise koji su prikupljeni od njegovih učenika. Muhamed je za muslimane Božji poslanik kojemu je prenesena Božja objava sadržana u Kuranu.

MUSLIMANI

Muslimani su sljedbenici islama. Dije se na sunite i šijite.

NADAHNUĆE

Nadahnuće je crkveno učenje po kojem je Biblija Božje djelo, nastalo tako što je Duh Sveti utjecao na svetog pisca i vodio ga u njegovu pisanju da piše ono što Bog želi saopćiti svom narodu. Nadahnuće ne isključuje čovjeka i njegovu ulogu autora Biblije, ali naglašava prvenstvo Božjeg autorstva.

NADBISKUP

Nadbiskup, redovito je to biskup koji upravlja jednom crkvenom pokrajinom ili metropolijom.

NADBISKUPIJA

Nadbiskupija, redovito je to crkvena pokrajina u čijem je sastavu više biskupija. Na čelu joj je nadbiskup. To može biti i samo jedna biskupija koja je izravno podvrgnuta Svetoj stolici, kao kod nas Zadarska nadbiskupija.

NEMRS

Nemrs je suzdržavanje od mesa i mesnih proizvoda.

NOVICIJAT

U katoličkim redovima i kongregacijama novicijat je vrijeme kušnje koju svaki kandidat provodi u molitvi i upoznavanju duha dotičnog reda ili kongregacije. Novicijatom se zove samostan ili dio samostana gdje žive novaci.

NOVAK ili novakinja

Muške ili ženske osobe koje provode vrijeme kušnje u novicijatu pripremajući se za redovnički život.

NUNCIJ

Nuncij je stalni papinski diplomatski izaslanik koji je u rangu veleposlanika.

NUNCIJATURA

Službeni uredi u kojima djeluje nuncij i njegovo osoblje.

OBJAVA

«Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno u ove dane, progovori nama u Sinu» (Heb 11-2). Darovavši nam svoga Sina, koji je njegova jedina i konačna riječ, Bog nam je odjednom jedinom riječju rekao sve (...) Što je naime jednom djelomično govorio prorocima, to nam je sve rekao u svom Sinu. (...) Stoga tko bi htio Boga još ispitivati ili iskati od njega viđenja i objave, ne samo da ne bi činio gluposti, nego bi Boga vrijeđao, jer ne bi svoj pogled upravio na Krista jedinoga nego bi izvan njega tražio još kakve stvari i novine. (sv. Ivan od Križa).

Premda je objava dovršena, ipak nije sva potpuno izrečena; na kršćanskoj je vjeri da potpuno kroz povijest dosegne sav domašaj objave.

Tijekom stoljeća bilo je takozvanih privatnih objava. Neke od njih je priznao crkveni autoritet. Uza sve to takve privatne objave ne spadaju u objavu Božju koja je polog vjere i čovjek vjernik ih ne mora prihvatiti kao objavu. (Vidi Katekizam Kat. Crkve, br. 65-93).

OKULTIZAM

Okultizam je skupni naziv za tzv. «tajne nauke» za razne doktrine i djelatnosti koje se zasnivaju na vjerovanju u natprirodne, tajanstvene sile u prirodi i u čovjeku (Enciklopedija Leksikografskog zavoda).

OLTAR

Oltar znači žrtvenik. U kršćanstvu je to stol, bilo od drva ili kakvog drugog čvrstog materijala, na kojem se slavi euharistija (sv. misa). Kroz povijest se žrtvenik-stol oblikovao u raznim oblicima zadržavši uvijek znak stola-žrtvenika.

OTAJSTVO

Otajstvo znači tajna, nije obična tajna koja se ipak, naporom ljudskog razuma, može otkriti. Otajstvo ili misterij je tajna koja se ljudskim razumom ne može dokučiti. Tako u kršćanstvu govorimo o vjerskim tajnama ili misterijima: utjelovljenje, smrt, uskrsnuće, otkupljenje, sakramenti i dr.

OTKRIVENJE (vidi Apokalipsa)

OTKUPLJENJE

U kršćanstvu otkupljenje znači oslobođenje čovjeka od grijeha i smrti i ponovno uspostavljenje zajedništva s Bogom. Krist nam je to ishodio svojim posredovanjem, svojom mukom i smrću na križu.

PAKAO

Stanje poslije smrti onih koji umiru u teškom, smrtnom grijehu, tj. u stanju prekida zajedništva s Bogom. Svijest da je svojim grješnim životom svjesno prekinuo vezu s Bogom i živio životom koji ga nije mogao dovesti u zajedništvo s Bogom i u Božje kraljevstvo, ta svijest i takvo promašeno stanje pravi je pakao.

PANTEIZAM

Panteizam je vjerovanje da je sva stvarnost božanska, da je Bog i svijet jedno te isto, a ne dvije različite stvarnosti.

PAPA

Papom nazivamo rimskog biskupa, tj. vrhovnog poglavara Katoličke crkve, Kristova namjensika na zemlji i nasljednika apostola Petra. Riječ papa znači otac. Rimskog biskupa, tj. papu oslovljavamo sa sveti otac papa.

PAPAMOBIL

Papamobil je posebno izrađen automobil koji služi svetom ocu papi najčešće kod velikih svečanosti prigodom Papinih posjeta raznim državama.

PARABOLA (Vidi prispodoba)

PASTOR

Pastor je u protestantizmu uobičajeni naziv za župnika.

PATRON (Vidi zaštitnik)

POKAJANJE

Pokajanje je čovjekovo žaljenje zbog počinjena grijeha, tj. zbog uvreda nanesenih Bogu i bližnjemu. Kod pripreme za ispovijed, nakon ispita savjesti, čovjek treba kod sebe probuditi čin kajanja za počinjene grijeha.

POKAZNICA/ MONSTRANCA

Pokaznica je jedan od predmeta u katoličkoj liturgiji koji služi za izlaganje presvetog oltarskog sakramenta. Pred izloženim svetim otajstvom vjernici mole i meditiraju. Pokaznica je izrađena tako da na postolju ima prostor za hostiju u obliku vijenaca, od vrijednih ili dragocjenih metala. Obično je umjetnički oblikovana.

POKORA

U svakodnevnom govoru pokorom se nazivaju razna trpljenja ili patnje koje čovjeka zadese i koje čovjek prihvaća i podnosi ili sam izabere neko odricanje zbog okajavanja svojih grijeha. U ispovijedi svećenik pokorniku odredi izmoliti neku molitvu ili učiniti neko dobro djelo kao pokoru za počinjene grijeha.

Ispovijed kao – pokorničko slavlje, poseban je način pripreme za dobru ispovijed.

POLIGAMIJA

Poligamija ili mnogoženstvo jest brak jednog muškarca sa više žena istovremeno.

POLIPTIH

Poliptih je slika sastavljena od više dijelova s različitim prizorima uglavnom iz Isusova života i života svetaca. Glavni lik je uvijek u sredini poliptiha, na glavnoj plohi.

POLITEIZAM

Politeizam ili mnogoboštvo, kao što to sama riječ kaže, jest vjera ili vjerovanje u više bogova. U politeizmu je redovita i hijerarhija bogova, tj. od glavnoga prema nižim bogovima.

PONTIFIKAL

Pontifikal je svečana misa koju predvodi biskup sa svim biskupskim ornatom i uz asistenciju svećenika i đakona. Tako svečano euharistijsko slavlje zove se pontifikalna sveta misa.

PONTIFIKAT

Pontifikat je vrijeme vladanja jednog pape od njegova izbora do smrti. Isto tako pontifikatom nazivamo čast i službu pape.

POP

U Dalmaciji pop je familijarni naziv za svjetovnog svećenika (tj. za svećenika koji nije redovnik).

PORTAL

Portal je u graditeljstvu glavni ulaz u palaču, dvor, kazalište, crkvu... Obično je raskošno umjetnički izveden.

POSLANICA

Poslanica je u Svetom pismu pismo koje je jedan apostol pisao svojoj zajednici vjernika, cijeloj Crkvi ili pak pojedincu. Dio takve poslanice redovito se čita i u misi. Pismo ili pismeni akt Svete stolice i biskupa također se naziva Poslanica.

POST

Post je povremeno suzdržavanje od hrane i pića iz religioznih razloga.

POTOP

Sveopća katastrofalna poplava. Osim u Bibliji opći potop poznaju i neke druge religije. Opisan je u njihovim mitovima. Najsličniji općem potopu iz Biblije je onaj u Epu o Gilgamešu. U biblijskom opisu unesen je moralni razlog katastrofe i izbaviteljska Božja intervencija.

POTVRDA ili KRIZMA

Potvrda je jedan od sedam sakramenata. Vidljivi znakovi sakramenta potvrde su polaganje biskupovih ruku i mazanje krizmenim uljem. Nevidljivi Božji darovi su darovi Duha Svetoga. Potvrda utiskuje u dušu potvrđenika neizbrisivi biljeg. Zato se potvrda prima samo jednom u životu. Redovito je dijeli biskup, a može i svećenik ako ga biskup za to delegira.

POVEČERJE

Povečerje je zadnja molitva časoslova prije noćnog počinka..

PRAVOSLAVLJE

Sama riječ pravoslavlje znači pravovjerje što je opreka krivovjerju. Istočna, pravoslavna crkva je uzela sebi taj naziv hoteći tako naglasiti ispravnost svog učenja. Odvojila se od katolicizma 1054. (veliki istočni raskol). Od vjerskih istina ili dogmi prihvaća samo one koje su definirane na prvih sedam ekumenskih koncila. Zato ne prizna Papin primat i nezabludivost Pape. Isto tako nema dogme o Bezgrješnom začecu i Marijinu uznesenju na nebo.

PRIČEST

Pričest je u kršćanskoj liturgiji dio euharistije, dio mise, u kojoj svećenik i vjernici blaguju posvećeni kruh i vino, odnosno primaju tijelo uskrslog Krista pod prilikama kruha i vina.

PRISPODOBA

Prispodoba ili parabola je u Bibliji kratka poučna priča uzeta iz životne stvarnosti, ali ima religiozno i moralno značenje. Poznate su biblijske prispodobе: o sijaču, o sjemenu koje samo raste, o gorušičnu zrnju itd.

PROCESIJA

Procesija je svečani ophod obično s likom nekoga sveca povezano s njegovim blagdanom i njemu u čast. Procesije su redovito praćene molitvom i pjevanjem.

PROPOVIJED

Naviještanje vjerskih istina i tumačenje biblijski tekstova koji se čitaju za vrijeme mise.

PROPOVJEDAONICA

Povišeno mjesto u crkvi odakle propovjednik propovijeda da bi ga ljudi bolje vidjeli i čuli. Često je umjetnički oblikovana i ukrašena likovima evanđelista i svetaca. U novije vrijeme klasična propovjedaonica više ne služi nekadašnjoj svrsi. Po crkvama su ostale samo one koje imaju umjetničku vrijednost.

PROPOVJEDNIK

Osoba, svećenik koji iznosi ili propovijeda Kristovu nauku i nauku Crkve.

PROTESTANTIZAM

Protestantizam dolazi od riječi protestirati, što znači prosvjedovati, protiviti se. Protestantizam je uz katolicizam i pravoslavlje najbrojnija kršćanska konfesija. Unutar protestantizma postoji više crkava i mnogo sekta.

PROVIDNOST

Pod providnošću se podrazumijeva Božja briga i skrb o svim stvorenjima, posebno o čovjeku. Među istinama kršćanske vjere je i istina da je Bog sve stvorio, sve uzdržava i svime upravlja.

PROVINCIJA

Redovnička zajednica sastavljena od tri ili više prioralnih (većih) samostana, koja unutar jednoga reda djeluje samostalno s provincijalom na čelu. Kod nas su poznate franjevačke provincije, Hrvatska dominikanska provincija i druge.

PROVINCIJAL

Poglavar jedne redovničke provincije.

PSALAMI

Psalmi su starozavjetna zbirka od 150 psalama. Pripisuju se kralju Davidu. Svećenici, redovnici i redovnice svakog dana mole ili pjevaju psalme kao svoju redovitu molitvu u koru.

RAMAZAN

Ramazan je deveti mjesec islamskog kalendara i mjesec obveznog posta.

REDOVNICA (časna sestra)

Redovnica je ženska osoba koja se u jednom redu ili nekoj kongregaciji polaganjem triju zavjeta (poslušnosti, siromaštva i čistoće) posvetila duhovnom kontemplativnom ili molitveno-aktivnom životu.

REDOVNIK ili fratar

Redovnik ili fratar je muška osoba koja se posvetila Bogu u nekoj redovničkoj zajednici ili redu polaganjem triju zavjeta: poslušnosti, siromaštva i čistoće. Žive u zajednicama u samostanima. Ne posjeduju privatno vlasništvo, a sve što svojim radom dobiju pripada zajednici.

REFORMACIJA

Reformacija znači preobrazba, obnova. Reformacija je vjerski pokret započet s Martinom Lutherom (1517-1564). Nažalost Luther sa svojom naukom i pozivom na reformu nije ostao unutar Crkve već je došao u sukob s njenim učenjem i disciplinom. Sve je rezultiralo raskolom u zapadnoj Crkvi.

REINKARNACIJA

Reinkarnacije znači ponovno utjelovljenje, tj vjerovanje da se duša nakon smrti ponovno rađa i živi u drugom tijelu.

RELIKVIJAR

Relikvijar je spremnik u kojem se obično čuvaju posmrtni ostaci svetaca. Mnogi takvi relikvijari su umjetnički ukrašeni i visoke umjetničke vrijednosti.

RELIKVIJE

Relikvije su dio tijela ili odjeće svetaca. Vjernici štuju takve relikvije. One ih podsjećaju na svetački lik, na dotičnog sveca kome se mole za njegovo posredovanje, zaštitu i pomoć.

92

REVERENDA (Vidi - talar)

SABOR

Sabor je skup katoličkih poglavara ili poglavara neke druge religijske zajednice. Sabor se saziva radi rješavanja dogmatskih, moralnih ili disciplinskih pitanja.

SAKRAMENTI

Sakramenti su vidljivi znakovi nevidljive Božje milosti. Osnovao ih je Isus Krist kao sredstva posvećenja vjernika. Svaki se sakrament sastoji od vidljivog znaka (riječi, gesta i stvar), nevidljive Božje milosti. Tako je kod krštenja vidljivi znak polijevanje vodom i izgovaranje riječi krštenja, a nevidljiva Božja milost jest opraštanje istočnog grijeha, nadnaravni Božji život po kojem postajemo Božja djeca i članovi Crkve Kristove.

SAKRISTIJA

Sakristija je prostorija uz bogoslužni prostor gdje se čuvaju liturgijski predmeti i odjeća za službu Božju.

SALEZIJANCI

Salezijanci su družba koja se u početku zvala Družba svetoga Franje Saleškoga, od 1946 zove Salezijanska družba sv. Ivana Boska. Glavno obilježje i karizma družbe je odgoj mladeži po školama, internatima, domovima, itd.

SAMOSTAN

Samostan je zgrada u kojoj žive redovnici ili redovnice.

SCIJENTOLOGIJA

Scijentologija je religijska sljedba koja je nastala u novije vrijeme. Osnovao ju je L. R. Hubbard 1954. u SAD-u. Slijedi nauku religija koje propovijedaju spasenje, posebno nauku Bude (osnivača Budizma).

SEDISVAKANCIJA

Sedisvakancija je vrijeme kada je smrću ili zbog nekog drugog razloga ostalo upražnjeno mjesto (stolica) pape ili nekog biskupa.

SEKTA

Sekta je sljedba ili manja grupa koja se svojim osebujnim nazorom i praksom odvojila od veće religijske zajednice. Sekte postoje u svim većim religijama.

SHIZMA - RASKOL

Shizma ili raskol je narušavanje crkvenog jedinstva, odvajanje neke partikularne crkve od sveopće Crkve.

SIMONIJA

Simonija je trgovina duhovnim dobrima (oprostima npr.) i kupovina crkvenih službi i položaja.

SINAGOGA

Sinagoga je židovska bogomolja u kojoj se okupljaju vjernici radi vjerskih obreda, molitve i obavljanja poslova važnih za život zajednice.

SINODA

Sinoda u širem smislu je svaki crkveni sabor (koncil npr.), u užem smislu mjesni i pokrajinski crkveni sabor.

SIROMAŠTVO

Siromaštvo u crkvenom smislu je jedan od tri zavjeta (evanđeoska savjeta ili zavjeti) koje polažu redovnici i redovnice.

SKEPTICIZAM

Skepticizam je učenje po kojem se sa sigurnošću ne može spoznati istina. Skepticizam je i sumnjičavost, nepovjerljivost i pretjerana kritičnost.

SPIRITIZAM

Spiritizam je vjerovanje da se s umrlima može uspostaviti kontakt i komunikacija pomoću različitih obrednih radnji. Obično se to izvodi na spiritističkim seansama i posredstvom medija. Sve kršćanske crkve osuđuju i odbacuju spiritizam.

SUBOTARI ili Adventisti

Subotari ili adventisti sedmoga dana je kršćanska sljedba ili sekta nastala u Americi nakon odvajanja od adventista, jer se predviđeni Kristov ponovni dolazak nije dogodio ni 1843. ni

1844. kao što su to adventisti očekivali. Svim adventistima zajedničko je vjerovanje u skori ponovni Kristov dolazak. Subotari sedmog dana zovu se tako jer svetkuju subotu umjesto nedjelje. Vrlo su aktivni u svojoj promidžbi: idu od kuće do kuće, od stana do stana te uporno raspačavaju i nude svoje časopise.

SVEĆENIK

Bogu posvećena osoba u određenom stupnju svećeničkog reda. Osoba posvećena i opuno-moćena od biskupa da naviješta Božju riječ, dijeli sakramente i vrši službu svete euharistije ili mise.

SVETAC

U Katoličkoj crkvi svetim se proglašuje (kanonizira) osobu koja je za života herojski ostvarila kreposti vjere, ufanja, ljubavi, čovjekoljublja, nesebičnosti, altruizma itd. Čovjek koji je sveto živio i umro proglašava se najprije slugom Božjim, zatim kao drugi stupanj svetosti proglašava ga se blaženim, a zatim slijedi treći stupanj - proglašenje svetim.

SVETA STOLICA

Sveta stolica je naziv za vrhovno upravno tijelo Katoličke crkve sa sjedištem u Vatikanu.

SVETIŠTE

Glavni dio crkve, povišen prostor uz oltar ili iza oltara koji je određen za svećenike.

SVETOHRANIŠTE

Svetohranište je mjesto za pohranu Presvete euharistije. Preporuča se da bude u prikladnoj kapeli za privatno klanjanje i molitvu vjernika. Svetohranište treba biti izrađeno tako da bude sigurno od provale.

SVETO PISMO

Sveto pismo je kršćanski, a posebno katolički naziv za Bibliju. (vidi Biblija)

SVETO ULJE – Krizma

Sveto ulje ili krizma je mješavina maslinova ulja i balzama. Biskup na Veliki četvrtak posvećuje krizmano ulje kojim se mažu krizmanici, a blagoslivlja sveto ulje kojim se mažu krštenici kod krštenja, i ređenici kod podjele sakramenta svetoga reda zatim i ulje za sakrament bolesničkog pomazanja.

SVJEDOCI JEHOVE

Svjedoci Jehove ili Jehovini svjedoci su kršćanska sekta koju je u SAD-u osnovao C.T.Russel (1852-1916). Bibliju tumače sasvim doslovno. Glavno im je učenje skori ponovni Kristov dolazak i skoro uspostavljanje Jehovina kraljevstva u kojemu će jehovini svjedoci živjeti u raju na zemlji, a 144.000 posvećenih će zajedno s Kristom vladati na nebu. Nametljivo propagiraju svoje učenje obilazeći od vrata do vrata, po ulicama i trgovima raspačavaju svoje brošure. Druge vjerske zajednice i crkve smatraju djelom Sotone.

ŠKAPULAR

Škapular je komad redovničke odjeće kod benediktinaca, karmelićana i dominikanaca. Škapularom se zove i posebni od tkanine i u obliku četverokuta izrađeni predmet što ga,

nose neki članovi bratovština, a iz pobožnosti i neki vjernici.

ŠKRABICA

Škrabica je drvena ili metalna kutija s prorezom za ubacivanje novčanih priloga.

ŠKROPILO

Škropilo je jedan predmet u kršćanskoj liturgiji kojim se obavlja škropljenje blagoslovljenom vodom. Izrađeno je od metala, a ima držalo i na vrhu držala šuplju rupičastu kuglicu.

ŠKROPIONICA

U kršćanskoj liturgiji škropionica je posuda za blagoslovljenu vodu kojom se blagoslivlja vjernike.

ŠTOLA

Štola je dio liturgijskog ruha koju svećenici nose prebačenu oko vrata, a đakoni preko ramena, kod raznih obreda. Štola je ujedno i simbol svećeničke vlasti.

TABERNAKUL (vidi svetohranište)

TALAR

Reverenda je do gležanja duga izvanliturgijska odjeća katoličkih svećenika, biskupa i pape.

TAMJAN

Tamjan je mirisava osušena smola koja se stavlja u kadionik prilikom kađenja.

TEOLOGIJA

Riječ teologija dolazi iz grčkog jezika, a znači govor o Bogu ili nauka o Bogu.

TREĆI RED

Treći red je udruga kršćanskih svjetovnjaka, udruga vjernika, koji u duhu nekog reda gaje posebnu duhovnost. Tako imamo npr. treći red svetoga Dominika, svetoga Franje itd.

TRIPTIH

Triptih je trodijelna slika kao tri povezana okvira ili uokvirena platna s posebnim kompozicijama ili likovima koji su međusobno tematski povezani, npr. triptih sveta tri kralja.

TROJSTVO

Trojstvo je u kršćanstvu vjerska istina da je Bog u svojoj naravi jedan, a da su u njemu tri božanske osobe: Otac, Sin i Duh Sveti. Ova dogmatska istina proglašena je 325. na Nicejskom koncilu.

TURBAN

Turban je, kod muslimana na Istoku, muška kapa oko koje je savijena platnena traka ili platneni šal.

VEČERNJA

Večernja je molitva koja se iz časoslova moli u sumrak, kada se dan primiče kraju. Njome se zahvaljujemo Bogu na svim dobročinstvima koja su nam tijekom dana udijeljena.

VEDE

Vede su najstariji indijski književni spisi nastali krajem II. i početkom I. tisućljeća prije Krista. Vjeruje se da su ih kao objavu primili stari indijski mudraci. Vede su u brahmanizmu svete knjige.

VIGILIJA

Vigilija je služba Božja koja se obavlja noću pred velike blagdane. Najpoznatija je uskrсна vigilija ili uskršno bdijenje.

VIKAR

Vikar je zamjenik crkvenog poglavara: pape, biskupa, provincijala, župnika i dr.

VJERA

Vjera je temeljni religijski stav kojim se povjerenjem i odanošću prihvaća sveto, božansko, ili vjerske istine neke religije.

VJEROVANJE

Vjeronje je kratak obrazac vjere koji sadrži glavne vjerske istine. Takav obrazac vjere u katoličkoj crkvi obnavljamo kod nedjeljne svete mise.

ZARUČNICI

Zaručnici su mladić i djevojka koji su jedno drugome dali obećanje za budući zajednički život u braku. Obično se to obavlja svečano u prisutnosti njihovih roditelja.

ZARUK

Lijepa mala obiteljska svečanost i obavljanje zaruka između mladića i djevojke. Vrijeme od danih obećanja da će mladić i djevojka stupiti u brak pa sve do samog do samog stupanja u brak također se zovu zaruke.

ZAVJET

Zavjet je svečano obećanje kojim se netko obvezuje nešto učiniti ili se nečega odreći iz ljubavi prema Bogu ili da se isprosi neka milost od Boga. Zavjet je promišljeno i slobodno Bogu dano obećanje. Tako redovnici i redovnice prigodom ulaska u neki red ili kongregaciju polažu tri zavjeta ili evanđeoska savjeta, tj. poslušnost, siromaštvo i čistoću.

ŽUPA

Župa je određeno područje kojim upravlja župnik. Svaka je župa dio jednog dekanata i jedne biskupije.

ŽUPNIK

Župnik je vjerski službenik koji je od biskupa delegiran da upravlja pojedinom župom i u njoj obnavlja dušobrižničku službu.

Pomoćna literatura

Hrvatska biskupska konferencija - Katekizam Katoličke Crkve – Glas Koncila, Zagreb 1994.

Kršćanska sadašnjost

- Biblija – Stari i Novi zavjet, Zagreb 1997

- Kršćanska sadašnjost - Riječnik biblijske teologije, Zagreb 1988.
- Kršćanska sadašnjost - Novi katekizam, Zagreb 1984.
- Franjo Mušura - Želim biti kršćanin, Sarajevo 1988.
- Kardinaj Petit de Julleville - Naša katolička vjera, Obiteljska knjiga, Zagreb 1977.
- Leksikografski zavod Miroslav Krleža,
Zagreb Kršćanska sadašnjost, Zagreb, - Opći religijski leksikon
- Dr. Jeronim Šetka - Hrvatska kršćanska terminologija, Split 1976
- Grafički zavod Hrvatske, Zagreb - Religije svijeta, enciklopedijski priručnik, Ljubljana 1987.
- August Franzen - Pregled povijesti Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 96.
- Enciklopedija Leksikografskog zavoda - Zagreb 1967.
- Robert Rothmann - Das große Quizbuch Religion, Benno-Verl., Leipzig 2002
- Nikolaus Lenz - Das Buch der 1000 Quizfragen, Loewes Verlag, Bindlach 1992.
- Dr. Ivan Pavić - Knjiga o Božjem narodu, Zagreb 1980.
- S. Mirjam-M. Šurjan - Bit ćete mi svjedoci, Zagreb 1988.
- Dr. Ante Mateljan - Sažetak katoličke vjere, Prema Katekizmu Katoličke Crkve, Crkva u svijetu, Split 1993.
- KS /Agape - Biblioteka Niz 25 – uvođenje odraslih u vjeru, Zagreb
- Katehetski centar, GK. - Bog Otac i Isus Krist, Nacrti za katehizaciju studenata i Radničke mladeži, Zagreb 1987.

Bilješka o piscu

Mario-Roko Marinov

Rođe je u Primoštenu 16. 12. 1938.
 Osnovnu školu je završio u svom rodnom mjestu,
 a klasičnu gimnaziju u Dominikanskom sjemeništu u Bolu na Braču.
 Nakon mature ulazi u Domiknaski red.
 U Dubrovniku završava filozofiju,
 a u Zagrebu teologiju.
 U Zagrebu je zaređen za svećenika 26. 06. 1966.

Nakon završenih studija pastoralno djeluje u Splitu, Zagrebu, Rijeci i Dubrovniku, vršeći službu prora, starješine samostana i župnika.
U Dubrovniku osniva udrugu: «Zajednicu kršćanskih žena i majki».
Od 1996. župnik je i voditelj hrvatske katoličke misije u Hannoveru.
Kroz gimnaziju i kao student pokazuje sklonost za slikarstvo.
Vođen tom sklonošću u Hannoveru koristi svoje slobodno vrijeme i pohađa tečajeve iz slikarstva: akvarel i uljna tehnika. Svoje je radove izlagao u hrvatskim katoličkim misijama: u Hannoveru, Berlinu i Braunschweigu.
Prigodom 100 godišnjice Karitasa nastupa na zajedničkoj izložbi u Hannoveru.
Knjigom - Trenutak za tebe – u stihu i prozi prvi put je objavio svoja razmišljanja.
U listopadu 2003. vraća se u domovinu, u Stari Grad na Hvaru gdje će nova sredina za njega biti i novi izazov.
Knjiga Kviz vjerskog znanja plod je njegovog pastoralnog rada i razmišljanja o radu.

Ljubo Marinov